

ĪPAŠI AIZSARGĀJAMĀS DABAS TERITORIJAS

DABAS LIEGUMA „NAGĻU UN ANSIŅU PURVS” DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS

Ventspils novada Zlēku pagasts

Plāns izstrādāts laikposmam
no 2016.gada līdz 2028.gadam

Pasūtītājs:

Dabas aizsardzības pārvalde

Izstrādātājs:

SIA „METRUM”

Projekta „Dabas aizsardzības plānu izstrāde dabas parkam „Abavas senleja”, dabas liegumiem „Druviņu tīrelis”, „Pluču tīrelis”, „Nagļu un Ansiņu purvs” un „Maņģenes meži”, sagatavojot tos integrēšanai vietējās pašvaldības teritorijas attīstības plānošanas dokumentos” vadītāja **Ilze Circene**
Dabas aizsardzības plāna izstrādes vadītājs **Ilmārs Bodnieks**

PLĀNA IZSTRĀDĒ IESAISTĪTIE EKSPERTI/SPECIĀLISTI

Ilze Circene, projekta vadītāja, teritorijas plānotāja

Vita Jevdokimova, administratīvā procesa vadītāja

Ilmārs Bodnieks, dabas aizsardzības plāna izstrādes vadītājs

Artis Markots, ģeogrāfiskās informācijas sistēmas speciālists, kartogrāfs

Jānis Skudra, ģeogrāfiskās informācijas sistēmas speciālists, kartogrāfs

Iveta Jakubāne, meža biotopu eksperte

Evita Oļehnoviča, purvu biotopu eksperte

Andris Čeirāns, rūpuļu un abinieku eksperts

Voldemārs Spuņģis, bezmugurkaulnieku eksperts

Edgars Dzenis, ornitologs

Dabas aizsardzības plāns izstrādāts Norvēģijas finanšu instrumenta 2009.-2014.gada perioda programmas „Kapacitātes stiprināšana un institucionālā sadarbība starp Latvijas un Norvēģijas valsts institūcijām, vietējām un reģionālām iestādēm” projekta (4.3-24/NFI/INP-003) ietvaros

Latvijas īpaši aizsargājamo dabas teritoriju integrācija teritorijas plānojumā

PLĀNA IZSTRĀDES UZRAUDZĪBAS GRUPA

Kristīne Vilciņa, Dabas aizsardzības pārvaldes Nodrošinājuma un finanšu departamenta Projektu nodaļas projekta „Latvijas īpaši aizsargājamo dabas teritoriju integrācija teritorijas plānojumā” dabas aizsardzības plānošanas un uzraudzības eksperte

Daiga Cekule, Ventspils novada pašvaldības Zlēku pagasta pārvaldes vadītāja

Aija Amere, Ziemeļkurzemes virsmežniecības Ugāles nodaļas vecākā mežzine

Inguna Pļaviņa, Valsts vides dienesta Ventspils reģionālās vides pārvaldes direktore

Arta Kantiņa, Lauku atbalsta dienesta Ziemeļkurzemes reģionālās lauksaimniecības pārvaldes Kontroles un uzraudzības daļas vecākā inspektore

Kārlis Hofmanis, Latvijas Investīciju un attīstības aģentūras Investīciju projektu departamenta Projektu attīstības nodaļas projektu vadītājs

Aija Ārgale, AS „Latvijas valsts meži” Ziemeļkurzemes mežsaimniecības vides plānošanas speciāliste

Juris Purviņš, zemes īpašnieku pārstāvis, nekustamais īpašums „Naglas”

SATURA RĀDĪTĀJS

KOPSAVILKUMS	5
I TERITORIJAS APRAKSTS	7
1.1. VISPĀRĒJA INFORMĀCIJA PAR TERITORIJU	7
1.1.1. Teritorijas zemes lietošanas veidu raksturojums un zemes īpašuma formu apraksts	9
1.1.2. Ventspils novada teritorijas attīstības plānošanas dokumentos noteiktais.....	12
1.1.3. Esošais ĪADT funkcionālais zonējums un teritorijā esošais mikroliegums.....	15
1.1.4. Aizsardzības un apsaimniekošanas īsa vēsture	16
1.1.5. Kultūrvēsturiskais mantojums.....	16
1.1.6. Valsts un pašvaldības institūciju funkcijas un atbildība dabas lieguma teritorijā	17
1.2. NORMATĪVO AKTU NORMAS, KAS TIEŠI ATTIECAS UZ DABAS LIEGUMA TERITORIJU	19
1.2.1. Latvijas vides un dabas aizsardzības stratēģiskie dokumenti.....	19
1.2.2. Aizsargjoslas	19
1.2.3. Vides un dabas aizsardzības normatīvie akti.....	19
1.2.4. Starptautiskās saistības	24
1.3. TERITORIJAS FIZISKI ĢEOGRĀFISKAIS RAKSTUROJUMS.....	26
1.3.1. Klimats	26
1.3.2. Ģeoloģija un ģeomorfoloģija	26
1.3.3. Hidroloģija	26
1.3.4. Augsne	27
1.4. TERITORIJAS SOCIĀLĀS UN EKONOMISKĀS SITUĀCIJAS APRAKSTS.....	28
1.4.1. Iedzīvotāji, apdzīvotās vietas, nodarbinātība	28
1.4.2. Pašreizējā un paredzamā antropogēnā slodze uz aizsargājamo teritoriju.....	28
1.4.3. Aizsargājamās teritorijas izmantošanas veidi.....	30
II TERITORIJAS NOVĒRTĒJUMS	36
2.1. TERITORIJA KĀ VIENOTA DABAS AIZSARDZĪBAS VĒRTĪBA UN FAKTORI, KAS TO IETEKMĒ.....	36
2.2. AINAVISKAIS NOVĒRTĒJUMS	38
2.3. BIOTOPI.....	39
2.3.1. Purvu biotopi	43
2.3.2. Meža biotopi	53
2.3.3. Eiropas Savienības un Latvijas īpaši aizsargājamo biotopu izvērtējums	49
2.4. FLORA	50
2.5. FAUNA.....	53
2.5.1. Putni	53
2.5.2. Zīdītāji	57
2.5.3. Abinieki un rāpuļi.....	59
2.5.4. Bezmugurkaulnieki	60
2.6. TERITORIJU IETEKMĒJOŠIE FAKTORI UN PROBLĒMAS	63
III TERITORIJAS APSAIMNIEKOŠANA.....	64
3.1. DABAS LIEGUMA APSAIMNIEKOŠANAS ILGTERMIŅA UN ĪSTERMIŅA MĒRĶI.....	64
3.2. TERITORIJAS APSAIMNIEKOŠANAS PASĀKUMU APRAKSTS.....	66
IV PRIEKŠLIKUMI TERITORIJAS PLĀNOJUMA IZSTRĀDEI.....	78

V PRIEKŠLIKUMI INDIVIDUĀLO AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMU PROJEKTAM	79
IZMANTOTIE INFORMĀCIJAS AVOTI.....	85

KOPSAVILKUMS

Dabas liegums „Nagļu un Ansiņu purvs” (turpmāk – dabas liegums) ir Eiropas Savienības (turpmāk – ES) prioritāru biotopu *neskartu augsto purvu, pārejas purvu un slīkšņu, purvaino mežu*, un citiem biotopiem nozīmīga aizsardzības teritorija, kā arī tajā konstatēta medņu rieta vieta. Dabas lieguma nozīmīgo dabas aizsardzības vērtību nosaka teritorijas savdabīgais reljefs – tā vidusdaļā esošā iekšzemes kāpa, kas atdala Nagļu un Ansiņu purvus, veidojot divas purvu ekosistēmas un pārmitru mežu kompleksu purvu perifērajās daļās. Purvu ekosistēmas ir veidojušās vairāku tūkstošu gadu ilgā laika periodā.

Dabas lieguma teritorija, tajā sastopamo dabas vērtību ziņā, vērtējama kā daudzveidīga. Kopējā ES nozīmes īpaši aizsargājamo biotopu platība ir 127,71 hektāri, kas veido 46% no dabas lieguma platības. Teritorijā konstatēti pieci ES īpaši aizsargājamo biotopu veidi: *Veci vai dabiski boreāli meži (biotopa kods: 9010*)*, *Staignāju meži 9080**, *Purvaini meži 91D0**, *Neskarti augstie purvi 7110**, *Degradēti augstie purvi, kuros iespējama vai noris dabiskā atjaunošanās 7120*. Dabas lieguma teritorijā konstatētas 8 putnu un 8 īpaši aizsargājamās augu sugas, viena bezmugurkaulnieku un viena abinieku, kā arī viena īpaši aizsargājamā sūnaugu suga.

Analizējot faktorus, kas ietekmē dabas lieguma vērtības, secināts, ka šobrīd viens no nozīmīgākajiem negatīvi ietekmējošajiem faktoriem ir vēsturiski veiktās purva hidroloģiskā režīma izmaiņas. Lai gan purvā nav ierīkots blīvs grāvju tīkls, tomēr ar Nagļu valka palīdzību, ūdens līmenis Nagļu purvā ticis pazemināts, un ir veikti dabisko ūdensteču regulēšanas un pārveides darbi. Ņemot vērā dabas lieguma hidroloģijas izmaiņu vēsturi, secināms, ka izmaiņu ietekme uz ekosistēmu ir bijusi ilglaicīga, un šobrīd tā novērojama purvu un meža biotopu kvalitātē. Nozīmīgs teritoriju ietekmējošais faktors ir mežsaimnieciskā darbība, kas notikusi gan dabas liegumā (kopšanas un sanitārās cirtes), gan atbilstoši spēkā esošajai likumdošanai tā tiešā tuvumā. Mežsaimnieciskās darbības ietekmes mazināšanai uz meža biotopu un putnu sugu rieta vietu aizsardzību, tiek aizliegts veikt kopšanas cirti slapajos meža augšanas apstākļu tipos. Šāds ierobežojums ir nepieciešams, lai nākotnē mazinātu mežu fragmentāciju un nodrošinātu reto putnu sugu ligzdošanas un rieta vietu aizsardzību.

Lai kopumā uzlabotu teritorijā esošo dabas vērtību stāvokli un kvalitāti, nepieciešams realizēt dažādus apsaimniekošanas pasākumus, kas norādīti dabas aizsardzības plāna III nodaļā.

Teritorijas apsaimniekošanas ilgtermiņa mērķis ir saglabāt dabas lieguma bioloģisko daudzveidību, uzlabojot purvu un meža biotopu kvalitāti, kā arī veicinot daudzveidīgās putnu faunas, medņu rieta vietu un citu dzīvotņu saglabāšanas ilglaicību.

Primārais apsaimniekošanas pasākums, kuru nepieciešams realizēt, ir Nagļu purva hidroloģiskā režīma atjaunošana tā dabiskajā stāvoklī, lai uzlabotu purva biotopu kvalitāti (18,42 ha platībā). Dabas aizsardzības plāna ietvaros ir plānots veicināt medņu rieta vietu un dzīvotņu saglabāšanas ilglaicību un to atjaunošanu labvēlīgā aizsardzības stāvoklī (medņu rieta vietu kopšana). Dabas aizsardzības plānā ir noteiktas rekomendācijas kopšanas ciršu saudzīgai veikšanai, lai novērstu meža biotopu fragmentāciju nākotnē. Galvenais apsaimniekošanas pasākumu mērķis mežos ir panākt dabas lieguma meža masīva šobrīd salīdzinoši mazvērtīgo daļu pakāpenisku pielīdzināšanos vērtīgajiem biotopiem. Realizējot dabas aizsardzības plānā noteiktos apsaimniekošanas pasākumus, tiks nodrošināts labvēlīgs aizsardzības statuss aizsargājamo un tipisko augu un dzīvnieku sugu populācijām, vienlaikus pieļaujot teritoriju izmantot rekreācijai (galvenokārt medībām, ogošanai un sēņošanai), ciktāl tas nav pretrunā ar dabas aizsardzības mērķiem.

Dabas aizsardzības plāna izstrādes ietvaros ir izstrādāts individuālo aizsardzības un izmantošanas noteikumu projekts (turpmāk – IAIN). Tajā ir iekļautas vispārējo īpaši aizsargājamo dabas teritoriju aizsardzības un izmantošanas noteikumos noteiktās prasības un atsevišķos punktos ir noteikti specifiski ierobežojumi – tiek aizliegta kopšanas cirte slapajos meža augšanas apstākļu tipos. Sanitārās cirtes veikšanai ir nepieciešams ne tikai Valsts meža dienesta sanitārais atzinums, bet arī sugu un biotopu aizsardzības jomas eksperta par sugu grupu „putni” atzinums, kurā noteikts konkrēts apjoms bojāto koku izvākšanai, kā arī citi nosacījumi darbības veikšanai. Medņu rieta vietu un meža biotopu aizsardzībai tiek noteikti papildu sezonālie ierobežojumi no 1.marta līdz 31.jūlijam – tiek samazināts pieļaujamais laika

periods kopšanas cirtes veikšanai sausajos meža tipos, kā arī ir noteikts vispārējs medījamo dzīvnieku piebarošanas ierobežojums.

Dabas aizsardzības plāna izstrāde tika uzsākta 2015.gada martā (2015.gada 27.februārī tika noslēgts līgums starp Dabas aizsardzības pārvaldi un SIA „METRUM”).

2015.gada 5.maijā Dabas aizsardzības pārvalde izveidoja dabas aizsardzības plāna uzraudzības grupu, kurā tika iekļauti astoņi uzraudzības grupas dalībnieki – pārstāvji no Dabas aizsardzības pārvaldes, Ventspils novada pašvaldības, Valsts meža dienesta, Valsts vides dienesta, Lauku atbalsta dienesta, AS „Latvijas valsts meži” un Latvijas Investīciju un attīstības aģentūras. Uzraudzības grupā tika iekļauts arī zemes īpašnieks, kura īpašums daļēji atrodas dabas liegumā (teritorijā atrodas tikai viens fiziskas personas īpašums).

Dabas aizsardzības plāna izstrādes laikā tika organizētas trīs sanāksmes – 2015.gada 2.aprīlī Ventspils novada Zlēku pagasta kultūras namā tika organizēta dabas aizsardzības plāna uzsākšanas sanāksme. 2015.gada 16.jūnijā Zlēku pagasta kultūras namā norisinājās pirmā uzraudzības grupas sanāksme, pēc kuras tās dalībnieki nekustamā īpašuma „Naglas” īpašnieka Jura Purviņa vadībā apsekoja dabas lieguma teritoriju. 2015.gada 30.oktobrī notika uzraudzības grupas otrā sanāksme, kurā uzraudzības grupas dalībnieki vienojās par dabas aizsardzības plāna risinājumiem. 2016.gada 6.janvārī notika sabiedriskās apspriešanas sanāksme, kurā tika uzklauts sabiedrības viedoklis par izstrādāto dabas aizsardzības plāna saturu.

Dabas lieguma dabas aizsardzības plāns ir izstrādāts Norvēģijas finanšu instrumenta 2009.-2014.gada perioda programmas „Kapacitātes stiprināšana un institucionālā sadarbība starp Latvijas un Norvēģijas valsts institūcijām, vietējām un reģionālām iestādēm” ietvaros. Dabas liegums ir iekļauts to 15 īpaši aizsargājamo dabas teritoriju sarakstā, kurām izstrādājams dabas aizsardzības plāns projekta „Latvijas īpaši aizsargājamo dabas teritoriju integrācija teritorijas plānojumā” ietvaros. Atzīmējams, ka līdz šim dabas liegumam nav izstrādāts dabas aizsardzības plāns.

I TERITORIJAS APRAKSTS

1.1. VISPĀRĒJA INFORMĀCIJA PAR TERITORIJU

Dabas liegums atrodas Ventspils novada Zlēku pagastā. Tas izveidots 1977.gadā ar kopējo platību 277,13 ha. Līdz šim publiski pieejamā informācijā Dabas aizsardzības pārvaldes mājaslapā norādīts, ka platība ir 284 ha, Eiropas Vides aģentūras mājaslapā - 277,25 ha, Dabas datu pārvaldības sistēmā OZOLS ir norādīts - 277,1 ha, precizējot faktisko robežu pēc digitālajiem robežu datiem, secināms, ka tā ir 277,13 ha) (skatīt 1. un 2. attēlu). Dabas liegumam raksturīgs savdabīgs reljefs – tā vidusdaļā atrodas iekšzemes kāpa, kas atdala Nagļu un Ansiņu purvus, veidojot divas purvu ekosistēmas un pārmitru mežu kompleksu purvu perifērajās daļās. Nagļu un Ansiņu purvi ir tipiski rietumu tipa augstie purvi, kuru ainavu veido ciņu – lāmu komplekss. Dabas lieguma perifērajā daļā atrodas vērtīgas meža teritorijas, kurās sastopami reti un saudzējami floras un faunas elementi.

Dabas liegums visā tā dienvidu robežas garumā (vairāk nekā 2 km) robežojas ar dabas parku „Abavas senleja”, savukārt virzienā uz dienvidiem, aiz dabas parka teritorijas – turpinās īpaši aizsargājamo dabas teritoriju grupa, kuru veido divu dabas liegumu – „Maņģenes meži” un „Ventas ieleja” teritorijas. Virzienā uz ziemeļrietumiem (~2 km attālumā) no dabas lieguma teritorijas atrodas dabas liegums „Tīšezers”. Dabas lieguma teritorijā ir noteikts mikroliegums un tiešā tās tuvumā ir izveidoti divi mikroliegumi, kas izveidoti putnu sugas aizsardzībai (skatīt 3.attēlu).

1.attēls. Dabas lieguma ģeogrāfiskais novietojums

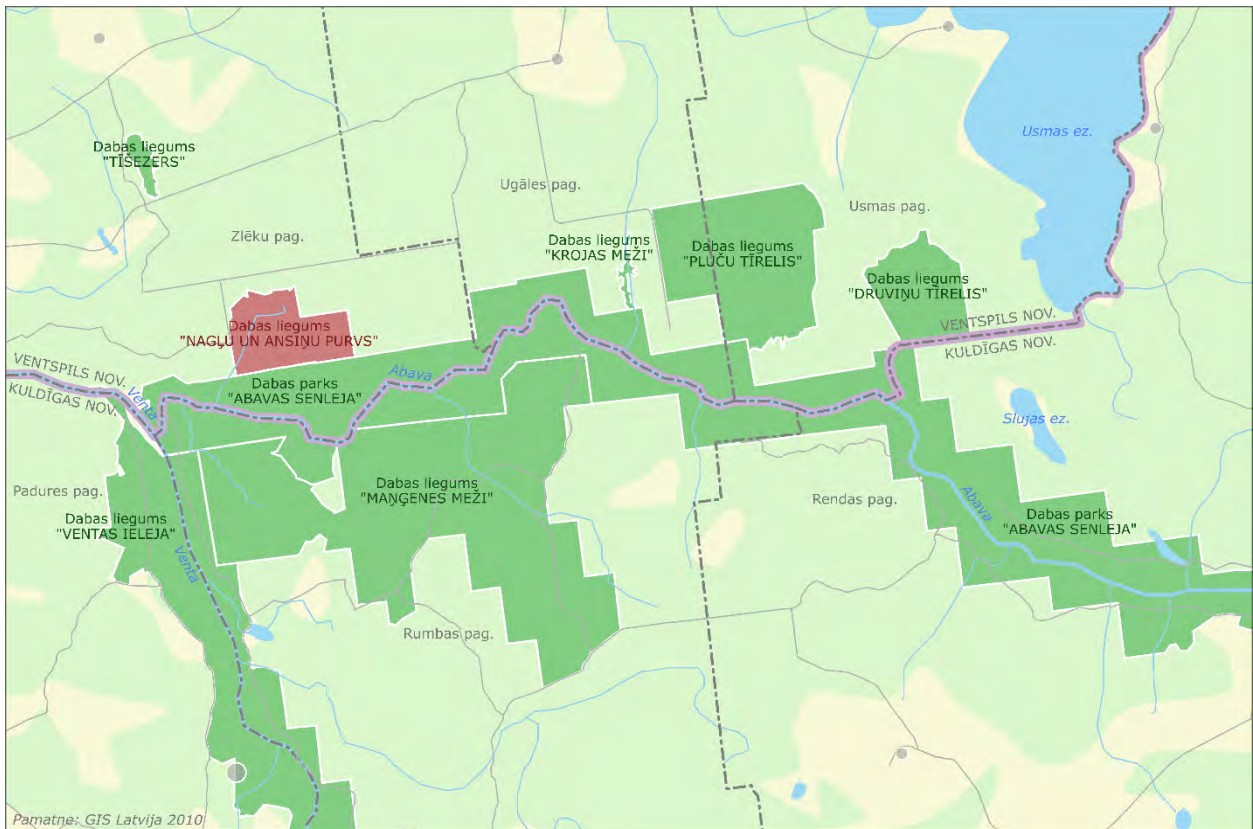
Avots: SIA „METRUM”, 2015

2.attēls. Purva ainava Nagļu purvā. Skats no kvartāla stigas
Foto: E.Oļehnoviča, 2015

Kopumā šajā reģionā ir saglabājusies relatīvi liela dabas daudzveidība, kuru raksturo ievērojamais skaits apkārtnē esošo īpaši aizsargājamo dabas teritoriju un mikroliegumu (dabas parks „Abavas senleja” un tam apkārt esošie 6 dabas liegumi). Ņemot vērā kopējo aizsargājamo teritoriju skaitu un platību, jāsecina, ka konkrētais reģions ir būtiski nozīmīgs kā vienots un nepārtraukts dabas aizsardzības komplekss.

2005.gadā dabas lieguma teritorija iekļauta ES nozīmes īpaši aizsargājamo dabas teritoriju tīklā *Natura 2000* kā B tipa teritorija. Tas nozīmē, ka teritorija noteikta īpaši aizsargājamo sugu, izņemot putnus, un īpaši aizsargājamo biotopu aizsardzībai. Aptuveni pusi no dabas lieguma teritorijas aizņem putnu sugai veidots mikroliegums un tā buferzona, kas izveidots 2004.gadā. Atbilstoši teritorijā konstatētajām retajām putnu sugām, liegumam būtu piešķirams arī īpaši aizsargājamo putnu sugu teritorijas aizsardzības statuss. Šāda statusa maiņas nepieciešamība ir noteikta dabas aizsardzības plāna apsaimniekošanas pasākumā – A.2.1. (skatīt dabas aizsardzības plāna 21.tabulu).

3.attēls. Dabas lieguma un tam pieguļošo īpaši aizsargājamo dabas teritoriju novietojums
Avots: SIA „METRUM”, 2015

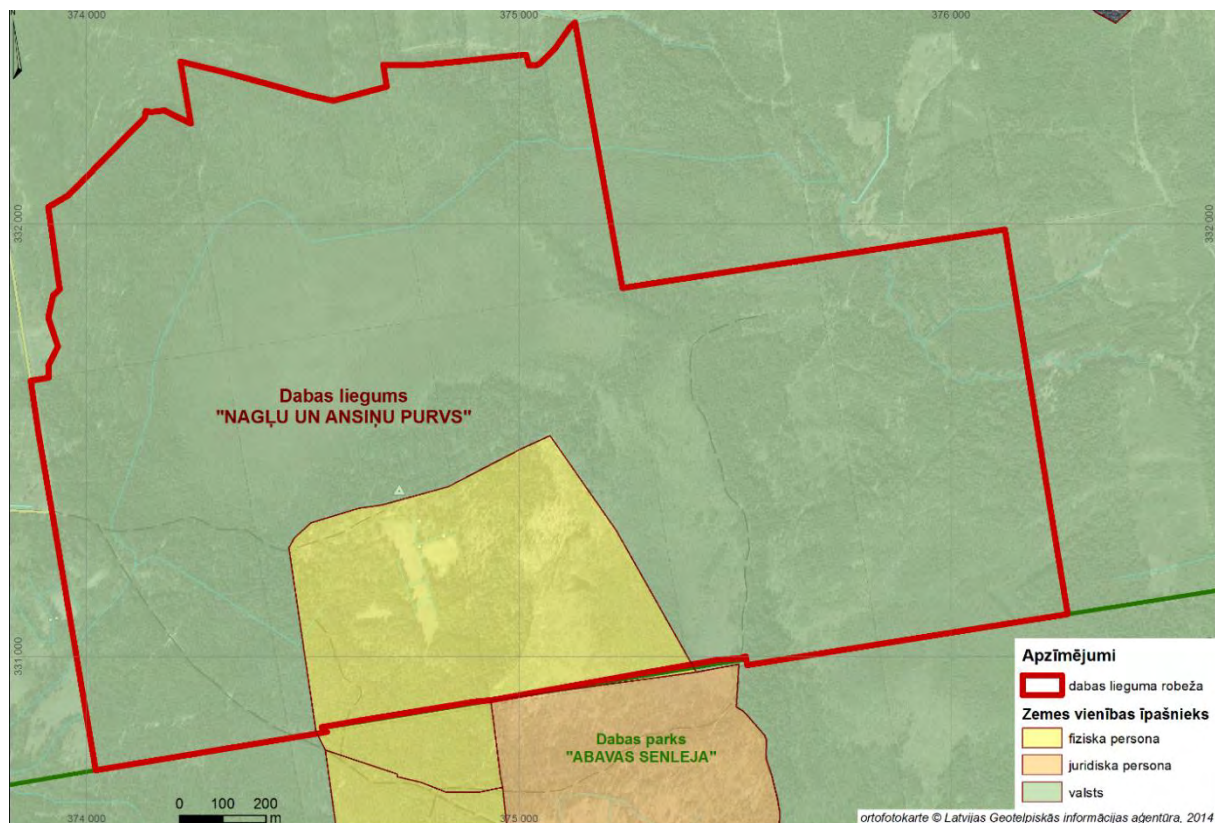
1.1.1. Teritorijas zemes lietošanas veidu raksturojums un zemes īpašuma formu apraksts

Pamatojoties uz Valsts meža dienesta, Valsts zemes dienesta un Lauku atbalsta dienesta datubāzēs pieejamo informāciju, atbilstoši zemes lietošanas kategorijām, dabas lieguma lielāko teritorijas daļu aizņem mežs, un tās veido 82% no dabas lieguma teritorijas.

1.tabula. Dabas liegumā esošās zemes lietošanas kategorijas, izmantojot VMD, VZD un LAD datus, 2015.

Zemes lietošanas kategorijas	Platība, ha	Platība no kopējās dabas lieguma teritorijas, %
Mežs	226,39	82
Purvs	41,26	14
Pārējās zemes (brauktuves, stigas, lauces)	4,79	2
Lauksaimniecības zeme (pļava)	4,56	2

Purva platības aizņem tikai 14% no lieguma teritorijas, lauksaimniecībā izmantojamās zemes – aptuveni 2%. Gandrīz 2% no teritorijas aizņem pārējās zemes, kas dabā nosakāmas kā lauces, brauktuves vai stigas (skatīt 1.tabulu un 3., 5.attēlu). Šajā nodaļā dati netiek analizēti zemes lietošanas veidu kontekstā (atbilstoši 21.08.2007. MK noteikumiem Nr.562 „Noteikumi par zemes lietošanas veidu klasifikācijas kārtību un to noteikšanas kritērijiem”), jo Valsts zemes dienesta datu bāzē nav pieejama informācija par zemes lietošanas veidu sadalījumu valsts īpašumos, piemēram, par AS „Latvijas valsts meži” apsaimniekošanā esošajiem īpašumiem, kā arī meža zemēs netiek detāli izdalītas citas zemes lietošanas kategorijas – purvi, pārējās zemes. Informācija par zemes lietošanas kategorijām – purvi un pārējās zemes, iegūta no Meža valsts reģistra (MVR) datu bāzes. Dabas lieguma teritorijā daļēji ietilpst divi zemes īpašumi (skatīt 2.tabulu un 4.attēlu).

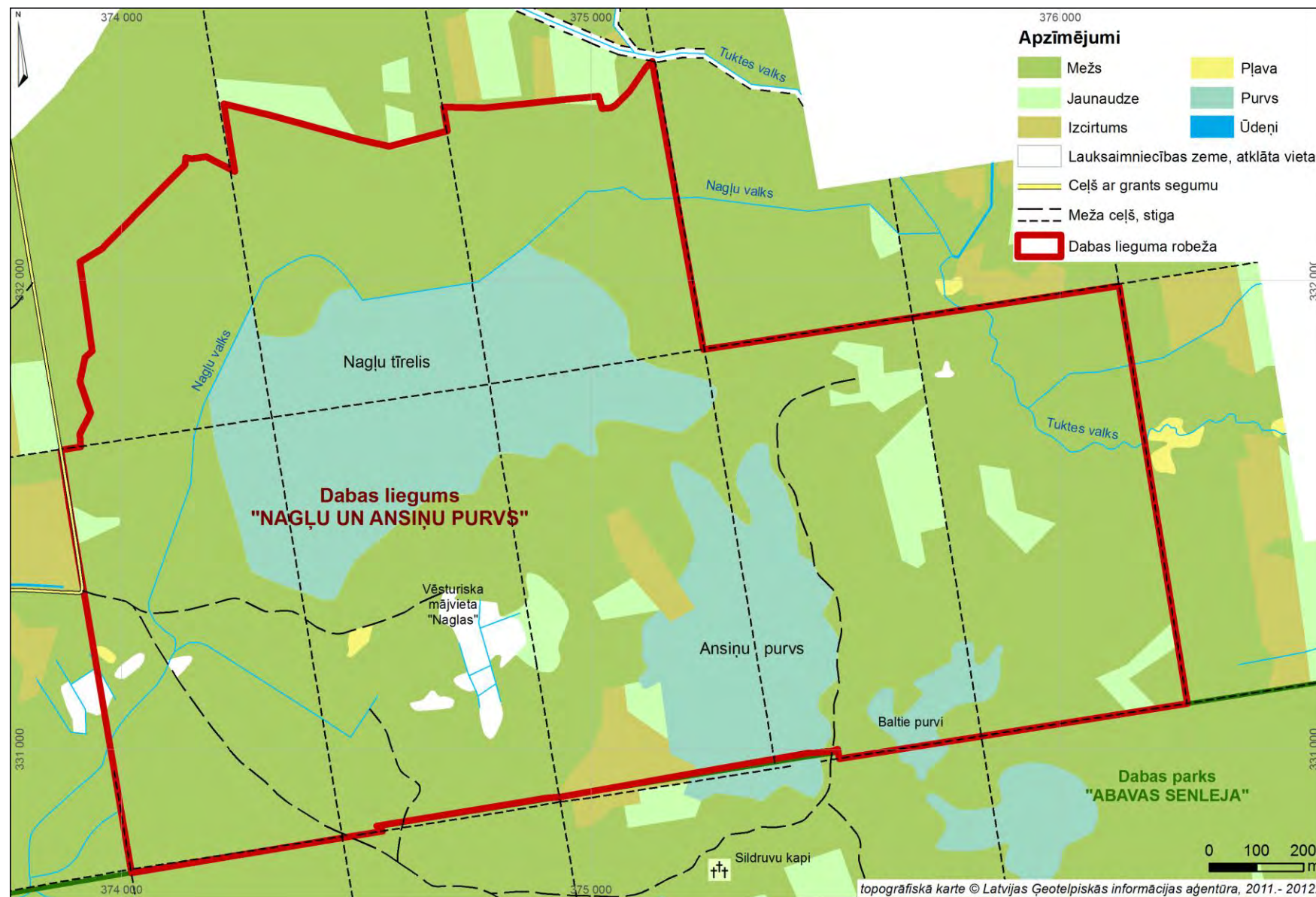
4.attēls. Zemes īpašumi un to piederība dabas lieguma teritorijā

Avots: SIA „METRUM”, 2015

2.tabula. Zemes īpašumi un to piederība dabas lieguma teritorijā, izmantojot VZD datus, 2015.

Īpašnieks	Zemes īpašumu skaits	Platība dabas liegumā, ha	Platība no kopējās dabas lieguma teritorijas, %
Fiziska persona	1	39,71	14
Valsts	1	237,42	86

Lielākā dabas lieguma teritorijas daļa (86%) ir valsts īpašums, kas nodots AS „Latvijas valsts meži” apsaimniekošanā, savukārt otrā teritorijas daļā atrodas privātīpašums „Naglas”, kas aizņem gandrīz 40 ha no lieguma teritorijas. Dabas lieguma teritorija ir neapdzīvota. Nekustamā īpašuma „Naglas” teritorijā atrodas mājvieta, kas ir nepadzīvota, un no tās palikuši tikai ēku pamati. Blakus lieguma teritorijai atrodas Sildruvu kapi, kuri joprojām tiek izmantoti un apsaimniekoti.

5.attēls. Zemes izmantošanas veidu karte uz topogrāfijas pamata dabas lieguma teritorijā

Avots: SIA „METRUM”, 2015

1.1.2. Ventspils novada teritorijas attīstības plānošanas dokumentos noteiktais

Dabas liegums atrodas Ventspils novada administratīvajā teritorijā, un uz to, papildus normatīvajiem aktiem, kas regulē īpaši aizsargājamo dabas teritoriju izmantošanu, attiecas visi teritorijas attīstības plānošanas dokumenti, par kuriem lēmusi Ventspils novada pašvaldība – ilgtspējīgas attīstības stratēģija, teritorijas plānojums un attīstības programma.

Ventspils novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija - pašvaldības stratēģiskie uzstādījumi attiecībā uz dabas lieguma teritoriju

Ventspils novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2014.-2030.gadam ir apstiprināta ar Ventspils novada domes 22.12.2014. lēmumu „Par Ventspils novada ilgtspējīgas attīstības stratēģijas 2014.-2030.gadam apstiprināšanu”. Iepazīstoties ar to, atzīmējams, ka dabas vērtību saglabāšana noteikta

kā stratēģiskā mērķa „Dzīves telpa” viena no prioritātēm. Īpaši aizsargājamās dabas teritorijas Ventspils novada stratēģijā noteiktas kā novada pamata lauku teritorijas elements, kuras racionāli izmantojamas un atbilstoši pārvaldāmas.

Ventspils novada stratēģijā noteiktas šādas vadlīnijas īpaši aizsargājamo dabas teritoriju izmantošanai:

- Teritoriju izmantošanu nosaka Ministru kabineta 16.03.2010. noteikumi „Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi” (turpmāk – vispārējie noteikumi);
- Jāievēro īpaši aizsargājamo dabas teritoriju dabas aizsardzības plānos noteiktie apsaimniekošanas pasākumi dabas vērtību saglabāšanai;
- Ar tūrismu un rekreāciju saistītas aktivitātes jārealizē, ievērojot īpaši aizsargājamo dabas teritoriju izveidošanas mērķus un izmantošanas ierobežojumus;
- Atbalstīt alternatīvo saimniekošanas veidu attīstību īpaši aizsargājamo dabas teritoriju daļās, kur dabas aizsardzības mērķu noteiktie ierobežojumi ir minimāli un teritorijās, kas robežojas ar īpaši aizsargājamām dabas teritorijām.

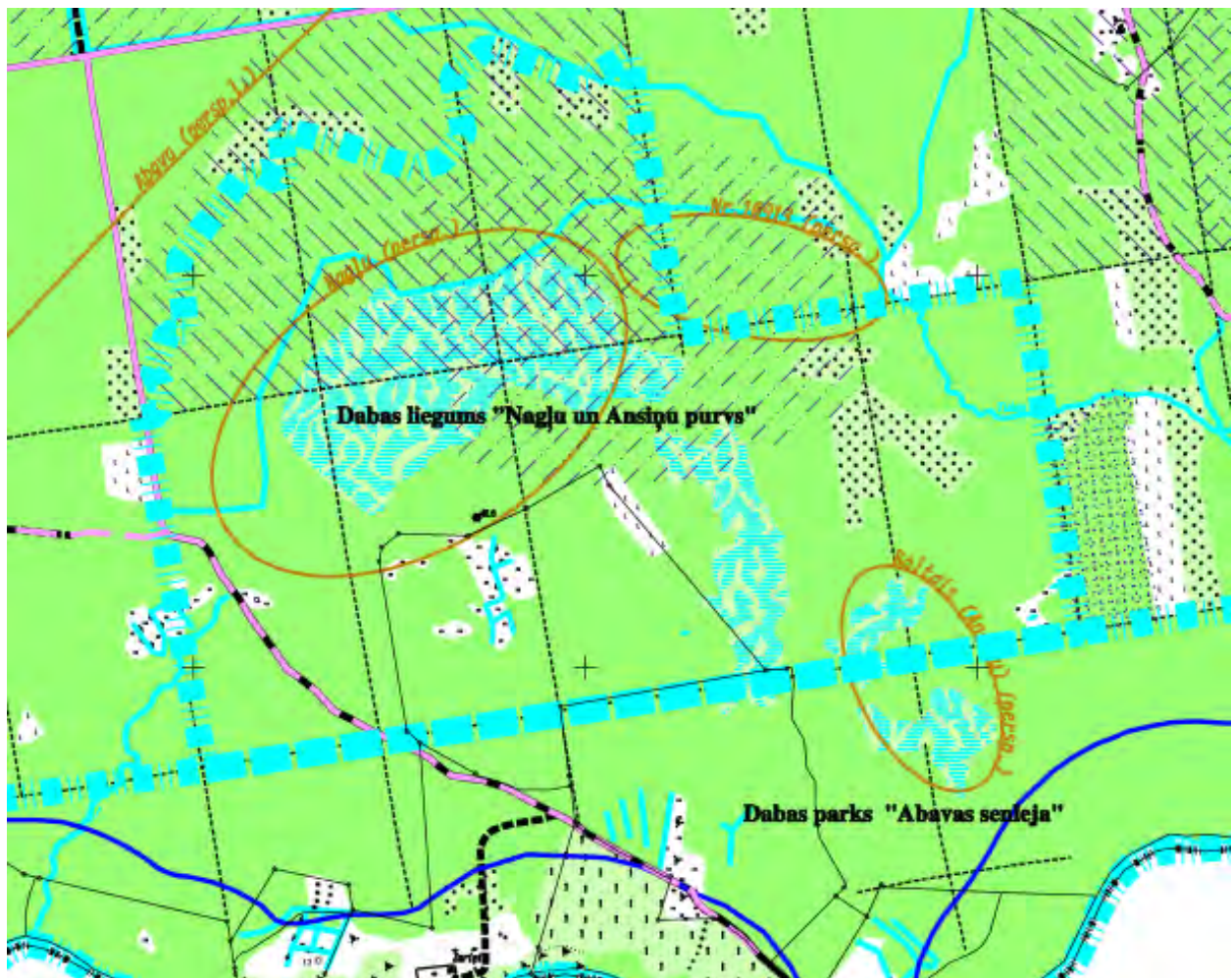
Ventspils novada stratēģijā noteiktās vadlīnijas ir attiecināmas uz visām īpaši aizsargājamām dabas teritorijām, kas atrodas novada teritorijā, un uzskatāms, ka dabas lieguma dabas aizsardzības plānā paredzētie risinājumi nav pretrunā ar tām, tieši pretēji – kopumā vadlīnijas akcentē, ka pašvaldība neizvirza savus priekšlikumus šo teritoriju attīstībai, atstājot attīstības nosacījumus dabas aizsardzības regulējošo normatīvu ziņā.

Ventspils novada teritorijas plānojums – pašvaldības regulējums attiecībā uz zemes izmantošanu

Pašreizējā situācijā dabas lieguma teritorijas izmantošanu papildus īpaši aizsargājamās dabas teritorijas izmantošanas normatīvajiem aktiem regulē Ventspils novada spēkā esošais Zlēku pagasta teritorijas plānojums, kas apstiprināts Zlēku pagasta padomes 30.05.2007. sēdē (lēmums Nr.3) „Par Zlēku

pagasta teritorijas plānojuma apstiprināšanu”, un pēc administratīvi teritoriālās reformas 2009.gadā pārņemts, iegūstot Ventspils novada pašvaldības saistošo noteikumu statusu.

Zlēku pagasta teritorijas plānojumā dabas lieguma teritorija pamatā atzīmēta kā meža zemes un nelielās platībās lauksaimniecībā izmantojamās zemes ar aprobežojumiem, ko nosaka īpaši aizsargājamās dabas teritorijas statuss. Jānorāda, ka spēkā esošajā Zlēku pagasta teritorijas plānojumā ir atzīmētas potenciālās derīgo izrakteņu teritorijas dabas lieguma teritorijā (skatīt 6.attēlu). Atzīmējams, ka šāda plānotā darbība juridiski nav realizējama, jo ir pretrunā ar augstāk stāvošu normatīvā akta prasību – vispārējo noteikumu 16.4.punktu, kurā tiek noteikts, ka dabas lieguma teritorijā aizliegts iegūt derīgos izrakteņus, izņemot pazemes ūdens ieguvu personiskām vajadzībām.

6.attēls. Izkopējums no spēkā esošā Zlēku pagasta teritorijas plānojuma 2006.-2018.gadam (Zlēku pagasta padome, Valsts Zemes dienests)

Tā kā brīdī, kad tika uzsākts darbs pie dabas lieguma dabas aizsardzības plāna izstrādes, Ventspils novada pašvaldībā noritēja darbs pie vienota Ventspils novada teritorijas plānojuma izstrādes, lielāka uzmanību pievērsta nevis spēkā esošajam Zlēku pagasta teritorijas plānojumam, bet jaunā teritorijas plānojuma risinājumiem.

Jaunā Ventspils novada teritorijas plānojuma izstrādes mērķis ir izvērtēt 12 novada teritoriālo vienību spēkā esošos teritorijas plānojumus un izstrādāt plānošanas dokumentu ar vienotiem plānošanas principiem visai Ventspils novada teritorijai. Lai saskaņotu viedokli par dabas aizsardzības plānā un teritorijas plānojumā iekļautajiem risinājumiem, SIA „METRUM” organizēja tikšanos ar Ventspils novada teritorijas plānojuma izstrādātājiem (Ventspils novada pašvaldības un uzņēmuma SIA „Reģionālie projekti” pārstāvjiem).

Ventspils novada teritorijas plānojumā 2014.-2026.gadam dabas lieguma teritorijā tiek saglabāta dabā esošā pašreizējā teritorijas izmantošana – mežu teritorijas, lauku teritorijas (nelielās platībās) un ūdeņu teritorijas. Jaunas izmantošanas jeb funkcionālās zonas netiek paredzētas.

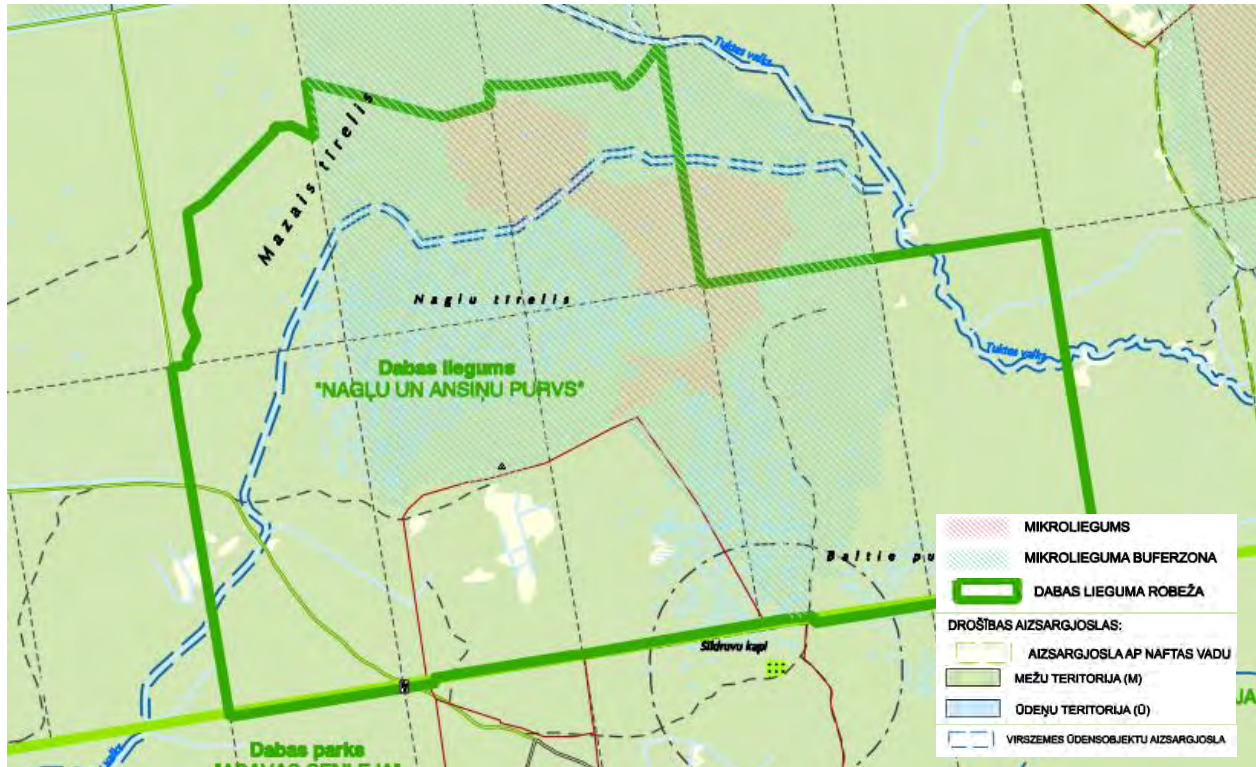
Atzīmējams, ka dabas lieguma teritorija nerobežojas ar teritorijas plānojumā atzīmētajām esošām vai plānotām blīvas apbūves teritorijām, derīgo izrakteņu vai rūpniecības apbūves teritorijām, kas varētu būtiski ietekmēt aizsargājamās teritorijas turpmāko attīstību.

Uz dienvidiem no dabas lieguma robežas, atšķirībā no Zlēku pagasta teritorijas plānojuma 2006.-2018.gadam, Ventspils novada teritorijas plānojumā atzīmēti Sildruvu kapi un to aizsargjosla, no kuras daļa ietilpst, tātad arī attiecas, uz dabas lieguma teritoriju (skatīt 7.attēlu).

Ventspils novada teritorijas plānojuma 2014.-2026.gadam teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumos netiek paredzētas specifiskas prasības īpaši aizsargājamo dabas teritoriju aizsardzībai. Ventspils novada teritorijas plānojuma teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumos tiek noteikts, ka

Ūdeņu teritorijā (Ū), Lauksaimniecības teritorijā (L) un Mežu teritorijās (M), kas atrodas īpaši aizsargājamā dabas teritorijā, izmantošanu nosaka vispārējie noteikumi.

Kopumā atzīmējams, ka, izvērtējot Ventspils novada teritorijas plānojuma 2014.-2026.gadam risinājumus (piebilstams, ka 2015.gada decembrī teritorijas plānojums vēl ir izstrādes stadijā, t.i., nav vēl apstiprināta tā papildinātā gala redakcija), nav atzīmējami risinājumi, kas varētu negatīvi ietekmēt turpmāko dabas lieguma teritorijas attīstību.

7.attēls. Izkopējums no izstrādes stadijā esošā Ventspils novada teritorijas plānojuma 2014.-2026.gadam (Ventspils novada pašvaldība, SIA „Reģionālie projekti”, 2015)

Ventspils novada attīstības programma – pašvaldības paredzētie projekti, rīcības, aktivitātes

Ventspils novada attīstības programma 2011.-2017.gadam (turpmāk sadaļā Ventspils novada attīstības programma) izstrādāta 2011.gadā. Pamatojoties uz attīstības programmā noteikto, Ventspils novada pašvaldība izstrādā ik gadu aktualizējamu investīciju plānu, un pašreizējā brīdī

tas izstrādāts laika termiņam no 2015.-2022.gadam. Kopumā iepazīstoties ar Ventspils novada attīstības programmu, attiecībā uz novadā esošajām īpaši aizsargājamām dabas teritorijām, secināms, ka pašreizējā situācijā definētās vidēja termiņa prioritātes VTP2: „Ekoloģiski tīras vides saglabāšana un dabas resursu ilgtspējīga izmantošana” sasniegšanai pamatā plānots realizēt infrastruktūras projektus. Izskatot investīciju plānā minētos projektus, atzīmējams, ka neviens nav tieši saistīts ar dabas lieguma teritoriju (dabas lieguma teritorijā arī neatrodas pašvaldības īpašumā esošas zemes).

Dabas liegumi, atšķirībā, piemēram, no dabas parkiem, kā īpaši aizsargājamās dabas teritorijas kategorija, ir cilvēka darbības mazpārveidota dabas teritorija. Tādējādi konkrētā dabas lieguma teritorija ir tā Ventspils novada telpa, kurā prioritātei arī būtu jāpaliek dabas vērtību saglabāšana, ne tūrisma attīstības veicināšana. Kopumā izvērtējot visus trīs novada teritorijas attīstības plānošanas dokumentus, uzskatāms, ka novada pašvaldība nav paredzējusi darbības, kas varētu negatīvi ietekmēt dabas lieguma turpmāko attīstību.

1.1.3. Esošais ĪADT funkcionālais zonējums un teritorijā esošais mikroliegums

Dabas lieguma teritorijas aizsardzību un izmantošanu nosaka vispārējie noteikumi, teritorijai nav izstrādāti individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi. Uz dabas lieguma teritoriju galvenokārt attiecas vispārējo noteikumu 1.nodaļā „Vispārīgie jautājumi” un 5.nodaļā – „Dabas liegumi”, noteiktie ierobežojumi.

Dabas lieguma robežu shēma un robežpunktu koordinātas ir noteiktas Ministru kabineta 15.06.1999. noteikumu Nr.212 „Noteikumi par dabas liegumiem” 209.pielikumā.

Dabas aizsardzības plāna izstrādes ietvaros tiek piedāvāts IAIN projekts. Tajā ir iekļautas vispārējos noteikumos noteiktās prasības un atsevišķos punktos ir noteikti specifiski ierobežojumi, piemēram, tiek aizliegta kopšanas cirte slapajos meža augšanas apstākļu tipos, kā arī tiek noteikti citi ierobežojumi.

Papildus spēkā esošajam vispārējo noteikumu regulējumam, jāņem vērā teritorijā izveidotā mikrolieguma un tā buferzonā noteiktie saimnieciskās darbības ierobežojumi, kas noteikti Ministru kabineta 18.12.2012. noteikumos Nr.940 „Noteikumi par mikroliegumu izveidošanas un apsaimniekošanas kārtību, to aizsardzību, kā arī mikroliegumu un to buferzonu noteikšanu”. Mikroliegums dabas liegumā ir izveidots īpaši aizsargājamās putnu sugas riesta vietas aizsardzībai. Atbilstoši iepriekš minētajiem noteikumiem, mikroliegumos, kas izveidoti mežos ligzdojošu īpaši aizsargājamo putnu sugu aizsardzībai, aizliegta jebkāda veida darbība (izņemot apsaimniekošanas pasākumus, ja tas norādīts sertificēta eksperta atzinumā), kas ir pretrunā ar mikrolieguma izveidošanas mērķiem un uzdevumiem, iznīcina vai traucē attiecīgo īpaši aizsargājamo sugu, bojā tās biotopu, t.sk. mežsaimnieciskā darbība, kā arī citas darbības.

Dabas lieguma teritorijā daļēji atrodas mikroliegums un tā buferzona, kas izveidots 15.11.2004. ar Valsts meža dienesta Ziemeļkurzemes virsmežniecības rīkojumu Nr.152. Kopumā tas izveidots 26,65 ha lielā platībā ar tam pievienoto buferzonu 139,7 ha platībā. Eksperta atzinumā norādīts, ka: *„Teritorija ir piemērota sugas riestošanai. To veido mozaīkveida - gan sausas, gan mitras priežu audzes. Tās lielākajā daļā dominē skrajas un labi pārredzamas audzes, nedaudz ar egļu paaugu un krūmiem aizaugoši nogabalu sektori. Ir sastopamas priedes ar izteikti resniem zariem un plakanām galotnēm, kas ir sevišķi piemērotas sugas gaiļu riestošanai. Ir konstatēti riesta un barošanās koki un īpatņu ekskrementi zem tiem. Atsevišķi ekskrementi uz zemes konstatēti arī pārējā teritorijā. Teritorijā regulāri tiek uzskaitīti vismaz 4 gaiļi. Lai nodrošinātu riesta aizsardzību, nepieciešams izveidot mikroliegumu.”* Savukārt lieguma ziemeļaustrumu un ziemeļrietumu daļās atrodas vēl divi sugai veidoti mikroliegumi, kuru pamatteritorijas kopumā aizņem 70 ha un to buferzonas 160 ha lielu platību.

Dabas lieguma teritorijā esošā mikrolieguma statusu var atcelt, ja tā aizsardzību nodrošinātu dabas lieguma esošais normatīvais regulējums. Daļa no mikrolieguma (6 ha) un tā buferzonas (50 ha) atrodas ārpus dabas lieguma teritorijas, tādēļ mikrolieguma atcelšanas gadījumā, netiktu nodrošināta ārpus dabas lieguma esošo teritorijas daļas aizsardzība. Lai nodrošinātu šo daļu aizsardzību, ir nepieciešams paplašināt esošā dabas lieguma teritorijas robežu. Lai veiktu dabas lieguma robežas paplašināšanu, ir nepieciešams veikt detālu mikroliegumu daļu, kas atrodas ārpus dabas lieguma teritorijas, ornitoloģisko un meža biotopu izpēti. Jānorāda, ka dabas lieguma robežas tiešā tuvumā atrodas ievērojams skaits citu vērtīgu mežaudžu (346. kv. 18., 22., 23., 27.-31. nog., u.c.), kurās arī būtu jāveic meža biotopu izpēte, lai izvērtētu to pievienošanu dabas lieguma paplašināmajai teritorijai.

Jautājums par mikroliegumu teritoriju iekļaušanu dabas liegumā (nākotnē) ir vērtējams kompleksi. Tādēļ tas ir jāizvērtē ne tikai dabas lieguma teritorijā esošā mikrolieguma kontekstā, bet arī divu liegumam blakus esošo mikroliegumu un to buferzonu, kā arī blakus esošo bioloģiski vērtīgo mežaudžu kontekstā, jo dabas lieguma un ap to esošās, kopumā trīs mikroliegumu teritorijas un bioloģiski vērtīgās mežaudzes ir savstarpēji saistītas, ne tikai ģeogrāfiskā novietojuma ziņā, bet arī ekoloģiski kā sugu migrācijas koridori un vienlaidus mežu ekosistēma. Ņemot vērā, ka ārpus dabas lieguma esošo mikroliegumu teritorijas kopumā aizņem ievērojamu platību (~ 300 ha, kas ir lielāka nekā esošā dabas lieguma teritorijas platība), šobrīd nav iespējams izvērtēt šādas teritorijas zonējuma un apvienošanas jautājumu, iepriekš neveicot detālu mikroliegumu teritoriju un vērtīgo mežaudžu ornitofaunas un meža biotopu izpēti.

1.1.4. Aizsardzības un apsaimniekošanas īsa vēsture

Dabas lieguma dabas aizsardzības vēsture sākās 1977.gadā, kad valsts aizsardzībā tiek iekļautas vairākas dabas teritorijas šajā reģionā. 2001.gadā EMERALD projekta ietvaros veikta teritorijas bioloģiskā izpēte. Šajā laika periodā teritoriju apsekoja purvu un meža biotopu eksperti, kā arī ornitologs. Pamatojoties uz izpētes rezultātiem, 2005.gadā teritorija iegūst ES aizsargājamās dabas teritorijas *Natura 2000* statusu kā B tipa teritorija. Tas nozīmē, ka teritorija noteikta īpaši aizsargājamo sugu, izņemot putnus, un īpaši aizsargājamo biotopu aizsardzībai. Nav pieejama informācija par dabas liegumā līdz šim realizētiem apsaimniekošanas pasākumiem, izņemot neiejaukšanos, kas nodrošināta lielākajā teritorijas daļā.

Atzīmējams, ka teritorijā atrodas mājvieta (privātīpašums „Naglas”), kas agrāk bijusi apdzīvota. Vēsturiski īpašumā „Naglas” ir notikusi aktīva saimnieciskā darbība, galvenokārt lauksaimniecība un lopkopība. Dabiskais dabas lieguma teritorijas hidroloģiskais režīms būtiski apgrūtināja saimnieciskās aktivitātes, piemēram, lauksaimniecību un arī purviem pieguļošo meža teritoriju apsaimniekošanu. Šī problēmas risināšanai tikai veikta nosusināšana gan mežu, gan lauksaimniecības zemēs. Tā tika realizēta, rokot grāvjus ar rokām. Piemēram, grāvis Ansiņu purvā redzams jau 1942./1964.gada topogrāfiskajās kartēs, un visticamāk ir rakts ar rokām. Lielākais no liegumā esošajiem grāvjiem ir Nagļu valks, kas ir izrakts apkārt Nagļu purvam esošajos mežos (skatīt 10.attēlu). Grāvis izveidots apkārt purvam tā ziemeļu un rietumu daļā. Visticamāk hidromeliorācijas mērķa pamatā ir bijusi mežu nosusināšana, jo grāvis neiesniedzas purvā.

Vairāk ka pusi no dabas lieguma teritorijā esošajām mežaudzēm veido jaunaudzes un vidēja vecuma audzes. Tas nozīmē, ka mežsaimnieciskā darbība šajā teritorijā ir notikusi arī agrāk, piemēram, pirms 60-80 gadiem. Vēsturiski mežu nosusināšana koksnes ražas ieguves palielināšanai bija normāla meža apsaimniekošanas prakse, kuru laika gaitā centās apvienot ar koku pludināšanu. Kurzemes pusē koku pludināšana bija nozīmīgs pamatdarbs daudziem cilvēkiem. Ņemot vērā, ka purva teritorija atrodas samērā netālu no Abavas upes, visticamāk ap purvu esošie meži vēsturiski ir cirsti un izmantoti koku pludināšanai un tirdzniecībai. No mūsdienu skatupunkta – nosusināšana ir viens no galvenajiem meža biotopu ietekmējošajiem faktoriem un degradācijas iemesls. Šobrīd mežaudzes aizņem vairāk nekā 82% no dabas lieguma teritorijas. Atbilstoši normatīvajiem aktiem teritorijā ir pieļaujama sanitārā un kopšanas cirte, kas līdz šim ir notikušas samērā lielā lieguma teritorijas daļā. Teritorijas tiešā tuvumā – nogabalos, kas robežojas ar dabas lieguma teritoriju, tiek veikta mežsaimnieciskā darbība atbilstoši saimniecisko mežu izmantošanas nosacījumiem, piemēram, tiek veikta galvenā cirte. Pēdējās desmitgadēs, mežsaimnieciskās aktivitātes teritorijā notikušas galvenokārt laika posmā no 2000.-2009.gadam, kad dabas lieguma dienviddaļā un rietumdaļā realizētas sanitārās, kopšanas un arī dažas kailcirtes kas kopumā mazina vispārēju dabas teritoriju ekoloģisko kvalitāti, kā arī ierobežo sugu migrāciju starp blakus esošajām dabas teritorijām (dabas parku „Abavas senleja” un dabas lieguma teritoriju).

Jānorāda, ka dabas lieguma teritorijā, kā arī tās apkārtnē ir noteikti AS „Latvijas valsts meži” iekšējie dabas aizsardzības nosacījumi. Šeit ir noteikti „Medņu riestu meži”, kas tiek apsaimniekoti ar mērķi nodrošināt medņu aizsardzību un mednim piemērotu dzīvotņu saglabāšanu, kā arī „Ekomeži dabai”, kuru mērķis ir saglabāt dabas daudzveidību. Papildus LR likumdošanā noteiktajai aizsardzībai dabas liegumā un to pierobežā ir noteikti AS „Latvijas valsts meži” specifiski mežsaimniecisko darbību plānošanas un apsaimniekošanas nosacījumi, tajā skaitā termiņa ierobežojumi medņu (1.marts līdz 30. jūnijs – medņu riesta mežos) un citu putnu (1.aprīlis līdz 30.jūnijs - ekomežos dabai) ligzdošanas laikā.

1.1.5. Kultūrvēsturiskais mantojums

Par dabas lieguma teritorijas kultūrvēsturi detalizēta informācija nav pieejama. Tā kultūrvēsture ir saistīta ar dabas parka „Abavas senleja” un dabas lieguma „Ventas ieleja” teritorijām, piemēram, purvam blakus esošajiem Sildruvu kapiem vai Abavmuižas kulta akmeni. Teritorijas centrālā ass ir augstais purvs, kas veidojies vairākus gadu tūkstošus ilgā laika posmā. Kopumā šīs teritorijas kultūrvēsture būtu saistāma ar cilvēka klātbūtni purvu perifērijā teritorijas daļā. Mūsdienās „redzamākā” antropogēnā darbība purvos ir Nagļu valka izrakšana un mazāku grāvju veidošana Ansiņu purvā, kā arī apkārtējos mežos.

Dabas lieguma dienvidu daļā atrodas privātpašums „Naglas”, kas atbilstoši uzraudzības grupas dalībnieka Jura Purviņa stāstītajam, viņa ģimenes īpašumā ir vairāku paaudžu garumā, un to būvējis viņa vectēvs pirms vairāk nekā simts gadiem (ģimenes īpašuma materiālu skatīt 8.attēlā). Ģimene izvēlējusies šo vietu, pārceļoties no netālu esošās teritorijas, kur viņu līdzšinējā dzīves vieta bija cietusi ugunsgrēkā. Šobrīd šajā vietā ir atrodamas tikai liecības par šo mājvietu – mūra drupas un aizvien apsaimniekotā lauksaimniecības zeme.

Netālu ārpus dabas lieguma teritorijas atrodas vairākas citas mājvietas, kas vairāk saistāmas ar Abavas upes kultūrvēsturi, jo tās atrodas Abavas upes krastā. Upe agrāk tika izmantota kā pārvietošanās un tirdzniecības ceļš starp dažādām apdzīvotām vietām.

Kopumā Zlēku pagastā ir ievērojams skaits dažādu valsts nozīmes arheoloģisko, mākslas un arhitektūras pieminekļu, kas neapšaubāmi ir saistīti ar dabas lieguma vēsturisko attīstību. Kā vieni no tieši saistītajiem kultūrvēstures objektiem ir minami pilskalns un senkapi. Zlēku pagastā atrodas četri valsts nozīmes pilskalns – Pabērzkalna pilskalns ar apmetni, Paventu pilskalns, Zlēkas Karātavu kalns-pilskalns un Zlēku pilskalns – kulta vieta, kā arī četri valsts nozīmes senkapi – Dzīkļu, Gaisiņu, Pabērzkalna un Pasilciemu senkapi. Dabas liegumam tuvākais valsts nozīmes kultūrvēstures objekts ir Abavmuižas kulta akmens, kas atrodas netālu no Abavas ietekās Ventas upē (~2km no dabas lieguma). Lielākā daļa valsts nozīmes kultūrvēsturiskie pieminekļi atrodas pagasta rietumu daļā pie Ventas upes, tādēļ to tieša saistība ar dabas lieguma teritoriju nav zināma. Netālu no lieguma robežas atrodas Sildruvu kapi, kuriem nav valsts nozīmes arheoloģiskā pieminekļa statuss.

8.attēls. Nagļu īpašuma (daļa ietilpst dabas lieguma teritorijā) vēsturiskā karte (no 1908.gada)

Avots: Karte no nekustamā īpašuma „Naglas” saimnieka Jura Purviņa personiskā arhīva

9.attēls. Netālu no dabas lieguma teritorijas esošie Sildruvu kapi teritorijas apsekošanas brīdī – 2015.gada 16.jūnijā

Foto: SIA „METRUM” 2015

1.1.6. Valsts un pašvaldības institūciju funkcijas un atbildība dabas lieguma teritorijā

Dabas liegums atrodas Ventspils novada pašvaldības administratīvajā teritorijā. Ventspils novada pašvaldība darbojas atbilstoši likuma „Par pašvaldībām” ietvaros, kā arī citu normatīvo aktu ietvaros. Attiecībā uz īpaši aizsargājamā dabas teritorijām pašvaldībai ir tiesības izdot saistošus noteikumus un paredzēt administratīvo atbildību par to pārkāpšanu, ja tas nav paredzēts likumos par publiskā lietošanā esošo mežu un ūdeņu, kā arī par republikas pilsētas vai novada īpaši aizsargājamo dabas un kultūras objektu aizsardzību un uzturēšanu. Likumā „Par pašvaldībām” noteiktajā kārtībā pašvaldībām ir pienākums izstrādāt pašvaldības teritorijas attīstības programmu un teritorijas plānojumu, nodrošināt teritorijas attīstības programmas realizāciju un teritorijas plānojuma administratīvo pārraudzību, kā arī pašvaldības funkcija ir noteikt zemes izmantošanas un apbūves kārtību atbilstoši pašvaldības teritorijas plānojumam. Plašāk par pašvaldības teritorijas attīstības plānošanas dokumentiem skatīt dabas aizsardzības plāna sadaļā 1.1.2. Ventspils novada teritorijas attīstības plānošanas dokumentos noteiktais”.

Šobrīd dabas lieguma pārvaldi īsteno Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas (turpmāk tekstā – VARAM) pakļautībā esošā Dabas aizsardzības pārvaldes Kurzemes reģionālā administrācija, kura uzrauga arī dabas aizsardzības plāna izstrādes gaitu un pēc dabas aizsardzības plāna apstiprināšanas veicinās tā ieviešanu.

Dabas aizsardzības prasības nosaka Sugu un biotopu aizsardzības likums (2000) un likums „Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām” (1993) un tiem pakārtotie normatīvie akti – šo nosacījumu ievērošanu kontrolē Dabas aizsardzības pārvalde. Meža apsaimniekošanas un izmantošanas normatīvo aktu ievērošanu teritorijā kontrolē Valsts meža dienesta Ziemeļkurzemes virsmežniecība. Valsts vides dienests veic vides aizsardzības un dabas resursu izmantošanas valsts kontroli.

Lauku atbalsta dienesta Ziemeļkurzemes reģionālā lauksaimniecības pārvalde uzrauga normatīvo aktu ievērošanu lauksaimniecības nozarē un pilda ar lauksaimniecību un lauku atbalsta politikas īstenošanu saistītas funkcijas. Jāatgādina, ka teritorijā atrodas tikai 4 ha lauksaimniecības zemes, kas tiek apstrādāta, lai audzētu lauksaimniecisko produkciju meža dzīvnieku piebarošanai.

Dabas liegumā esošo valsts meža zemju apsaimniekošanu, kas aizņem būtisku daļu dabas lieguma teritorijas, realizē AS „Latvijas valsts meži”.

1.2. NORMATĪVO AKTU NORMAS, KAS TIEŠI ATTIECAS UZ DABAS LIEGUMA TERITORIJU

1.2.1. Latvijas vides un dabas aizsardzības stratēģiskie dokumenti

Vides politikas pamatnostādnes 2014.-2020.gadam apstiprinātas 26.03.2014., lai veidotu pamatu vides kvalitātes saglabāšanai un atjaunošanai, kā arī dabas resursu ilgtspējīgai izmantošanai, vienlaicīgi ierobežojot kaitīgo vides faktoru ietekmi uz cilvēka veselību.

Bioloģiskās daudzveidības nacionālā programma, kas ir akceptēta Ministru kabinetā 16.05.2000., paredz dažādus pasākumus, kuri nepieciešami ES direktīvu ieviešanai. Programma paredz īpaši aizsargājamo teritoriju pilnveidošanu, aizsargājamo augu un dzīvnieku sugu dzīvotņu aizsardzības nodrošināšanu, labvēlīga aizsardzības statusa nodrošināšanu tām sugām, kuras ir apdraudētas.

1.2.2. Aizsargjoslas

Aizsargjoslu likums (1997, ar grozījumiem līdz 05.11.2014.) nosaka aizsargjoslu veidus un funkcijas, izveidošanas, grozīšanas un likvidēšanas pamatprincipus, uzturēšanas un stāvokļa kārtības kontroli, kā arī saimnieciskās darbības aprobežojumus aizsargjoslās. Likums cita starpā nosaka arī dažādus aprobežojumus ūdenstilpju un ūdensteču aizsargjoslās, kā arī ūdenstilpju un ūdensteču aizsargjoslu platumu atkarībā no to izmēriem. Aizsargjosla tiek noteikta, lai samazinātu piesārņojuma negatīvo ietekmi uz ūdens ekosistēmām, novērstu erozijas procesu attīstību, kā arī saglabātu apvidum raksturīgo ainavu.

Ministru kabineta 03.06.2008. noteikumi Nr.406 „**Virszemes ūdensobjektu aizsargjoslu noteikšanas metodika**” regulē virszemes ūdensobjektu aizsargjoslu noteikšanas kārtību, apzīmēšanu dabā, vides aizsardzības prasības aizsargjoslās.

1.2.3. Vides un dabas aizsardzības normatīvie akti

Vides aizsardzības likums (2006) nosaka resursu ilgtspējīgu izmantošanu, valsts pārvaldes institūciju un pašvaldību institūciju kompetenci vides aizsardzībā un dabas resursu izmantošanā, Latvijas Republikas iedzīvotāju tiesības uz kvalitatīvu dzīves vidi, Latvijas Republikas iedzīvotāju pienākumus vides aizsardzībā un dabas resursu izmantošanā, sabiedrības tiesības saņemt vides informāciju un piedalīties ar vides aizsardzību saistītu lēmumu pieņemšanā. Vides aizsardzības likums nosaka valsts kontroli vides jomā, atbildību par nodarīto kaitējumu, kas nodarīts īpaši aizsargājamām dabas teritorijām, mikroliegumiem, aizsargājamām sugām un biotopiem, ūdeņiem, augsnei un zemes dzīlēm. Jāpiemin, ka teritorijā atrodas divi mikroliegumi un ievērojams skaits aizsargājamo sugu un biotopu.

„**Noteikumi par preventīvajiem un sanācijas pasākumiem un kārtību, kādā novērtējams kaitējums videi un aprēķināmas preventīvo, neatliekamo un sanācijas pasākumu izmaksas**” (Ministru kabineta 24.04.2007. noteikumi Nr.281) nosaka zaudējumu atlīdzināšanas kārtību, atlīdzības lielumu un sugu sarakstu, par kuru iznīcināšanu jāatlīdzina zaudējumi.

Ministru kabineta 27.03.2007. noteikumi Nr.213 „**Noteikumi par kritērijiem, kurus izmanto, novērtējot īpaši aizsargājamām sugām vai īpaši aizsargājamiem biotopiem nodarītā kaitējuma ietekmes būtiskumu**” nosaka kritērijus, kurus izmanto, novērtējot īpaši aizsargājamām sugām vai īpaši aizsargājamiem biotopiem nodarītā kaitējuma ietekmes būtiskumu salīdzinājumā ar pamatstāvokli.

Likums **Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām** (1993) definē aizsargājamo teritoriju kategorijas un nosaka nepieciešamību tām izstrādāt dabas aizsardzības plānus, individuālos aizsardzības un izmantošanas noteikumus.

18.panta 4.apakšpunktā teikts, ka īpaši aizsargājamās dabas teritorijas individuālos aizsardzības un izmantošanas noteikumus, kā arī valsts un reģionālās attīstības plānošanas dokumentus izstrādā un īpaši aizsargājamo dabas teritoriju apsaimnieko, ievērojot plānu, un plānam ir ieteikuma raksturs.

Likuma pielikumā uzskaitītas Eiropas nozīmes īpaši aizsargājamās dabas teritorijas (*Natura 2000*). Dabas liegums ir B tipa teritorija, kas noteikta īpaši aizsargājamo biotopu aizsardzībai. Teritorijas kods ir LV0517300.

Ministru kabineta 15.06.1999. noteikumi Nr.212 „**Noteikumi par dabas liegumiem**” nosaka dabas lieguma ārējo robežu un teritoriju aizsardzības statusu. Šo Ministru kabineta noteikumu 209. pielikumā attēlota dabas lieguma robežu shēma, robežpunktu koordinātes un apraksts.

Ministru kabineta 16.03.2010. noteikumu Nr.264 „**Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi**” nosaka dabas lieguma aizsardzības un izmantošanas kārtību, pieļaujamo un aizliegto darbību veidus tajā.

Ministru kabineta 09.10.2007. noteikumi Nr.686 „**Noteikumi par īpaši aizsargājamās dabas teritorijas dabas aizsardzības plāna saturu un izstrādes kārtību**” nosaka, kādai informācijai jābūt ietvertai dabas aizsardzības plānā un kāda ir dabas aizsardzības plāna izstrādes kārtība.

Ministru kabineta 28.05.2002. noteikumi Nr.199 „**Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju (Natura 2000) izveidošanas kritēriji Latvijā**” nosaka kritērijus, kas piemērojami Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju izveidošanai Latvijā.

Ministru kabineta 18.07.2006. noteikumi Nr.594 „**Noteikumi par kritērijiem, pēc kuriem nosakāmi kompensējošie pasākumi Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju (Natura 2000) tīklam, to piemērošanas kārtību un prasībām ilgtermiņa monitoringa plāna izstrādei un ieviešanai**” nosaka kompensējošo pasākumu veikšanas kārtību, ja paredzētā darbība negatīvi ietekmēs *Natura 2000* teritorijā esošas sugas vai biotopus, un šo kompensējošo pasākumu rezultātu monitoringa kārtību.

Sugu un biotopu aizsardzības likums (2000) regulē sugu un biotopu aizsardzību, apsaimniekošanu un uzraudzību, veicina populāciju un biotopu saglabāšanu, kā arī regulē īpaši aizsargājamo sugu un biotopu noteikšanas kārtību. Likums nosaka valsts pārvaldes un institūciju kompetenci un zemes īpašnieku un pastāvīgo lietotāju pienākumus un tiesības sugu un biotopu aizsardzībā, kā arī nepieciešamību veikt sugu un biotopu monitoringu.

Ministru kabineta 14.11.2000. noteikumi Nr.396 „**Noteikumi par īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu**” uzskaita Latvijā aizsargājamās (1.pielikums) vai ierobežoti izmantojamās (2.pielikums) sugas.

Ministru kabineta 21.02.2006. noteikumi Nr.153 „**Par Latvijā sastopamo Eiropas Savienības prioritāro sugu un biotopu sarakstu**” nosaka Latvijā sastopamo ES prioritāro sugu un biotopu sarakstu.

Ministru kabineta 15.09.2009. noteikumi Nr.1055 „**Noteikumi par to Eiropas Kopienā nozīmīgu dzīvnieku un augu sugu sarakstu, kurām nepieciešama aizsardzība, un to dzīvnieku un augu sugu indivīdu sarakstu, kuru ieguvei savvaļā var piemērot ierobežotas izmantošanas nosacījumus**” nosaka to Eiropas Kopienā nozīmīgu dzīvnieku un augu sugu sarakstu, kurām nepieciešama aizsardzība (1.pielikums), un to Eiropas Kopienā nozīmīgu dzīvnieku un augu sugu indivīdu sarakstu, kuru ieguvei savvaļā var piemērot ierobežotas izmantošanas nosacījumus (2.pielikums).

Ministru kabineta 05.12.2000. noteikumi Nr.421 „**Par īpaši aizsargājamo biotopu veidu sarakstu**” nosaka biotopu sarakstu, kurā iekļauti apdraudēti vai reti biotopi.

Ministru kabineta 18.12.2012. noteikumi Nr.940 „**Noteikumi par mikroliegumu izveidošanas un apsaimniekošanas kārtību, to aizsardzību, kā arī mikroliegumu un to buferzonu noteikšanu**” nosaka mikroliegumu izveidošanas un apsaimniekošanas kārtību, to aizsardzību, kā arī mikroliegumu un to buferzonu noteikšanu. Noteikumu pielikumos ir pieejami īpaši aizsargājamo zīdītāju, abinieku, rāpuļu, bezmugurkaulnieku, vaskulāro augu, sūnu, aļģu, ķērpju un sēņu sugas, kuru aizsardzībai var izveidot mikroliegumus, sugu saraksts, kā arī īpaši aizsargājamās putnu sugas, kuru aizsardzībai var izveidot mikroliegumus un tām paredzētās mikroliegumu platības. Dabas lieguma teritorijā ir izveidots viens mikroliegums – sugas riesta vietas aizsardzībai, tā platība aizņem vairāk nekā pusi no dabas lieguma teritorijas.

Likums **Par kompensāciju par saimnieciskās darbības ierobežojumiem aizsargājamās teritorijās (2013)** paredz nosacījumus, ar kuriem piešķirama kompensācija par saimnieciskās darbības ierobežojumiem valsts un pašvaldību izveidotajās īpaši aizsargājamās dabas teritorijās un mikroliegumos un kuri izriet no aizsargājamo teritoriju aizsardzības prasībām, kā arī kompensācijas piešķiršanas kārtību.

Ministru kabineta 07.04.2015. noteikumi Nr.171 „Noteikumi par valsts un Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanu, administrēšanu un uzraudzību vides, klimata un lauku ainavas uzlabošanai 2014.–2020.gada plānošanas periodā” nosaka kārtību, kādā piešķir, administrē un uzrauga valsts un ES lauku attīstības platībatkarīgo atbalstu lauku attīstībai – vides, klimata un lauku ainavas uzlabošanas pasākumiem. Noteikumu 2.6.sadaļā noteikta atbalsta piešķiršanas kārtība aktivitātē „Kompensācijas maksājums par Natura 2000 meža teritorijām”.

Atbalsta apmērs par vienu hektāru atbalsttiesīgās platības (kas noteikta šajos noteikumos), kurā ievēroti visi atbalsta saņemšanas nosacījumi, ir šāds:

1. pretendentam, kam vienā zemes vienībā ir viena veida saimnieciskās darbības ierobežojumi:
 - -160 eiro – aizliegta mežsaimnieciskā darbība, aizliegta galvenā cirte un kopšanas cirte;
 - -120 eiro – aizliegta galvenā cirte;
 - -45 eiro – aizliegta kailcirte;
2. 112 eiro – pretendentam, kam vienā zemes vienībā ir vairāku veidu dažādu likmju saimnieciskās darbības ierobežojumi.

Ministru kabineta 20.11.2007. noteikumi Nr.778 „**Kārtība, kādā zemes lietotājiem nosakāmi to zaudējumu apmēri, kas saistīti ar īpaši aizsargājamo nemedījamo sugu un migrējošo sugu dzīvnieku nodarītajiem būtiskiem postījumiem**” nosaka kārtību, kādā zemes lietotājiem nosakāmi to zaudējumu apmēri, kas saistīti ar īpaši aizsargājamo nemedījamo sugu un migrējošo sugu dzīvnieku nodarītajiem būtiskiem postījumiem.

Likums **Par ietekmes uz vidi novērtējumu** (1998) nosaka darbības un objektus, kuriem ir nepieciešams ietekmes uz vidi novērtējums un darbības, kurām ir nepieciešams sākotnējais ietekmes uz vidi novērtējums, kā arī nosaka plānošanas dokumentus, kuriem nepieciešams stratēģiskais ietekmes uz vidi novērtējums. 4¹.pants paredz, ka kompetentā institūcija var pieņemt lēmumu par ietekmes novērtējumu uz Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju arī darbībām, kuras nav iekļautas likuma 1. un 2.pielikumā. Novērtējums jāveic saskaņā ar atsevišķi noteiktu kārtību.

Ministru kabineta 19.04.2011. noteikumi Nr.300 „**Kārtība, kādā novērtējama ietekme uz Eiropas nozīmes īpaši aizsargājamo dabas teritoriju (Natura 2000)**” nosaka, kā novērtējama to paredzēto darbību ietekme uz Eiropas nozīmes īpaši aizsargājamo dabas teritoriju (*Natura 2000*), kuru īstenošanai nav jāveic ietekmes uz vidi novērtējums.

Ministru kabineta 23.03.2004. noteikumi Nr.157 „**Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums**” nosaka kārtību, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums, kā arī plānošanas dokumentu veidus, kuriem veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums.

Ministru kabineta 25.01.2011. noteikumi Nr.83 „**Kārtība, kādā novērtējama paredzētās darbības ietekme uz vidi**” nosaka kārtību, kādā veicams ietekmes uz vidi novērtējums.

Ministru kabineta 27.01.2015. noteikumi Nr.30 „**Kārtība, kādā Valsts vides dienests izdod tehniskos noteikumus paredzētajai darbībai**” nosaka paredzētās darbības, kurām nav nepieciešams ietekmes uz vidi novērtējums, bet kuru veikšanai ir nepieciešami tehniskie noteikumi, kā arī šo tehnisko noteikumu saturu, pieprasīšanas, sagatavošanas un izdošanas kārtību. Tehniskajos noteikumos noteiktas vides aizsardzības prasības paredzētajai darbībai tās norises vietā.

Likuma **Par piesārņojumu** (2001) mērķis ir novērst vai mazināt piesārņojuma dēļ cilvēku veselībai, videi un īpašumam nodarīto kaitējumu, kā arī novērst vai samazināt piesārņojošo darbību radīto kaitējumu, noteikt kārtību piesārņoto un potenciāli piesārņoto vielu reģistrācijai un sanācijai, novērst vai samazināt vides trokšņa ietekmi uz cilvēkiem, samazināt siltumnīcefekta gāzu emisijas un noteikt sabiedrības tiesības piedalīties lēmumu pieņemšanā attiecībā uz piesārņojošo darbību atļauju izsniegšanu.

(1) Meža zemes

Meža likums (2000) nosaka mērķi regulēt visu Latvijas mežu ilgtspējīgu apsaimniekošanu, visiem meža īpašniekiem vai tiesiskajiem valdītājiem garantējot vienādas tiesības, īpašumtiesību neaizskaramību un saimnieciskās darbības patstāvību un nosakot vienādus pienākumus.

Ministru kabineta 18.12.2012. noteikumi Nr.935 „**Noteikumi par koku ciršanu mežā**” nosaka koku ciršanas kārtību mežā, kā arī dabas aizsardzības prasības koku ciršanai.

Ministru kabineta 18.12.2012. noteikumi Nr.936 „**Dabas aizsardzības noteikumi meža apsaimniekošanā**” nosaka vispārējās dabas aizsardzības prasības meža apsaimniekošanā, aprobežojumus aizsargjoslās ap purviem, bioloģiski nozīmīgu meža struktūras elementu noteikšanas un saglabāšanas nosacījumus, kā arī saimnieciskās darbības ierobežojumus dzīvnieku vairošanās sezonas laikā.

Ministru Kabineta 18.12.2012. noteikumi Nr.947 „**Noteikumi par meža aizsardzības pasākumiem un ārkārtas situāciju izsludināšanu mežā**” nosaka meža aizsardzības pasākumus, to izpildes kārtību un termiņus, kārtību, kādā izsludināmas ārkārtas situācijas sakarā ar meža ugunsgrēku izplatīšanos, meža kaitēkļu savairošanos un slimību izplatīšanos masveidā. Šie noteikumi attiecas arī uz īpaši aizsargājamajām dabas teritorijām, ja IAIN nav noteikts citādi.

Ministru Kabineta 18.12.2012. noteikumi Nr.889 „**Noteikumi par atmežošanas kompensācijas noteikšanas kritērijiem, aprēķināšanas un atlīdzināšanas kārtību**” nosaka ar atmežošanu izraisīto negatīvo seku kompensācijas noteikšanas kritērijus, aprēķināšanas un atlīdzināšanas kārtību. Noteikumos paredzēts, ka kompensācija jāmaksā:

- par oglekļa dioksīda piesaistes potenciāla samazināšanos;
- par bioloģiskās daudzveidības samazināšanos;
- par vides un dabas resursu aizsardzības aizsargjoslu un sanitāro aizsargjoslu funkciju kvalitātes samazināšanos.

(2) Ūdeņi

Ūdens apsaimniekošanas likums (2002) nosaka mērķus, kas ietver tādas virszemes un pazemes ūdeņu aizsardzības sistēmas izveidošanu, kas: veicina ilgtspējīgu un racionālu ūdens resursu lietošanu, nodrošinot to ilgtermiņa aizsardzību un iedzīvotāju pietiekamu apgādi ar labas kvalitātes virszemes un pazemes ūdeni; novērš ūdens un no ūdens tieši atkarīgo sauszemes ekosistēmu un mitrāju stāvokļa pasliktināšanos, aizsargā šīs ekosistēmas un uzlabo to stāvokli.

Ministru kabineta 19.10.2004. noteikumi Nr.858 „**Noteikumi par virszemes ūdensobjektu tipu raksturojumu, klasifikāciju, kvalitātes kritērijiem un antropogēno slodžu noteikšanas kārtību**” nosaka virszemes ūdensobjektu tipu raksturojumu un virszemes ūdensobjektu klasifikāciju, antropogēnās slodzes noteikšanas kārtību, prioritārās vielas un to emisijas ierobežošanas kārtību, kā arī virszemes ūdeņu ekoloģiskās un ķīmiskās kvalitātes kritērijus.

Ministru kabineta 22.01.2002. noteikumi Nr.34 „**Par piesārņojošo vielu emisiju ūdenī**” nosaka emisijas robežvērtības un aizliegumus piesārņojošo vielu emisijai ūdenī.

Ministru kabineta 12.03.2002. noteikumi Nr.118 „**Noteikumi par virszemes un pazemes ūdeņu kvalitāti**” nosaka kvalitātes normatīvus virszemes un pazemes ūdeņiem, ka arī prioritāros zivju ūdeņus, kuros nepieciešams veikt ūdeņu aizsardzību vai kvalitātes uzlabošanas pasākumus, lai nodrošinātu zivju populācijām labvēlīgus apstākļus. Atbilstoši noteikumiem Abavas posmā no Rendas līdz grīvai, ir noteikta kā prioritārie zivju ūdeņi ar statusu lašveidīgo zivju ūdeņi. Bebrupīte un Dambupīte ir Abavas labā krasta pietekas, kas zināmā mērā ietekmē Abavas upes ūdens kvalitāti.

(3) Lauksaimniecība

Lauksaimniecības un lauku attīstības likums (2004) nosaka mērķi radīt tiesisku pamatu lauksaimniecības attīstībai un noteikt ilglaicīgu lauksaimniecības un lauku attīstības politiku saskaņā ar ES kopējo lauksaimniecības politiku un kopējo zivsaimniecības politiku.

Ministru kabineta 07.04.2015. noteikumi Nr.171 „**Noteikumi par valsts un Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanu, administrēšanu un uzraudzību vides, klimata un lauku ainavas uzlabošanai 2014.-2020.gada plānošanas periodā**” nosaka kārtību, kādā piešķir, administrē un uzrauga valsts un ES lauku attīstības platībatkarīgo atbalstu lauku attīstībai – vides, klimata un lauku ainavas uzlabošanas pasākumiem. Viens no pasākumiem, kam tiek piešķirts atbalsts, ir „Bioloģiskās daudzveidības uzturēšana zālājos”, kas īpaši aktuāls blakus esošajā dabas parkā „Abavas senleja”.

(4) Medības

Medību likums (2003) nosaka medību saimniecības pamatnoteikumus Latvijas Republikā un arī medību un medību saimniecības organizēšanu dzīvnieku skaita regulēšanas nolūkos īpaši aizsargājamās dabas teritorijās.

Ministru kabineta 22.07.2014. noteikumi Nr.421 „**Medību noteikumi**” nosaka medijamo dzīvnieku sugas, to medību termiņus, kā arī gadījumus, kādos iespējamās medības ārpus medību termiņiem; medību pieteikšanas un organizēšanas kārtību; kārtību, kādā Valsts meža dienests ir tiesīgs mainīt zīdītāju medību termiņus, kā arī noteikt papildu ierobežojumus medību organizēšanai atbilstoši attiecīgās dzīvnieku populācijas stāvoklim, meteoroloģiskajiem apstākļiem un fenoloģiskajai situācijai. Šie noteikumi paredz, ka medības īpaši aizsargājamās dabas teritorijās nosaka ne tikai šie noteikumi, bet arī īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi, attiecīgo teritoriju individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi un citi medības reglamentējošie normatīvie akti.

Ministru kabineta 17.12.2013. noteikumi Nr.1483 „**Savvaļā dzīvojošo medijamo dzīvnieku piebarošanas noteikumi**” nosaka kārtību, kādā pieļaujama medijamo dzīvnieku piebarošana, tai skaitā nosaka, ka medijamo dzīvnieku piebarošana nav atļauta teritorijās, kas Dabas aizsardzības pārvaldes uzturētajā valsts reģistrā noteiktas kā īpaši aizsargājamie biotopi vai īpaši aizsargājamo sugu dzīvotnes.

(5) Īpašuma tiesības un teritorijas plānojumi

Civillikums (1937) – trešā daļa (Lietu tiesības), trešā nodaļa (Īpašums), piektā apakšnodaļa (Īpašuma aprobežojumi), III. Īpašuma lietošanas tiesības aprobežojumi.

1082.pants nosaka: „Īpašuma lietošanas tiesības aprobežojumu noteic vai nu likums, vai tiesas lēmums, vai arī privāta griba ar testamentu vai līgumu, un šis aprobežojums var attiekties kā uz dažu lietu tiesību piešķiršanu citām personām, tā arī uz to, ka īpašniekam jāatturas no zināmām lietošanas tiesībām, vai arī jāpacieš, ka tās izlieto citi”.

Teritorijas attīstības plānošanas likums (2011) nosaka mērķi panākt, ka teritorijas attīstība tiek plānota tā, lai varētu paaugstināt dzīves vides kvalitāti, ilgtspējīgi, efektīvi un racionāli izmantot teritoriju un citus resursus, kā arī mērķtiecīgi un līdzsvaroti attīstīt ekonomiku.

Likums „Par pašvaldībām” reglamentē Latvijas pašvaldību darbības vispārīgos noteikumus un ekonomisko pamatu, pašvaldību kompetenci, domes un tās institūciju, kā arī domes priekšsēdētāja tiesības un pienākumus, pašvaldību attiecības ar Ministru kabinetu un ministrijām, kā arī pašvaldību savstarpējo attiecību vispārīgos noteikumus. Likuma 14. pantā ir noteikts, ka pašvaldībām likumā noteiktajā kārtībā ir pienākums izstrādāt pašvaldības teritorijas attīstības programmu un teritorijas plānojumu, nodrošināt teritorijas attīstības programmas realizāciju un teritorijas plānojuma administratīvo pārraudzību. Savukārt likuma 15. pantā ir noteikts, ka pašvaldības funkcija ir noteikt zemes izmantošanas un apbūves kārtību atbilstoši pašvaldības teritorijas plānojumam. Teritorijas atļauto izmantošanu papildus regulē Ventspils novada pašvaldības normatīvie akti, no kuriem atzīmējams šobrīd spēkā esošais Zlēku pagasta teritorijas plānojums. Plašāk par teritorijas plānojuma risinājumiem skatīt 1.1.2.sadaļā. Pašvaldības teritorijas plānojumā noteikta pašreizējā teritorijas izmantošana un plānotā (atļautā) izmantošana jeb funkcionālais zonējums.

Ministru kabineta 30.04.2013. noteikumi Nr.240 „**Vispārīgie teritorijas plānošanas izmantošanas un apbūves noteikumi**” nosaka vispārīgās prasības vietējā līmeņa teritorijas attīstības plānošanai, teritorijas izmantošanai un apbūvei, kā arī teritorijas izmantošanas veidu klasifikāciju.

Zemes ierīcības likums (2006) nosaka uzdevumu aizsargāt zemes lietotāju tiesības un regulēt zemes lietošanas un zemes ierīcības pamatnoteikumus.

(6) Citi normatīvie akti

Meliorācijas likuma (2010) mērķis ir veicināt dabas resursu ilgtspējīgu apsaimniekošanu, nodrošinot infrastruktūras attīstību, meliorācijas sistēmu būvniecību, ekspluatāciju, uzturēšanu un pārvaldību lauku apvidu un pilsētu zemē.

Ministru kabineta 16.03.2010. noteikumi Nr.261 „**Meliorācijas sistēmu un hidrotehnisko būvju būvniecības kārtība**” nosaka īpašu būvniecības procesa kārtību meliorācijas sistēmām un hidrotehniskajām būvēm.

Ministru kabineta 13.07.2010. noteikumi Nr.623 „**Meliorācijas kadastra noteikumi**” meliorācijas kadastra saturu un izveides, uzturēšanas un informācijas apmaiņas kārtību.

Ministru kabineta 23.09.2008. noteikumi Nr.792 „**Valsts un Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanas, administrēšanas un uzraudzības kārtība pasākuma „Infrastruktūra, kas attiecas uz lauksaimniecības un mežsaimniecības attīstību un pielāgošanu” īstenošanai**” nosaka kārtību, kādā piešķir, administrē un uzrauga valsts un ES atbalstu Latvijas lauku attīstības programmas 2007.-2013.gadam pasākuma „Infrastruktūra, kas attiecas uz lauksaimniecības un mežsaimniecības attīstību un pielāgošanu” aktivitātei lauksaimniecības zemēs „Meliorācijas sistēmu būvniecība, rekonstrukcija un renovācija” un aktivitātei meža zemēs „Meliorācijas sistēmu rekonstrukcija un renovācija”. Noteikumos izdarīti grozījumi (23.01.2014.).

1.2.4. Starptautiskās saistības

Konvencija „**Par bioloģisko daudzveidību**”, kurai Latvija pievienojās ar likumu „Par 1992.gada 5.jūnija Riodežaneiro konvenciju par bioloģisko daudzveidību”.

Šīs konvencijas uzdevumi ir bioloģiskās daudzveidības saglabāšana un dzīvās dabas ilgtspējīga izmantošana.

Bernes konvencija „**Par Eiropas dzīvās dabas un dabisko dzīvotņu aizsardzību**”, kas Latvijā apstiprināta ar likumu „Par 1979.gada Bernes konvenciju par Eiropas dzīvās dabas un dabisko dzīvotņu saglabāšanu” (1996).

Šīs konvencijas mērķis ir aizsargāt savvaļas floru un faunu un to dabiskās dzīvotnes, īpaši tās sugas un dzīvotnes, kuru aizsardzībai nepieciešama vairāku valstu sadarbība, kā arī veicināt šādu sadarbību. Īpaša uzmanība pievērsta apdraudētajām un izzūdošajām sugām, t.sk. apdraudētajām un izzūdošajām migrējošajām sugām.

Eiropas ainavu konvencija (20.10.2000.) Latvijā pieņemta ar likumu „Par Eiropas ainavu konvenciju” (2007), kur dalībvalstis apstiprina, ka Eiropas ainavu kvalitāte un daudzveidība ir kopīgs resurss un ka ir jāsadarbjas, lai tās aizsargātu un pārvaldītu, kā arī veiktu plānošanu, vēloties radīt jaunu instrumentu, kas īpaši domāts Eiropas visu ainavu aizsardzībai, pārvaldībai un plānošanai.

Orhūsas konvencija (pieņemta ar likumu „Par 1998.gada 25.jūnija Orhūsas konvenciju par pieeju informācijai, sabiedrības dalību lēmumu pieņemšanā un iespēju griezties tiesu iestādēs saistībā ar vides jautājumiem” – izsludināts 18.04.2002.). Konvencijas noteikumu mērķis ir nodrošināt sabiedrības informēšanu, piekļūšanu informācijai, piedalīties lēmumu pieņemšanā un griezties tiesu iestādēs saistībā ar vides jautājumiem.

Bonnas konvencija (pieņemta ar likumu „Par 1979.gada Bonnas konvenciju par migrējošo savvaļas dzīvnieku sugu aizsardzību” – izsludināts 11.03.1999.). Konvencija nosaka apdraudētās migrējošās sugas, migrējošās sugas, kurām ir nelabvēlīgs aizsardzības statuss, kā arī principus, kas jāņem vērā, īstenojot minēto sugu aizsardzības pasākumus.

Līgums par sikspārņu aizsardzību Eiropā (pieņemts ar Ministru kabineta noteikumiem Nr.10 „Noteikumi par līgumu par sikspārņu aizsardzību Eiropā” – izsludināti 07.01.2003.). Līgums izriet no 1979.gada Bonnas konvencijas un nosaka sikspārņu aizsardzības principus.

Eiropas Padomes Direktīva „Par savvaļas putnu aizsardzību” 2009/147/EK (30.11.2009.).

Direktīva pieņemta, lai saglabātu migrējošo sugu populācijas tādā līmenī, kas atbilst īpašajām ekoloģiskajām, zinātniskajām un kultūras prasībām, tai pašā laikā ņemot vērā ekonomiskās un rekreācijas vajadzības, vai lai regulētu šo sugu populāciju lielumu atbilstībā šim līmenim. Daudzas savvaļas putnu sugas, kuras dabiski sastopamas Eiropas teritorijā, skaitliski samazinās, dažos gadījumos tas notiek ļoti strauji, un tas rada nopietnus draudus vides aizsardzībai, īpaši tādēļ, ka tiek apdraudēts bioloģiskais līdzsvars.

Eiropas Padomes Direktīva „Par dabisko dzīvotņu, savvaļas faunas un floras aizsardzību” 92/43/EEK (21.05.1992).

Direktīvas mērķis ir veicināt bioloģiskās daudzveidības saglabāšanos, veicot dabisko biotopu un faunas un floras aizsardzību. Tā nosaka, ka programmas *Natura 2000* ietvaros jāizveido Vienotais Eiropas ekoloģiskais tīkls, kurš aptver īpaši aizsargājamās teritorijas. Šim tīklam jānodrošina, dabisko biotopu tipu un attiecīgo sugu biotopu saglabāšanu, vai kur tas nepieciešams, labvēlīgā aizsardzības statusā atjaunošanu to dabiskās izplatības areāla robežās.

Eiropas Parlamenta un Padomes Ūdeņu Struktūrdirektīvas 2000/60/EK (20.12.2000.) mērķis ir aizsargāt un uzlabot virszemes un pazemes ūdeņu ekosistēmu stāvokli un veicināt ilgtspējīgu ūdeņu lietošanu ieviešot integrētu upju baseinu apsaimniekošanas procesu.

1.3. TERITORIJAS FIZISKI ĢEOGRĀFISKAIS RAKSTUROJUMS

1.3.1. Klimats

Vispārējais klimatisko apstākļu fons dabas lieguma teritorijā neatšķiras no Kurzemes vidējiem rādītājiem, taču pēc tiem nav iespējams spriest par mikroklimatiskajiem apstākļiem tieši dabas lieguma teritorijā. Konkrēti mikroklimata pētījumi par dabas lieguma teritoriju nav pieejami.

Kopumā Zlēku pagastā klimats ir mērens. Pavasaris iestājas lēni, jo bieži ar spēcīgiem un aukstajiem ziemeļu un ziemeļrietumu vējiem (līdz pat marta beigām, aprīļa sākumam) ieplūst aukstās arktiskās gaisa masas, uz augsnes veidojas salna. Sniega sega nokūst apmēram mēneša laikā. Maijā parasti ir sauss un saulains laiks, kas saglabājas arī vasarā, bet ir iespējamās spēcīgas lietussgāzes. Rudens iestājas septembrī, līdz ar pirmajām salnām, kad gaisa temperatūra ir 10-13 °C. Rudenī bieži vien ir mākoņains laiks, ilgstošs, smidzinošs lietus, migla. Ziemā sākas pakāpeniski. Decembrī dažviet līst, vairākkārt uzsnieg un nokūst sniegs. Pastāvīgs sals valsts austrumu daļā iestājas decembra sākumā, bet rietumu daļā – decembra vidū. Vidējais gada nokrišņu daudzums 600-700 mm ar maksimumu rudens – ziemas sezonā. Sniega veidā izkrīt tikai 15% no gada nokrišņu daudzuma, veidojot pārsvarā nenoturīgu sniega segu (Zelčs 1998). Gada vidējā temperatūra šajā reģionā ir 5,7 °C. Vidējā gaisa temperatūra janvārī ir -4,5 °C, vidējā gaisa temperatūra jūlijā 15,9 °C. Pēdējās pavasara salnas gaisā 15.-20.maijā, pirmās rudens salnas 10.-15.oktobrī. Janvārī valdošie ir dienvidrietumu, dienvidu, dienvidaustrumu vēji, jūlijā – dienvidrietumu, rietumu vēji (LBN 003-15 „Būvklimatoloģija”, 2015).

1.3.2. Ģeoloģija un ģeomorfoloģija

Teritorija atrodas Latvijas Kurzemes pussalas rietumu daļā, Kursas zemienes līdzenumā, kas ir visaugstāk paceltā un visvairāk saposmotā teritorija šajā apkārtnē. Virsas augstums pārsvarā no 20-40 metri v.j.l., virsas pazeminājumos izvietojušies apkārt esošie purvi un ezeri. Plašākais no tiem ir izzudušā Baltijas ledus ezera gultnes daļa – Usmas ezera ieplaka un pazeminājums ap to. Pazeminājuma reljefs ir ļoti nelīdzens, dziļas ieplakas mijas ar pacēlumiem. Teritorijas pamatiežu virsmu veido augšdevona Franas stāva Gaujas un Amatas svītu nogulumi.

Vērtējot teritoriju plašākā apkārtnē, pacēlumu virsā atsedzas pēdējā (Latvijas) apledojuma morēna (1-5 metrus bieza), kas tieši uzguļ devona iežiem gandrīz visā apvidus teritorijā. Vietām virspusē atsedzas pieledāja māli, tie pārsedz ledāja veidoto viļņoto reljefu. Mālu biezums parasti ir 5-10 metri, ielejveida pazeminājumos tas pieaug līdz 15-18 metriem, bet Usmas ezera apkārtnē sasniedz 25 metrus. Līdzenuma teritorijas daļā līdz 40-42 metriem reljefs veidojies bijušā Baltijas ledus ezera gultnē, kur viļņu darbībā tika izskaloti un noskaloti ledāja vai tā kušanas ūdeņu nogulumi, vai arī uzkrājās smiltis, vietām arī grants un oļi. Ugāles līdzenumā sastopami arī seno kāpu vaļņi, kas veidojās, vējam pārpūšot sausās Baltijas ledus ezera piekrastes smiltis. Vājāk drenētajās ieplakās uzkrājušies kūdra, kuras biezums vietām pārsniedz 5 metrus (Zelčs, 1998).

1.3.3. Hidroloģija

Dabas liegums atrodas Ventas upju baseina apgabalā, Austrumkursas augstienes upju hidroloģiskajā rajonā Kursas zemienes līdzenumā (A.PASTORS, 1995; Ventas upju baseinu apgabala apsaimniekošanas plāns 2010.-2015.gadam).

Klimatiskajā ziņā Ventas apgabals ievērojami atšķiras no citiem apgabaliem, jo tajā ir ļoti izteikta jūras ietekme – gaisa temperatūras vasarās ir zemākas, bet ziemās – augstākas nekā citos apgabalos. Īpaši šīs atšķirības vērojamas ziemas atkušņu periodos, kā arī pārejas periodos – pavasaros un rudenos (Ventas upju baseinu apgabala apsaimniekošanas plāns 2010.-2015.gadam).

Vēsturiski dabas lieguma teritorijā ir izrakti vairāki grāvji. Lielākais no tiem (Nagļu valks) ir izrakts Nagļu purva ziemeļu daļā esošajos mežos (skatīt 10.attēlu un 5. un 25.attēlu). Grāvis izveidots apkārt Nagļu purvam tā ziemeļu un rietumu daļā. Visticamāk hidromeliorācijas darba mērķis ir bijis mežu nosusināšana, jo grāvis neiesniedzas purvā. Neskatoties uz to, purva teritorijā (vistuvāk grāvim) vērojama pastiprināta

priežu augšana, sfagnu atmiršana, kā arī sīkkrūmu dominance. Vizuāli redzams, ka grāvis aizaug ar sfagniem, tomēr purvā vērojamie procesi (turpinās purva aizaugšana) varētu liecināt par to, ka grāvis joprojām pilda savas funkcijas, un tā ietekmē turpinās purva biotopu degradācija.

Ansiņu purva dienvidu daļā izraktais grāvis (skatīt 11.attēlu, papildus skatīt 5.attēlā un 25.attēlā). Grāvis šajā purva daļā redzams jau 1942./1964.gada topogrāfiskajās kartēs. Visticamāk tas ir rakts ar rokām. Šobrīd grāvis ir aizaudzis ar sfagniem, tomēr, iespējams, ka tas ir funkcionējošs, jo purva aizaugšana ar priedītēm turpinās. Būtiski, ka tieši grāvja tuvumā esošais aizaugums ir vismazākais, kas, iespējams, ir saistīts ar teritorijas reljefu un tā ietekmēto noteci.

10.attēls. Grāvis (Nagļu valks) Nagļu purva ziemeļu malā

Foto: E.Oļehnoviča, 2015

11.attēls. Grāvis Ansiņu purva dienvidu daļā

Foto: E.Oļehnoviča, 2015

1.3.4. Augsne

Dabas lieguma teritorijas augsnes, līdzīgi kā pārējā Latvijas teritorijā, sākušas veidoties leduslaikmeta beigu posmā pirms 12 000 gadu. Augšņu veidošanos ir ietekmējuši tādi faktori kā augsnes cilmiezis, reljefs, kā arī augsnes izskalošanās vai mitruma pārpilnības apstākļi.

Dabas lieguma teritoriju, līdzīgi kā lielāko daļu Zlēku pagasta un Ventspils novada teritoriju, veido tipiski podzolētās augsnes. Augsnes cilmiezi veido limnoglaciālie nogulumi – smilts un māli, kas veidojušies, pateicoties dažādajām Baltijas jūras attīstības stadijām. Zlēkas pagasta teritorijā dominē skābās velēnu podzolētās augsnes, bet reljefa pacēlumos – tipiskais podzols. Zemes virsas pazeminājumos atrodas kūdrainas podzolētās glejaugsnes vai purvu kūdraugsnes. Pie īpašiem apstākļiem ir iespējami erozijas procesi vēja ietekmē. Kursas zemienē raksturīgas plašas teritorijas ar traucētu ūdens noteci, kas izraisījis teritoriju pārpurvošanos un zemo un pārejas kūdras augšņu veidošanos (Zelčs 1998).

Purvu nogulumi ir samērā jauni, jo to veidošanās līdz ar kūdras uzkrāšanos sākās tikai pēccledus laikmetā. Kursas zemienē kūdras uzkrāšanās varēja sākties tikai pēc Baltijas ledus ezera izžušanas, ne agrāk kā pirms 10 tūkstošiem gadu, kad bija iestājušies atbilstoši klimatiskie apstākļi.

1.4. TERITORIJAS SOCIĀLĀS UN EKONOMISKĀS SITUĀCIJAS APRAKSTS

1.4.1. Iedzīvotāji, apdzīvotās vietas, nodarbinātība

Dabas lieguma teritorija ir neapdzīvota. Tajā atrodas neapdzīvota mājvieta „Naglas”, no kuras saglabājušies ēku pamati (skatīt 12.-13.attēlu). Kā jau atzīmēts iepriekš, īpašuma „Naglas” saimnieks ir dabas aizsardzības plāna uzraudzības grupas pārstāvis. Pēc viņa sniegtās informācijas, zeme viņa ģimenes īpašumā ir vairāk nekā simts gadus. Viņš atzīmēja, ka, tā kā īpašumā bija maz aramzemes, tad galvenā nodarbošanās bija kokmateriālu pludināšana pa Abavas upi virzienā uz Ventu (no Kandavas uz Ventspili).

Tuvākā apdzīvotā vieta dabas liegumam ir Zlēkas ciems, kas atrodas apmēram 7 km attālumā, un Cirkale, kas atrodas apmēram 12 km attālumā.

12.-13.attēls. „Nagļu” mājvietas drupas teritorijas apsekošanas laikā, 2015.gada jūnijā

Foto: SIA „METRUM”, 2015

3.tabula. Iedzīvotāju skaits Zlēku pagastā 2015.gadā, PMLP dati, 11.08.2015.

Kopējais iedz. skaits pagasta teritorijā	Darbspējas vecuma struktūra		
	līdz darbspējas vecumam	darbspējas vecumā	pēc darbspējas vecuma
535	78	360	97

1.4.2. Pašreizējā un paredzamā antropogēnā slodze uz aizsargājamo teritoriju

Medības un ogošana ir aktivitātes, kas šobrīd raksturo antropogēno noslogojumu dabas lieguma teritorijā. Teritorijas apsekošanas laikā netika novērotas pazīmes, kas raksturotu būtisku antropogēno slodzi uz dabas lieguma teritoriju, piemēram, ogotāju atstāti atkritumi, izbradājumi purvā vai izraustītas ogu mētras un sūnas pēc to lasīšanas ar palīgierīcēm. Jānorāda, ka teritorijas apsekošana notika vasaras pirmajā pusē, kuras laikā neviena no minētajām ietekmēm purvu un mežu teritorijās netika novērota. Iespējams, ka rudenī pēc ogu un sēņu sezonas ir vērojama būtiskāka antropogēnā ietekme, kaut gan purvā radītie zemsedzes bojājumi, visbiežāk ir konstatējami arī nākamajā sezonā, tātad tie būtu konstatēti vasaras pirmajā pusē. Iespējams, radīto antropogēno ietekmi mazina medību formējuma „Abavmuiža” pārstāvji, kuri regulāri dabas lieguma teritorijā savāc pamanītos atkritumus (medību kolektīva pārstāvja mutisks komentārs dabas aizsardzības plāna izstrādes darba grupās).

Kā nozīmīgs dabas liegumu ietekmējošais faktors šobrīd un perspektīvā jānorāda mežsaimnieciskā darbība gan dabas lieguma teritorijā (kopšanas, sanitārās circes), gan tās tiešā tuvumā (kailcirtes). Pēdējās desmitgadēs mežsaimnieciskās aktivitātes teritorijā notikušas galvenokārt laika posmā līdz 2003.gadam, kad dabas lieguma dienviddaļā un rietumdaļā veiktas sanitārās, kopšanas un arī dažas kailcirtes. Privātā īpašuma „Naglas” teritorijā veiktas 4 kailcirtes. Nogabalos, kas robežojas ar dabas lieguma teritoriju, ir notikusi un joprojām notiek mežizstrāde, piemēram, dabas lieguma rietumu daļā ir veiktas vairākas kailcirtes, kā arī ievērojams skaits kopšanas ciršu.

Dabas lieguma teritorijā atbilstoši spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem ir pieļaujama sanitārā cirte, kā arī kopšanas cirte līdz noteiktam valdaudzes vecumam, galvenokārt pieļaujot ciršanu jaunaudzēs un vidēja vecuma audzēs. Jānorāda, ka dabas lieguma dienvidu un rietumu daļā pēc 2005. gada vētrām ir veiktas sanitārās cirtes ievērojamās platībās kopumā - 46 ha. Sanitāro ciršu veikšana dabas liegumu teritorijās ir jāveic atbilstoši vispārējos noteikumus noteiktajam – ja slimību inficētie, kaitēkļu invadētie vai citādi bojātie koki rada masveidīgas kaitēkļu savairošanās draudus un var izraisīt audžu bojāeju ārpus dabas lieguma, bojātos kokus atļauts cirst sanitārajā cirtē pēc Valsts meža dienesta sanitārā atzinuma, kurā noteikts konkrēts apjoms šo bojāto koku izvākšanai. Ņemot vērā, ka vispārējos noteikumus noteiktā norma ir vispārīga, piemēram, netiek atrunāta specifiska kārtība putnu sugu aizsardzībai nepieciešamo elementu saglabāšanai dabas lieguma teritorijā, turpmāk, veicot sanitārās cirtes, ir nepieciešama specifisku nosacījumu noteikšana. Kā papildus nosacījumi, kas būtu jānosaka, ka pirms sanitārās cirtes realizācijas ir jāsaņem arī ornitologa atzinums, kā arī, veicot sanitāro, cirti, ir jā saglabā visi augtspējīgie koki.

Dabas lieguma teritorijā, atbilstoši noteiktajai likumdošanai ir pieļaujama kopšanas cirte līdz noteiktam valdaudzes vecumam, galvenokārt pieļaujot ciršanu jaunaudzēs un vidēja vecuma audzēs. Jāņem vērā, ka jaunaudžu un vidēja vecuma audžu īpatsvars dabas liegumā ir samērā augsts – 50%, tātad ir paredzama kopšanas ciršu veikšana arī turpmāk. Lai mazinātu kopšanas ciršu ietekmi uz dabas lieguma dabas vērtībām ir nepieciešams samazināt pieļaujamo laika periodu kopšanas cirtes veikšanai, to atļaujot veikt ārpus putnu ligzdošanas un riestošanas sezonas, kas daļēji tiek nodrošināts ar vispārējiem noteikumiem. Jānorāda, ka gandrīz pusi dabas lieguma teritoriju aizņem mikrolieguma un tā buferzonas teritorija, kurā saimnieciskā darbība ir būtiski ierobežota, tajā skaitā ir ierobežots kopšanas cirtes realizācijas laika periods. Mikrolieguma atcelšanas gadījumā teritorijā ir nepieciešams nodrošināt mikroliegumos noteikto sezonas ierobežojumu mežsaimnieciskās darbības realizācijai, tajā skaitā kopšanas ciršu veikšanai, tātad – pieļaujama kopšanas cirtes periods būtu no 1. augusta līdz 1.martam, kas ir par 15 dienām garāks, nekā šobrīd vispārējos noteikumus noteiktais. Lai mazinātu antropogēno slodzi uz dabas lieguma teritoriju, ir nepieciešams ierobežot kopšanas cirti slapjajos meža augšanas apstākļu tipos. Salīdzinoši ar sausajiem meža tiptiem, īpaši aizsargājamie meža biotopi slapjajos tipos, veidojas daudz jaunākās mežaudzēs, tāpēc kopšanas cirtes ietekme uz slapjajiem meža tiptiem ir daudz būtiskāka nekā uz sausajiem.

Kopumā vērtējams, ka perspektīvā nav paredzama antropogēnās slodzes būtiska palielināšanās rekreācijas jomā, jo teritorija ir neapdzīvota, kā arī tuvākās apdzīvotās vietas atrodas ievērojamā attālumā. Atbilstoši medību formējuma – biedrības „Abavmuiža” sniegtajai informācijai – purva teritorija nav piemērota medību aktivitātēm, tomēr dabas lieguma mežu teritorijās tās aktīvi notiek, par ko norāda teritorijā esošā 4 ha lielā lauksaimniecības zeme, kas tiek apstrādāta, lai audzētu lauksaimniecisko produkciju meža dzīvnieku piebarošanai. Ņemot vērā, ka piebarošanas vieta ir ierīkota vietā, kur ilglaičīgi ir izmantota lauksaimniecības vajadzībām (šobrīd iekļauta LAD lauku blokos), jo tā atrodas īpašuma „Naglas” teritorijā, kurš pēdējā gadsimta laikā ir bijis apdzīvots (skatīt 1.1.5.nodaļu), kā arī ārpus esošās lauksaimniecības zemes nav novērojami būtiski zemsedzes bojājumi, nav pamatotu argumentu, lai nepieļautu turpmāku šīs lauksaimniecības zemes izmantošanu meža dzīvnieku piebarošanai. Jānorāda, ka īpaši aizsargājamie meža biotopi atrodas salīdzinoši tālu no šīm lauksaimniecības zemēm. Gadījumā, ja šī lauksaimniecības zeme tiktu izmantota tās lietošanas mērķim, to turpinātu izmantot arī meža dzīvnieki, neatkarīgi no tā kāda veida ražas ieguvei tā tiktu izmantota. Kopumā teritorijā nav pieļaujama medijamo dzīvnieku piebarošanas vietu ierīkošana vecākajās mežaudzēs vai īpaši aizsargājamajos biotopos. Atbilstoši AS „Latvijas valsts meži” sniegtajai informācijai dabas liegumā šobrīd nav izvietotas piebarošanas vietas.

Ņemot vērā, ka dabas lieguma teritoriju apsaimnieko AS „Latvijas valsts meži” un salīdzinoši neliela teritorijas platība (40 ha) ir privātpersonas īpašumā, paredzams, ka nākotnē teritorijā tiks veikti nepieciešamie teritorijas apsaimniekošanas pasākumi, kā arī tiks realizētas kopšanas cirtes noteiktajās platībās. Tuvākajā laika periodā netiek plānota privātīpašumu „Naglas” atjaunošana un izmantošana tā lietošanas mērķim (īpašnieka mutisks komentārs).

Pēdējo gadu laikā dabas lieguma teritorijā, kā arī tās apkārtnē, ir noteikti papildus AS „Latvijas valsts meži” iekšējie dabas aizsardzības nosacījumi – „Medņu riestu meži”, „Ekomeži dabai”, kuru mērķis ir saglabāt dabas daudzveidību. Ja tiks ievērotas šobrīd noteiktās dabas aizsardzības prasības un veikti plānotie

apsaimniekošanas pasākumi, tad tiks nodrošināta antropogēnās slodzes ietekmes mazināšanās un teritorijas dabas vērtību saglabāšana, kā arī iespējama atsevišķu sugu dzīvotņu un biotopu kvalitātes uzlabošanās.

1.4.3. Aizsargājamās teritorijas izmantošanas veidi

Dabas lieguma teritorija ir vietējo iedzīvotāju vidū nozīmīga ogošanas vieta. Ogotājiem nozīmīgākās ir dzērvenes, tomēr mazākā apjomā tiek lasītas arī citas ogas (lācenes, mellenes, brūklenes). Atsevišķos gadījumos ogas tiek lasītas ne tikai savām vajadzībām, bet arī pārdošanai, un tiek izmantots kā papildus ienākumu avots. Dabas lieguma teritorija tiek izmantota medībām. Medību tiesību iznomātājs ir AS „Latvijas valsts meži”, kā arī privātais zemes īpašnieks. Par medību nozīmi dabas lieguma teritorijā skatīt dabas aizsardzības plāna sadaļā „Medības” un „Zīdītāji” (to sociālekonomiskā vērtība).

Teritorijā esošajā lauksaimniecības zemē (4 ha platībā) atrodas agrāk apdzīvotajā īpašumā „Naglas”, un šobrīd tā tiek apstrādāta, lai audzētu lauksaimniecisko produkciju meža dzīvnieku piebarošanai. Dabas liegumā un ap to notiekošo mežsaimniecisko aktivitāšu raksturojums lasāms sadaļā – „Mežsaimniecība”.

Zlēku pagasta teritorijā ir vairākas rūpnieciskas nozīmes kūdras atradnes. Atbilstoši teritorijas plānojumā norādītajai informācijai, var secināt, ka uz esošiem būvmateriālu un kūdras atradnes vietām ir iespējama karjeru izstrādes izveide. Šādu objektu izveidei ir nepieciešams veikt ietekmes uz vidi novērtējuma procedūru. Nagļu un Ansiņu purviem nav noteikts valsts nozīmes derīgo izrakteņu atradnes statuss. Tajos ir ierīkoti paraugošanas punkti – Nagļu purvā, Nr.10912, Ansiņu purvā paraugošanas punkts Nr.10914, kuros noteikti kūdras tehniskie rādītāji (skatīt 4. un 5.tabulu).

4.tabula. Kūdras tehniskie rādītāji dabas lieguma teritorijā esošajā Nagļu purvā

Iegulas tips	Sadališanās pakāpe, %			Pelnaņība, %			Dabiskais mitrums, %		
	Maks.	Min.	Vid.	Maks.	Min.	Vid.	Maks.	Min.	Vid.
Kopējais	47	6	21	4	0	2	94	87	92
Augstais	47	6	21	4	0	2	94	87	92
Mazsadalījusies kūdra	26	6	11				94	89	

5.tabula. Kūdras tehniskie rādītāji dabas lieguma teritorijā esošajā Ansiņu (Baltajā) purvā

Iegulas tips	Sadališanās pakāpe, %			Pelnaņība, %			Dabiskais mitrums, %		
	Maks.	Min.	Vid.	Maks.	Min.	Vid.	Maks.	Min.	Vid.
Kopējais	53	10	28	6	2	3	94	87	90
Augstais	53	10	28	6	2	3	94	87	90
Mazsadalījusies kūdra	16	10	13						92

Jānorāda, ka derīgo izrakteņu ieguve ir pretrunā ar vispārējo noteikumu 16.4.punktu, kurā tiek noteikts, ka dabas lieguma teritorijā aizliegts iegūt derīgos izrakteņus, izņemot pazemes ūdens ieguvi personiskām vajadzībām.

(1) Mežsaimniecība

Meža zeme aizņem 226,39 ha jeb 82%, 14% – no teritorijas kopplatības aizņem purva daļa, samērā nelielas platības aizņem stigas, brauktuves un lauces.

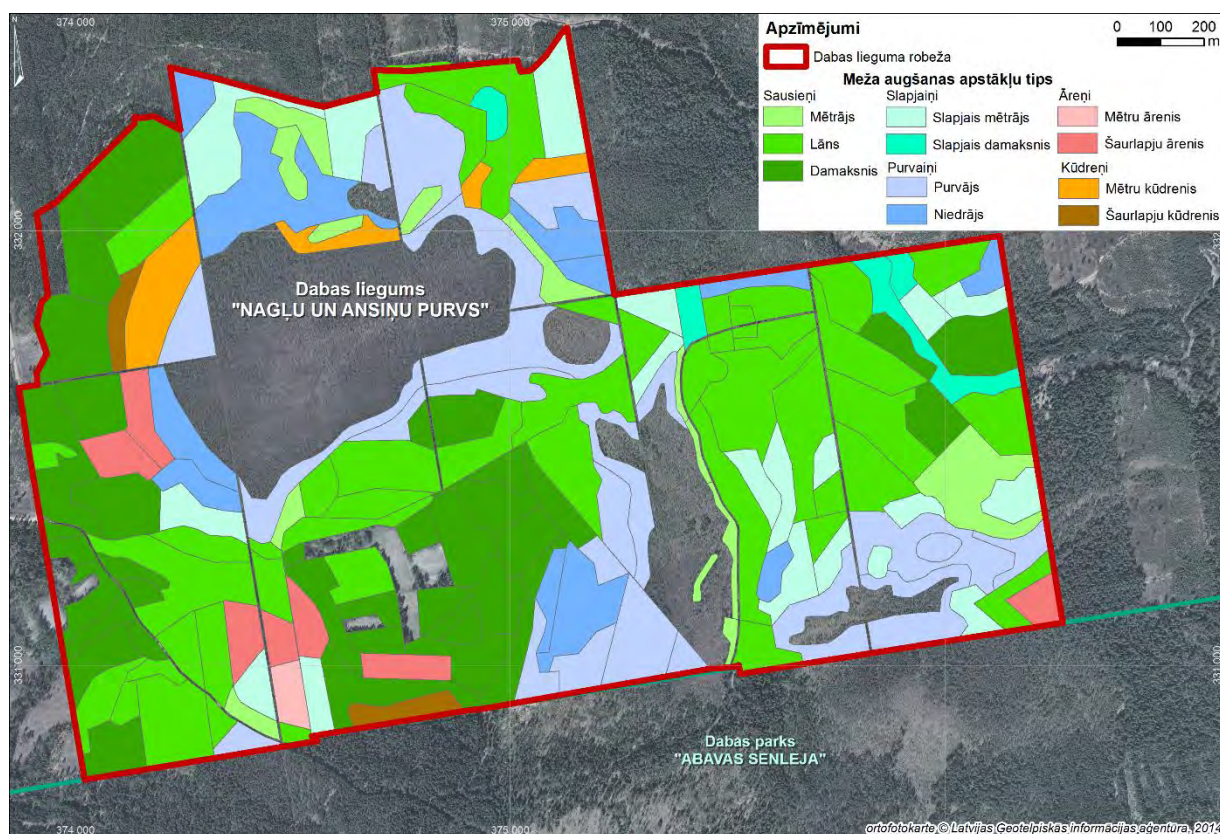
6.tabula. Meža augšanas apstākļu tipi un meža zemes kategorijas dabas lieguma teritorijā, izmantojot Meža valsts reģistra (MVR) datu bāzes datus 2015

Meža augšanas apstākļu tips	Platība, ha	% no MVR reģistrētajiem mežiem
Mežaudzes		
<i>Sausieņi</i>		
Mētrājs	10,18	4,497
Damaksnis	50,53	22,321
<i>Slapjaini</i>		
Slapjais mētrājs	21,13	9,333

Slapjais damaksnis	4,17	1,843
Purvaini		
Niedrājs	18,01	7,955
Liekņa	67,97	30,024
Purvājs	38,02	16,793
Āreņi		
Mētru ārenis (Am)	1,01	0,446
Šaurlapu ārenis (As)	7,69	3,396
Kūdreņi		
Šaurlapju kūdreņis (Ks)	2,16	0,955
Mētru kūdreņis (Km)	5,52	2,437
Pārējās zemes		
Brauktuves, stigas	3,64	1,33
Lauces	1,15	0,42

Datu avots: Meža valsts reģistra datu bāze, 2015

Meža augšanas apstākļu izplatība un telpiskā struktūra atspoguļo teritorijas apstākļus – slapjos meža tipus, kur dominē liekņa, purvājs. Teritorijas perifērajā daļā koncentrējas sausāki meža tipi, galvenokārt, damaksnis un mētrājs. Nosusinātie mežu tipi (ārenis un kūdreņis) sastopami ļoti nelielās platībās (skatīt 14.attēlu un 6.tabulu).

14.attēls. Meža augšanas apstākļu tipi dabas lieguma teritorijā

Avots: SIA „METRUM”, 2015

Valdošā koku suga dabas lieguma teritorijā esošajos mežos ir priede. Atbilstoši Meža valsts reģistra (MVR) datu bāzes datiem, vairāk nekā 50% no dabas lieguma mežaudzēm veido jaunaudzes un vidēja vecuma audzes. Pieaugušas audzes veido tikai 12% no dabas lieguma mežaudzēm, pāraugušas – 10%. Šobrīd teritorijā noteiktais dabas lieguma statuss pieļauj veikt kopšanas cirti jaunaudzēs un vidēja vecuma audzēs (45,47 ha platībā), kas pēc būtības nevar tikt realizēta aizsargājamajos meža biotopos (izņemot slapjos meža tipus, piemēram, *stagnāju mežos* un jaunaudzes līdz 60 gadiem), jo tajos esošo mežaudžu vecums sausajos tipos ir lielāks nekā noteikumos pieļaujamais kopšanas ciršu realizācijas vecums. Lai mazinātu mežsaimniecības ietekmi uz dabas lieguma teritorijā esošajiem mežiem (jaunajiem mežiem), tiek

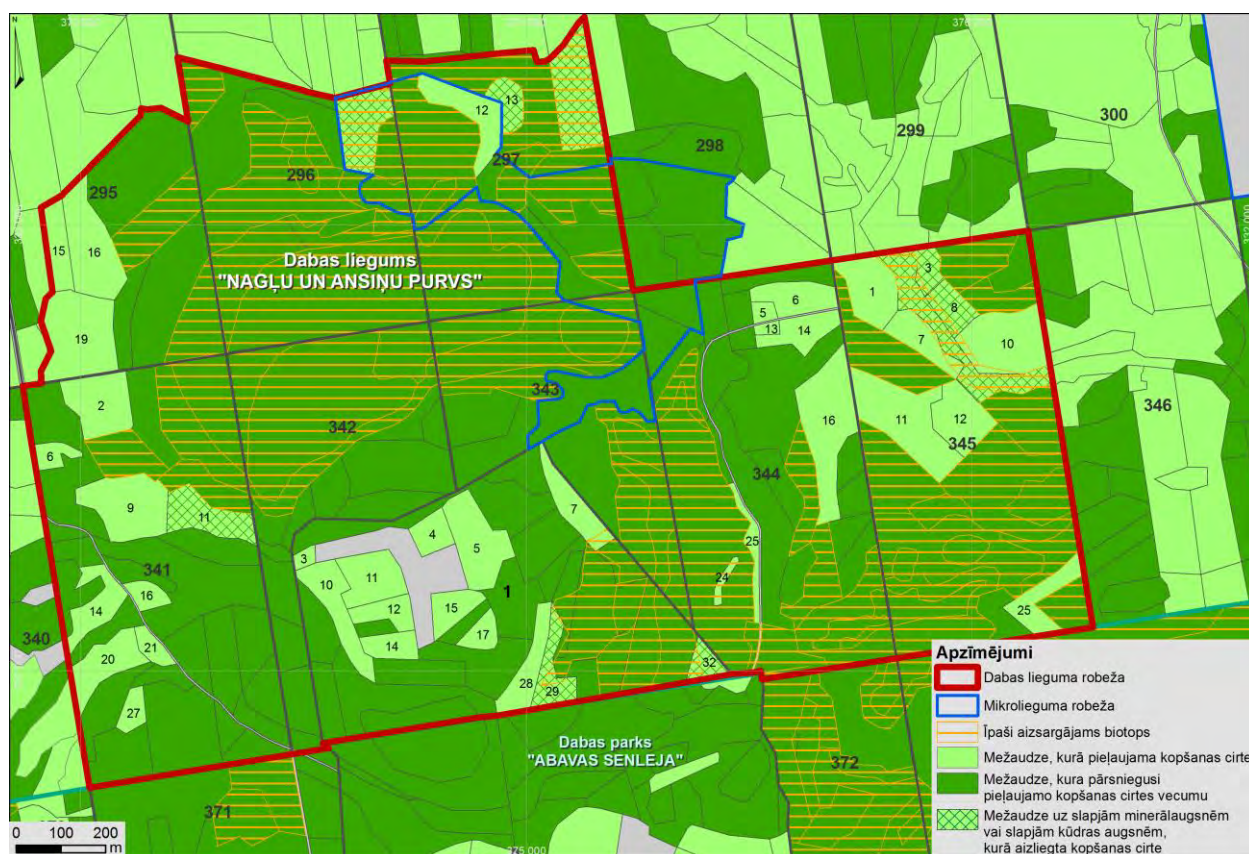
ierosināts neveikt kopšanas cirti slapajos meža augšanas apstākļu tipos (4.9 ha platībā) un tiek noteikts laika perioda ierobežojums (1. marts – 31.jūlijs) kopšanas cirtes veikšanai sausajos meža tipos (40,5 ha platībā) (skatīt 15.attēlu un 7.tabulu). Salīdzinoši ar sausajiem tipi, īpaši aizsargājami biotopi slapajos tipos, veidojas daudz jaunākās mežaudzēs, tāpēc kopšanas cirtes ietekme uz slapjajiem tipi ir daudz būtiskāka nekā uz sausajiem.

Dabas lieguma teritorijā ir jāveic pēc iespējas saudzīgas kopšanas cirtes, ievērojot nosacījumu neizvērtēt no meža kritālas un stāvošos sausos kokus, kuru diametrs resnākajā vietā ir lielāks par 25 cm, izņemot bīstamos kokus (koki, kas apdraud cilvēku dzīvību un veselību, tuvumā esošās ēkas vai infrastruktūras objektus).

7.tabula. Mežaudzes, kurās šobrīd pieļaujama kopšanas cirte dabas lieguma teritorijā

Kvartāls vai īpašuma kad. Nr.	Nogabalu nr.	Platība ha
m	25; 11;12;7;3;8;10	11.8
344	6;14;16	5.1
98940060033	7;2;29;17;15;5;11;10;12;14	11.18
341	27;20;14;16;9;11;6;2	9.48
295	19;16;15;10	7.24
293	13	0,67
Kopā		45,47

Datu avots: Valsts meža reģistra datu bāze, 2015

15.attēls. Mežaudzes, kurās šobrīd pieļaujama kopšanas cirte dabas lieguma teritorijā

Avots: SIA „METRUM”, 2015

Bez vispārīgajiem mežsaimniecisko darbību regulējošajiem normatīvajiem aktiem teritorijā spēkā ir vispārējie noteikumi (skatīt 8.tabulu), kā arī mikrolieguma noteikumi – teritorijas daļā, kurā atrodas putnu sugai veidotais mikroliegums.

8.tabula. Pārskats par atļautajām un aizliegtajām cirtēm meža zemēs dabas lieguma teritorijā

Atļautās/aizliegtās darbības meža zemēs	DLZ	MIK	MIK (BUF)
Meža zemju platība, ha	160	24	93
Aizliegta mežsaimnieciskā darbība, izņemot pasākumus, kas saistīti ar ugunsdrošību, sugu un biotopu aizsardzību un nekoksnes vērtību ieguvu		x	x
Aizliegts cērtot izlases veidā , samazināt mežaudzes pirmā stāva biezību zem 0,4, neskaitot sausus stāvošus kokus			x
Aizliegts cirst kokus galvenajā cirtē un rekonstruktīvajā cirtē	x	x	x
Aizliegts cirst kokus kopšanas cirtē (izņemot sausus kokus), ja mežaudzes vecums pārsniedz: priežu audzēm - 60 gadu, egļu, bērzu, melnalkšņu un liepu audzēm - 50 gadu, apšu audzēm - 30 gadu	x	x	x
Ja slimību inficētie, kaitēkļu invadētie vai citādi bojātie koki rada masveidīgas kaitēkļu savairošanās draudus un var izraisīt audžu bojāeju ārpus dabas lieguma, bojātos kokus atļauts cirst sanitārajā cirtē pēc Valsts meža dienesta sanitārā atzinuma, kurā noteikts konkrēts apjoms šo bojāto koku izvākšanai	x	x	x
Kopšanas cirtē uz cirsmas hektāru saglabā vismaz 15 dzīvotspējīgus vecākos un lielāko izmēru kokus (ekoloģiskos kokus), vispirms saglabājot resnākos (koku caurmērs lielāks par valdošās koku sugas koku vidējo caurmēru) ozolus, liepas, priedes, ošus, gobas, vīksnas, melnalkšņus un kļavas.	x	x	x
Aizliegts ierīkot jaunus mežsaimniecības (komersantu) ceļus	x	x	x
Aizliegts atjaunot mežu stādot vai sējot	x	x	x

Valsts meža reģistra datubāzē iekļautā informācija par veiktajām mežsaimnieciskajām darbībām norāda, ka pēdējās desmitgadēs mežizstrāde notikusi laika posmā no 2000.-2009.gadam, kad dabas lieguma teritorijā realizētas vairākas kailcirtes 2,21 ha apjomā, kā arī sanitārās cirtes ievērojamās platībās – 46,15 ha apjomā. Tās realizētas dabas lieguma visā dienvidu daļā pēc 2005.gada vētrām. Jānorāda, ka sanitārās cirtes ir veiktas ievērojamās dabas lieguma teritorijas platībās, kā arī blakus dabas lieguma teritorijai, piemēram, uz dienvidiem no tā, dabas parka „Abavas senleja” teritorijā. Atbilstoši šī brīža izpratnei par sanitāro ciršu veikšanas nepieciešamību īpaši aizsargājamās dabas teritorijās, tiek veikti dažādi piesardzības pasākumi, lai izvērtētu sanitārās cirtes nepieciešamību, tās ietekmes būtiskumu uz citām mežaudzēm, gadījumā, ja tiek konstatēts, ka bojātie koki rada masveidīgas kaitēkļu savairošanās draudus un var izraisīt audžu bojāeju ārpus dabas lieguma teritorijas. Nākotnē ir nepieciešams noteikt nepieciešamību pirms sanitārās cirtes veikšanas saņemt arī ornitologa atzinumu. Daudzos gadījumos šāds dabiskais traucējums (vējgāze vai vējlauze) ir uzskatāms kā bioloģiskās daudzveidības veicinošs. Dabas lieguma teritorijā veiktas kopšanas cirtes 7,1 ha platībā (skatīt 9.tabulu un 16.attēlu).

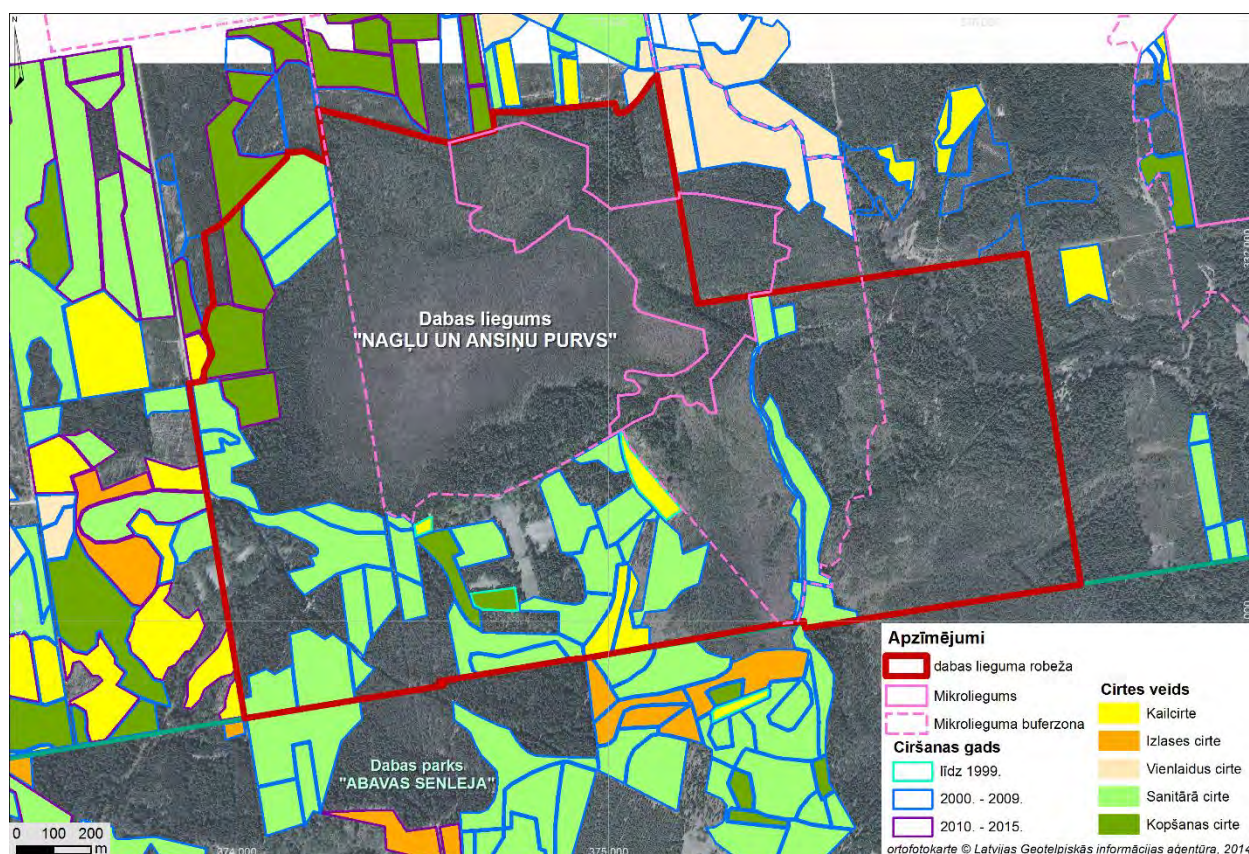
Kopumā mežsaimnieciskā darbība pēdējās gadu desmitgadēs notikusi 59,09 ha platībā, kas veido ceturto daļu no visas dabas lieguma teritorijas (skatīt 16.attēlu). Pēdējā piecgadē dabas lieguma teritorijā notikusi meža atjaunošana nelielās platībās.

Jānorāda, ka dabas lieguma pierobežā notiek mežizstrāde, kas netieši ietekmē (fragmentē) meža teritorijas gan dabas liegumā, gan apkārtnē kopumā. Pēdējās desmitgadēs – tā ir notikusi pie dabas lieguma rietumu robežas. Šajā teritorijas daļā veiktas vairākas kailcirtes, kopšanas cirtes.

Gandrīz pusē no dabas lieguma teritorijas platības izveidots mikroliegums medņu riesta vietas aizsardzībai (24,45 ha platībā) ar tā buferzonu 92,84 ha platībā. Mikroliegumā un tā buferzonā ir noteikti būtiski mežsaimnieciskās darbības ierobežojumi.

9.tabula. Mežsaimnieciskā darbība dabas lieguma teritorijas funkcionālajās zonās, VMRDB dati, 2015.

FZ	Mežsaimnieciskā darbība	Platība, ha
DLZ	Ciršana līdz 1999.gadam	
	Kailcirte	1,42
	Kopšana	0,69
	Ciršana 2000.-2009.gadam	
	kailcirte	2,21
	sanitārā	46,15
	kopšanas	1,52
	Ciršana 2010.-2015.gadam	
	Kopšana	7,1
	Kopā	59,09

16.attēls. Mežsaimnieciskās darbības dabas lieguma teritorijā

Avots: SIA „METRUM”, 2015

(2) Medības

Dabas lieguma teritorijā tiek organizētas medības. Teritoriju apmēdī medību formējums – biedrība „Abavmuiža”. Dabas lieguma platība aizņem tikai 10% no visas medību kolektīva izmantojamās platības. Medības notiek intensīvi gan uz gaidi, gan ar dzinējiem (no oktobra līdz martam). Agrāk apdzīvotā īpašuma „Naglas” teritorijā atrodas lauksaimniecības zeme (4 ha), kas šobrīd tā tiek apstrādāta, lai audzētu lauksaimniecisko produkciju meža dzīvnieku piebarošanai. 2014./2015.gada sezonā visā medību iecirkņā platībā tika uzskaitīti: 1 alnis, 11 staltbrieži, 4 stirnas, 2 mežacūkas, kā arī 3 lapsas, 1 zaķis, 2 jenotsuņi, 1 āpsis, tajā skaitā ES nozīmes īpaši aizsargājamās zīdītāju sugas 3 beбри un 2 meža caunas.

Medīti tiek limitētie medījamie dzīvnieki – aļņi, brieži, meža cūkas, stirnas, kā arī nelimitētie. Ievērojami medījamo pārnadžu postījumi mežu teritoriju apsekošanas laikā netika konstatēti.

Dabas lieguma teritorija visa tās platībā ir iznomāta vienam mednieku formējumam – biedrībai „Abavmuiža”. Dati par medību platībās uzskaitītajiem un nomedītajiem dzīvniekiem sniegti dabas aizsardzības plāna 2.5.2.sadaļā.

Atbilstoši spēkā esošo vispārējo noteikumu 18.10.punktam, dabas lieguma teritorijā ir aizliegts ierīkot jaunas medījamo dzīvnieku piebarošanas lauces, kā arī ievest un izgāzt dabas lieguma teritorijā lauksaimniecības un pārtikas produktus.

Medības ir atļautas visā dabas liegumā (ievērojot mikroliegumu teritorijās noteiktos medību un medību torņu būvniecības ierobežojumus no 1.februāra līdz 31.jūlijam, kā arī medījamo dzīvnieku piebarošanas ierobežojumu no 1.marta līdz 30.jūnijam).

Atbilstoši Ministru kabineta 17.12.2013. noteikumu Nr.1483 „Savvaļā dzīvojošo medījamo dzīvnieku piebarošanas noteikumi” 7.4.punktam, medījamo dzīvnieku piebarošana nav atļauta teritorijās, kas Dabas aizsardzības pārvaldes uzturētajā valsts reģistrā noteiktas kā īpaši aizsargājamie biotopi vai īpaši aizsargājamo sugu dzīvotnes. Barotavas konstrukcijai ir jānodrošina, ka barība atrodas vismaz viena metra augstumā virs zemes un tai nevar piekļūt mežacūkas (gadījumā, ja konkrētajā medību iecirknī nevar medīt mežacūkas). Ja barību nav iespējams novietot viena metra augstumā virs zemes un tai var piekļūt mežacūka, tad barotavas konstrukcijai jānodrošina dozēta barības padeve (dozatori, mucas).

Jānorāda, ka medījamo dzīvnieku piebarošana piesaista dzīvniekus no plašākas apkārtnes. Piebarošanas rezultātā var rasties palielināts dzīvnieku blīvums piebarošanas vietās visā piebarošanas periodā. Mākslīgi palielinātais dzīvnieku blīvums saglabājas arī tajā periodā, kad piebarošana ir aizliegta, kas rada papildus apdraudējumu mežu biotopiem un retajām putnu sugām, piemēram, medņu cāļiem to pirmajos dzīves mēnešos. Līdz ar to šo dzīvnieku ietekme uz apkārtni piebarošanas rajonos ievērojami pieaug. Koncentrējoties vienā rajonā lielākā skaitā, kāda viena suga var ievērojami ietekmēt kādu citu. Piemēram, meža cūku palielināts blīvums pavasarī ir nevēlams uz zemes ligzdojošajiem putniem – ligzdas, kas atrodas uz zemes, šādos piebarošanas rajonos tiek izpostītas vairāk, īpašs traucējums tas ir mednim ligzdošanas laikā. Ja piebarošana notiek zālājā, tas degradējoši ietekmē zemsedzi. Tā kā dabas liegumā kā īpaši aizsargājamās dabas teritorijā apsaimniekošanas režīms maksimāli ir vērsts uz visu sugu aizsardzību un biotopu dabisku attīstību, tad šāda cilvēka realizēta darbība ir pretrunā ar dabiskiem procesiem un uzskatāma kā dabas līdzsvara jaukšana, un visā dabas lieguma teritorijā ir nevēlama. Šobrīd dabas lieguma teritorijā ievest un izgāzt lauksaimniecības un pārtikas produktus nav atļauts saskaņā ar vispārējo noteikumu 18.10.punktu, tāpēc barotavas jānovirza ārpus lieguma robežām. Atbilstoši AS „Latvijas valsts meži” informācijai, dabas lieguma teritorijā nav izvietotas barotavas. IAIN projektā tiek paredzēts vispārējs medījamo dzīvnieku piebarošanas aizliegums, lai nodrošinātu medņu rieta vietu un meža biotopu aizsardzību.

II TERITORIJAS NOVĒRTĒJUMS

2.1. TERITORIJA KĀ VIENOTA DABAS AIZSARDZĪBAS VĒRTĪBA UN FAKTORI, KAS TO IETEKMĒ

Dabas lieguma nozīmīgo dabas aizsardzības vērtību nosaka teritorijas savdabīgais reljefs – tā vidusdaļā esošā iekšzemes kāpa, kas atdala Nagļu un Ansiņu purvus, veidojot divas purvu ekosistēmas un pārmitru mežu kompleksu purvu perifērajās daļās. Purvu ekosistēmas ir veidojušās vairāku tūkstošu gadu ilgā laika periodā. Vēsturiski tās ir veidojušās dabiskā, cilvēka mazskartā meža reģionā, izzudušā Baltijas ledus ezera gultnes daļā.

Dabas vērtību pastāvēšanu un to kvalitāti ietekmē gan dabiskie procesi (apļūšana, vētras, mainīgi klimatiskie apstākļi), gan cilvēka aktivitātes (meliorācija, teritorijas apsaimniekošana vai apsaimniekošanas pārtraukšana, mežsaimnieciskā darbība). Laika gaitā dabas lieguma teritorija ir antropogēni ietekmēta, tajā izveidotas mākslīgās ūdensteces, kuru ietekmē susināti apkārt esošie meži. Šobrīd galvenais teritorijas dabas vērtību ietekmējošais faktors ir hidroloģiskais režīms un tā stabilitāte nākotnē. Teritorijas hidroloģiskā režīma viens no galvenajiem izmaiņu cēloņiem ir Nagļu purva ziemeļu daļā izrakteis Nagļu valks, kas ietekmē ūdens plūsmu gan dabas lieguma teritorijā, gan ārpus tās. Šobrīd Nagļu valka ietekmē, Nagļu purvā vērojama pastiprināta aizaugšana ar priedi, sfagnu sūnu atmiršana, kā arī sīkkrūmu dominance purva perifērajā daļā. Šie faktori norāda, ka dabas lieguma teritorijā aizvien notiek purva un meža biotopu degradācija.

Dabas lieguma hidroloģija ir tiešā veidā saistīta ar teritorijā esošajām dabas vērtībām – purvu un meža biotopiem, kā arī reto sugu atradnēm. Dabas lieguma ūdens notece ir saistīta ar Abavas upi. Ūdens caur dabas lieguma teritoriju plūst pa Nagļu valku un Tuktes upi virzienā uz Abavu.

Lai mazinātu antropogēnās ietekmes radītās sekas un dabiskotu teritorijas ekosistēmu, ir nepieciešams veikt hidroloģiskā režīma atjaunošanas pasākumus.

Dabas lieguma teritorija ir bioloģiskās daudzveidības nodrošinātāja plašākā kontekstā, un tā ir saistīta ar blakus esošajām dabas parka „Abavas senleja” un dabas liegumu „Ventas ieleja” un „Maņģenes meži” teritorijām un to dabas vērtībām, galvenokārt mežiem un retajām putnu, zīdītāju sugām, kuru pārvietošanos neierobežo cilvēka noteiktās robežas, tomēr šīs sugas ierobežo teritorijās un to tuvumā notiekošās saimnieciskās aktivitātes, piemēram, mežsaimnieciskā darbība, mežu nosusināšana.

Agrāk mežu nosusināšana koksnes ražas ieguves palielināšanai bija normāla meža apsaimniekošanas prakse, kuru laika gaitā centās apvienot ar koku pludināšanu pa lielākajām upēm. Kurzemes pusē koku pludināšana pa Abavu, Ventu bija nozīmīgs pamatdarbs daudziem cilvēkiem. Ņemot vērā, ka dabas lieguma teritorija atrodas samērā netālu no Abavas un Ventas upēm, visticamāk ap purvu esošie meži vēsturiski ir cirsti un izmantoti koku pludināšanai un tirdzniecībai. No mūsdienu skatupunkta – nosusināšana ir viens no galvenajiem meža biotopu ietekmējošajiem faktoriem un degradācijas iemesls.

Dabas lieguma teritorijā esošie meži ir dažāda vecuma. Vairāk nekā pusi no tiem veido jaunaudzes un vidēja vecuma audzes, savukārt tikai 20 % no tiem veido pieaugušas un pāraugušas audzes, kas norāda uz veikto mežsaimniecisko darbību pirms dabas lieguma izveides. Dabas liegums ir aizsargājams jau kopš 1977.gada, tomēr tajā ir salīdzinoši daudz jauni meži, kas fragmentē vecās, bioloģiski vērtīgās mežaudzes. Nākotnē ir jānosaka vienots dabas lieguma teritorijas aizsardzības un apsaimniekošanas modelis, lai netiktu veicināta turpmāka meža teritoriju fragmentācija un tiktu nodrošināta vienota aizsardzība visām tajā esošajām dabas vērtībām. Pēdējās desmitgadēs dabas lieguma un tā tuvumā esošās meža teritorijas ir skārusi mežsaimnieciskā darbība, kas no vienas puses, veicina teritorijas apsaimniekošanu, no otras puses – samazina meža biotopu kvalitāti, būtiski ietekmējot dabisko mežu attīstību kopumā. Šobrīd ir nepieciešams detalizēti plānot apsaimniekošanas pasākumus, lai nodrošinātu optimālu traucējumu apjomu un aizsargātu retās sugas un biotopus no palielinātas antropogēnās slodzes nākotnē, galvenokārt, mežsaimnieciskās darbības, meža biotopu nosusināšanas, nekontrolētas rekreācijas un citiem antropogēniem traucējumiem.

Šīs teritorijas prioritārā aizsardzība ir jāvērs uz medņu rieta vietas un meža, purvu biotopu kompleksu aizsardzību un apsaimniekošanas plānošanu, lai to spētu saglabāt sugām un biotopiem nepieciešamajā kvalitātē, kas nodrošinātu to pastāvēšanu nākotnē.

Ņemot vērā īpaši aizsargājamo biotopu un sugu dzīvotņu koncentrēšanos dabas lieguma teritorijā, to nozīmi ES retu un izzūdošu sugu un biotopu aizsardzības kontekstā, dabas liegums atzīstams par nozīmīgu teritoriju bioloģiskās daudzveidības saglabāšanā Latvijā. Kā galvenās dabas lieguma vērtības jāmin meža biotopu kvalitāte, kas ir piemērota dzīves vide retajām putnu sugām, tajā skaitā nozīmīga medņu rieta vieta.

Lielāko dabas lieguma teritorijas daļu aizņem meži (82%), salīdzinoši nelielu teritorijas daļu veido purvi (14%). Meži un purvi nodrošina daudzveidīgu dzīves vidi daudzām sugām, kā arī veido kompleksu dabas aizsardzības vērtību – kopumā konstatēti 3 ES nozīmes meža un 2 purvu biotopu veidi.

Šobrīd zināmie bioloģiski vērtīgie meža biotopi, kas atbilst kādam no ES nozīmes biotopa veidam, aizņem 90,53 ha (32%), purvu biotopi – 37,18 ha (13%) no dabas lieguma platības.

Dabas lieguma teritorijā konstatētas 8 ES nozīmes putnu sugas. Teritorijā un tās tiešā tuvumā ir konstatēta viena medņu rieta vieta. Skujkoku meži un purvs ir piemēroti daudzām retajām putnu sugām, kuras apdzīvo šo teritoriju.

Meža masīvs ir dzīvesvieta zīdītājdzīvniekiem un vairākām retām bezmugurkaulnieku sugām, piemēram, Dzeltenajai laupītājmušai un Lielajai krāšņvabolei.

10. un 11.tabulā norādīta informācija par dabas lieguma galvenajām dabas vērtībām.

10.tabula. Latvijas un ES nozīmes īpaši aizsargājami biotopi dabas lieguma teritorijā

Nr. p.k.	Latvijas īpaši aizsargājamā biotopa nosaukums, kods		Biotopu Direktīvas I pielikuma biotops, kods		Platība (ha)	% no dabas lieguma platības
1.	-	-	Neskarti augstie purvi	7110*	18,43	6,65
2.	-	-	Degradēti augstie purvi, kuros iespējama vai noris dabiskā atjaunošanās	7120	18,75	6,77
3.	Veci vai dabiski boreāli meži	1.17.	Veci vai dabiski boreāli meži	9010*	26,94	9,72
4.	Staignāju meži	1.15.	Staignāju meži	9080*	2,64	0,95
5.	Grīņi	1.1.	Purvaini meži	91D0*	60,94	21,99
Kopā	-	-	-	-	127,71	46,08

Apzīmējumi: * - ES nozīmēs prioritārais biotops.

Dabas liegumā konstatētas 20 īpaši aizsargājamas sugas un četrām no tām ir veidojami mikroliegumi. Sugu ziņā lielākā nozīme un vērtība neapšaubāmi ir putnu sugām – 8 Putnu Direktīvas I pielikuma sugas (vienlaikus arī 8 retas augu sugas) ir sastopamas dabas lieguma teritorijā. Konstatētas arī Biotopu direktīvas dažādu pielikumu augu, bezmugurkaulnieku un zīdītāju sugas – īss pārskats par to skatāms 11.tabulā.

Kā nozīmīga dabas lieguma vērtība ir jānorāda meža un purvu biotopu augstā kvalitāte un tajos esošo reto putnu sugas, galvenokārt medņu rieta vietas un tādu putnu sugu kā vakarlēpis, mazais mušķērājs un dzilnveidīgo sugu, kā arī lielo plēsīgo putnu klātbūtne.

11.tabula. Latvijas un ES nozīmes īpaši aizsargājamās sugas dabas liegumā

Sugu grupa	Latvijas likumdošana		ES direktīvu pielikumi			
	ĪAS	MIK	II	IV	V	I
Putni	8	2	-	-	-	8
Vaskulārie augi	6	2	-	2	-	-
Sūnas	2	-	-	-	1	-
Rāpuļi un abinieki	1	-	-	-	1	-
Bezmugurkaulnieki	1	-	-	-	-	-
Zīdītāji	2	-	2	-	-	-
Kopā	20	4	2	2	2	8

Apzīmējumi:

ES – Eiropas Padomes Direktīva 79/409/EEC Par savvaļas putnu aizsardzību. I pielikums. Sugas, kurām jāpiemēro īpaši dzīvotņu aizsardzības pasākumi, lai nodrošinātu to izdzīvošanu un vairošanos savā izplatības areālā. Eiropas Padomes direktīva 92/43/EEC (21.05.1992) Par dabisko biotopu, savvaļas floras un faunas aizsardzību. II pielikums. Dzīvnieku un augu sugas, kas ir Kopienas interešu sfērā un kuru aizsardzībai nepieciešama īpaši aizsargājamo teritoriju nodalīšana. V pielikums. Dzīvnieku un augu sugas, kas ir Kopienas interešu sfērā un kuru iegūšana un ekspluatācija dabā var būt pieļaujama

ĪAS – īpaši aizsargājama suga, 1.no 2.pielikums MK 2000.gada 14.novembra noteikumiem Nr.396 „Noteikumi par īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu”

MIK – sugas aizsardzībai veidojams mikroliegums, 1.pielikums 2012.gada MK noteikumiem Nr.940 „Noteikumi par mikroliegumu izveidošanas un apsaimniekošanas kārtību, to aizsardzību, kā arī mikroliegumu un to buferzonu noteikšanu

2.2. AINAVISKAIS NOVĒRTĒJUMS

Dabas lieguma teritorijā ietilpst plašs meža masīvs, kuru no dienvidiem norobežo Abavas ielejas ainava ar tai raksturīgo ainavu un ziemeļos teritoriju norobežo ceļš, kas pārtrauc vienlaidus meža ainavu. Abavas upe veido norobežojumu jeb dabisku barjeru, kas ierobežojusi cilvēka darbību un pārvietošanos, vienlaicīgi ļāvusi ilglaicīgi pastāvēt lieguma dabas vērtībām – purvu un meža biotopiem ar tajos esošo medņu rieta vietām, kā arī citām dabas vērtībām, kas saglabājušās purvos un meža masīvos.

Dabas lieguma teritorijā ainavu vizuālo uztveri būtiski ietekmē ainavu pieejamība (ceļu tīkls) un ainavas raksturs. Atklātas ainavas liegumā principā nav, visu teritoriju klāj purvi un meži. Pārvietojoties pa apkārtnes mazajiem meža ceļiem, pamatā vērojamas slēgtas meža ainavas. Kopumā dabas lieguma teritorijā vērojama dabiska, slēgta meža masīva ainava.

Nagļu purvs, tā lielākajā daļā, ir aizaudzis ar priedēm. Atklāta purva ainava ir mazā teritorijas daļā. Dabas liegumam raksturīgas gan purva, gan strauji augošas formas priedes. Ansiņu purvā sastopamas arī bioloģiski vecas priedes (skatīt 17.attēlu).

Atzīmējams, ka neskartajā Nagļu purva daļā ir daudz purva formas priedīšu. Šīs priedītes ir lēni augošas, zemas, un to vainagu forma ir apaļa vai lietussargveida. Šādas priedītes liecina par purva dabiskumu un dabisko procesu netraucētu norisi. Šāda purva ainava ir saglabājusies tikai Nagļu purva dienvidrietumu daļā. Kopumā purva vide nav labvēlīga priežu augšanai (purva augsnei jeb kūdrai raksturīgs liels mitrums, skābums, maz skābekļa, augsnes nabadzīgas ar mikroelementiem), tāpēc purvā veidojas minētās īpatnējās priežu formas. Mainoties vides apstākļiem purvā, izmainās arī priežu augšanas apstākļi, samazinoties mitrumam pēc nosusināšanas, augsnes apstākļi kļūst labvēlīgāki priežu augšanai un priežu augšana norisinās straujāk, veidojas priežu formas ar lielākiem ikgadējiem pieaugumiem un smailām galotnēm. Tātad strauji augošās priedītes liecina par iejaukšanos purva dabiskajā attīstībā, šajā gadījumā nosusināšanas radīto ietekmi.

17.attēls. Bioloģiski vecas priedes Ansiņu purvā. Foto: E.Oļehnoviča, 2015

No mūsdienu skatupunkta – nosusināšana ir viens no galvenajiem meža biotopu ietekmējošajiem faktoriem un degradācijas iemesls. Analizējot dažādo priežu augšanas procesu purvā, atkarībā no tām pieejamā mitruma režīma, var izdarīt secinājumu, ka dabas lieguma ainavu attīstību ir būtiski ietekmējušas hidroloģiskā režīma izmaiņas, kas veicinājušas purva atklātās daļas aizaugšanu – pilnībā mainot esošo ainavu telpu. Veicot plānotos dabas aizsardzības apsaimniekošanas pasākumus (priežu izciršanu, hidroloģiskā režīma atjaunošanu), vienlaikus notiks atklātās ainavas atjaunošana Nagļu purva centrālajā daļā.

18.attēls. **Tipiska ainava Nagļu purvā**
Foto: Evita Oļehnoviča, 2015

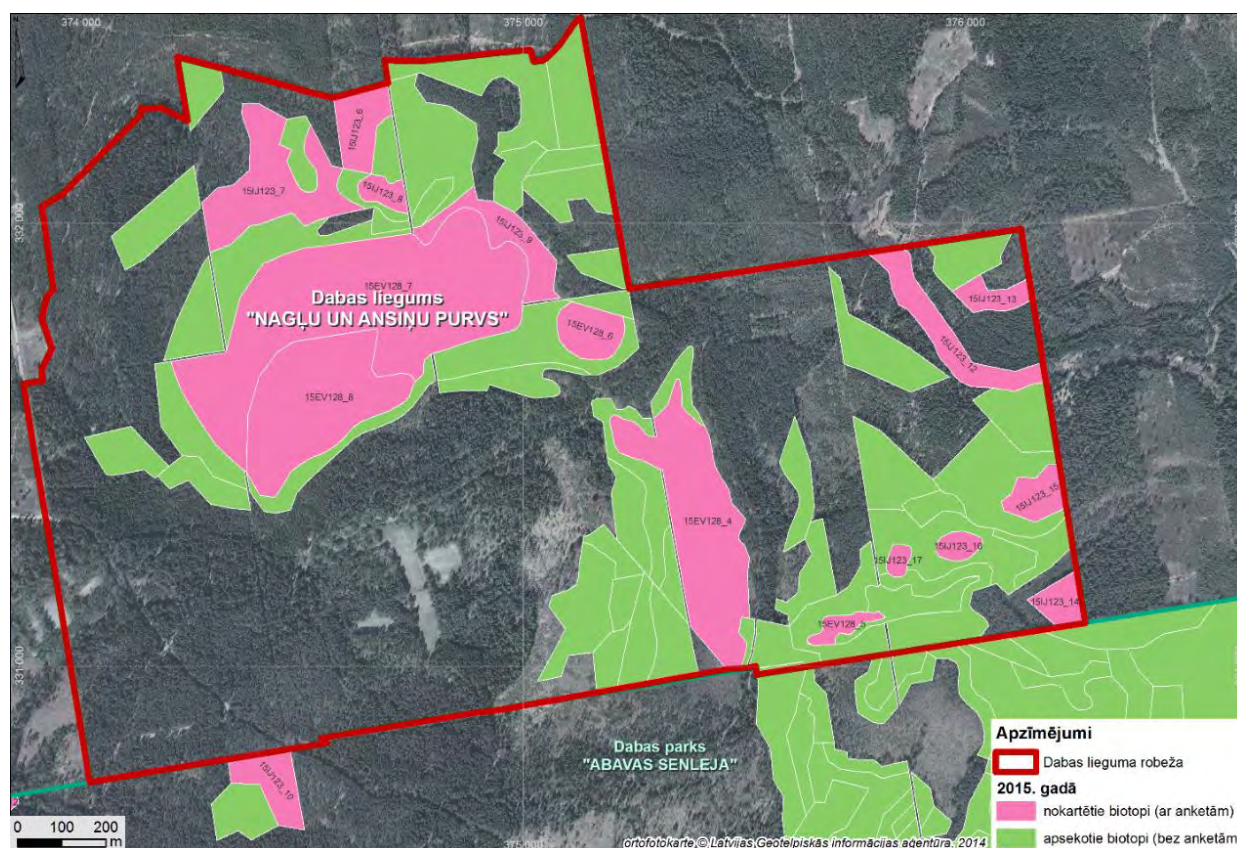
19. attēls. **Neskarta purva ainava Nagļu purvā**
Foto: E.Oļehnoviča, 2015

2.3. BIOTOPĪ

Informācija par dabas lieguma teritorijā sastopamajiem ES nozīmes īpaši aizsargājamiem biotopiem (atbilstoši *Natura 2000* standarta datu formā sniegtajai informācijai, projekta „Augu un biotopu monitorings *Natura 2000* teritorijās Latvijā” laikā veiktajiem apsekojumiem un dabas aizsardzības plāna izstrādes laikā veiktajiem apsekojumiem ir apkopota 12.tabulā (skatīt arī 20.attēlu).

Saskaņā ar *Natura 2000* datu bāzē un Dabas datu pārvaldības sistēmā OZOLS esošo informāciju, dabas liegumā līdz šim bija reģistrēti četri ES nozīmes īpaši aizsargājami biotopi ar kopējo platību 113,12 ha (kartējuma precizējums veikts laika posmā no 2008.-2012.gadam).

Dabas aizsardzības plāna izstrādes laikā 2015.gadā visā dabas lieguma teritorijā veikta visu zināmo purvu biotopu kartējums ar anketām (37,24 ha platībā) un meža biotopu kartējuma precizēšana dabā (90,53 ha platībā), kā arī meža biotopu kartējuma precizēšana ar anketām (16,1 ha) vietās, kur konstatēti jauni meža biotopi vai zināmo biotopa veida izmaiņas, nosakot šo biotopu kvalitāti un nepieciešamos apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumus, vadoties pēc izstrādātās metodikas „Eiropas Savienības aizsargājami biotopi Latvijā. Noteikšanas rokasgrāmata. 2.papildināts izdevums” (Auniņš, 2013).

20. attēls. Īpaši aizsargājamo biotopu veiktais kartējums un kartējuma precizējums 2015.gadā
Avots: SIA „METRUM”, 2015

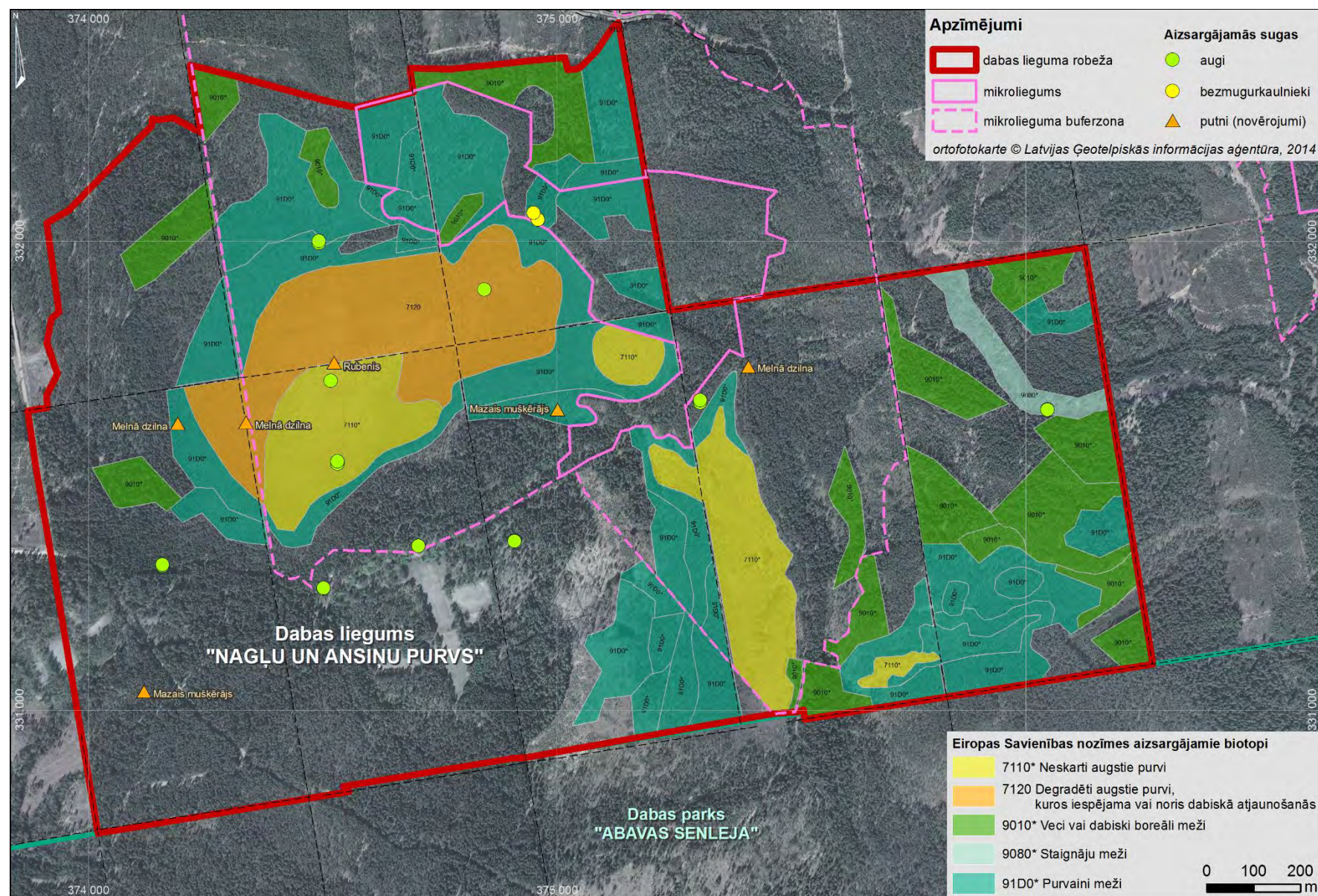
Inventarizācijas rezultātā tika precizēti ES nozīmes biotopu veidi un to platības. Pēc jaunākās informācijas kopējā ES nozīmes īpaši aizsargājamo biotopu platība dabas liegumā ir 127,71 hektāri, kas ir par 14,59 ha lielāka nekā iepriekš konstatēts. ES Biotopu platība ir palielinājusies, jo ir konstatētas un noteiktas jaunas biotopu platības, kas iepriekš netika noteiktas. Dabas lieguma teritorijā tika konstatēts arī jauns, līdz šim neizdalīts īpaši aizsargājamais meža biotopa veids: *Staignāju meži* (9080*) 2,65 ha platībā (skatīt 12.tabulu).

12.tabula. Pārskats par biotopu platību izmaiņām,
veicot biotopu kartējuma aktualizāciju dabas lieguma teritorijā

ES biotopa kods un nosaukums (*-prioritārs biotops)	Iepriekš zināmā platība. (Dati no Natura 2000 datu formas)	Aktualizētā platība (2015)	Starpība	Iemesls
7110* Neskarti augstie purvi	24,69	18,42	-6,27	Kartējuma precizēšana, atsevišķas 7110* platības pārklassificētas par 7120, iespējamās platības izmaiņas lēnas purva degradācijas rezultātā
7120 Degradēti augstie purvi, kuros iespējama vai noris dabiskā atjaunošanās	13,92	18,75	+4,83	Kartējuma precizēšana, atsevišķas 7110* platības pārklassificēšana par 7120, iespējamās platības izmaiņas lēnas purva degradācijas rezultātā
9010* Veci vai dabiski boreāli meži	28,4	26,94	-1,46	Veikta iepriekš nokartēto biotopu apsekošana un atsevišķu 9010* biotopu pārkvalificēšana par 91D0*, kopumā četriem nogabaliem, kā arī konstatēts viens biotops, kas atbilst 9010* prasībām
91D0* Purvaini meži	46,11	60,94	+14,83	Konstatēti četri jauni biotopi, kas atbilst 91D0* prasībām

9080 *Staignāju meži	0	2,65	+2,65	Konstatēts jauns biotops, kas atbilst 9080* statusam
Kopā	113,12	127,71	+14,59	Platība ir palielinājusies, jo ir konstatētas jaunas biotopu platības un veids

46% jeb aptuveni 127,71 ha no dabas lieguma teritorijas aizņem ES nozīmes biotopi, pārstāvēti divas biotopu grupas – mežus un purvus. Biotopu kartēšana līdz dabas aizsardzības plāna izstrādes uzsākšanai veikta EMERALD projekta ietvaros, kā arī projekta „Augu un biotopu monitorings *Natura 2000* teritorijās Latvijā” ietvaros. Kartogrāfisko datu ietvaros nav pieejama informācija par biotopu atbilstību labvēlīgam aizsardzības stāvoklim dabas lieguma teritorijā. Šāda informācija pieejama par vietām, kurās veikts augu un biotopu monitorings, kā arī vērtējums par biotopu stāvokli dabas liegumā kopumā. Atbilstoši Latvijas īpaši aizsargājamo biotopu veidu klasifikācijai, teritorijā atzīmējams biotops 1.15. *Staignāju meži*, kas atbilst ES nozīmes biotopam 91D0* *Purvaini meži*. Kopumā dabas lieguma teritorijā ir sastopami pieci ES nozīmes biotopi, no kuriem četri ir prioritāri aizsargājami biotopi (skatīt 21.attēlu).

21.attēls. Īpaši aizsargājamo biotopu un sugu atradņu izvietojums dabas lieguma teritorijā
Avots: SIA „METRUM”, 2015

2.3.1. Purvu biotopi

Ansiņu purvā Ciņu veģetāciju veido makstainā spilve *Eriophorum vaginatum*, purva dzērvene *Oxycoccus palustris*, melnā vistene *Empetrum nigrum* un augstajam purvam raksturīgie sfagni *Sphagnum magellanicum*, *Sphagnum fuscum*, *Sphagnum rubellum*, vietām arī sila virsis *Calluna vulgaris* un purva vaivariņš *Ledum palustre*. Biotopu traucējumu vietās satop arī ķērpjus: kladīnas *Cladina sp.*, kladonijas *Cladonia sp.* un dzegužlinus *Polytrichum sp.* Purva apmalēs tuvāk purvainam mežam palielinās sīkrūmu īpatsvars, kur dominē purva vaivariņš. Ansiņu purvā nav konstatētas īpaši aizsargājamas vaskulāro augu un sūnu sugas.

Nagļu purva mazskartajā daļā veģetāciju uz ciņiem veido ciņu mazmeldrs *Trichophorum cespitosum*, maksatainā spilve, sila virsis, purva dzērvene, kā arī sfagni (*S. magellanicum*, *S. fuscum* un *S. rubellum*). Susināšanas visspēcīgāk ietekmētajās teritorijās zemsedzē dominē purva vaivariņš, sila virsis, purva dzērvene, ciņu mazmeldrs, savukārt dominējošā sfagnu suga ir *S. rubellum*.

(1) Teritorijā sastopamie purva biotopi

Dabas liegumā konstatēts viens purvu biotopu tips: augstie jeb sūnu purvi. Liegumā atrodami divi lielāki purva masīvi, kurus atdala mežaina kāpa.

Pēc Latvijas biotopu klasifikatora (Kabucis 2002) dabas liegumā var izdalīt šādus purva biotopus:

G.3. Augstie (sūnu) purvi

G.3.1. Augsto purvu ciņi

G.3.1.1. Augsto purvu ciņi ar Magelāna sfagnu, brūno sfagnu, iesarkano sfagnu

G.3.1.2. Augsto purvu ciņi ar sila virsi un citiem sīkrūmiem

G.3.1.5. Augsto purvu ciņi ar makstaino spilvi

G.3.1.6. Augsto purvu ciņi ar ciņu mazmedru

G.3.5. Nosusināti augstie purvi

Ansiņu purvs ir mazākais no lieguma teritorijā esošajiem purvu masīviem. Purvam raksturīgs ciņu mikrolieljefs, sastopami G.3.1.1. Augsto purvu ciņi ar Magelāna sfagnu, brūno sfagnu un iesarkano sfagnu, kā arī G.3.1.5. Augsto purvu ciņi ar makstaino spilvi, vietumis arī G.3.1.2. Augsto purvu ciņi ar sila virsi un citiem sīkrūmiem. Purvam raksturīgs dažāda blīvuma apaugums ar priedēm (izteiktāks purva ziemeļu daļā), lielākā daļa priežu ir strauji augošas un, sākot no purva ziemeļu daļas, vērojama sukcesija *purvainā meža* virzienā. Vietām purvā ir pacēlumi, kur priedes ir augstākas (>5m) un izveidojies mežs, kura zemsedzē dominē sīkrūmi, šeit sastopamas bioloģiski vecas priedes (skatīt 17.attēlu).

Nagļu purvs ir platības ziņā vislielākais purvs dabas lieguma teritorijā. Nagļu purvu nosacīti var iedalīt divās daļās, jo neliels purva fragments masīva austrumu daļā nodalās no *pārējā purva* ar *purvainu mežu* joslu. Šajā fragmentā novērojama aizaugšana ar nelielām priedītēm. Aizsargājamas augu sugas nav konstatētas. Nagļu purva masīva lielākajā daļā hidromeliorācijas ietekmē izveidojies degradēts augstais purvs, kurā norisinās aizaugšana ar purvam neraksturīgām strauji augošām priedītēm (>2 m). Susināšanas, mazāk ietekmēta, ir purva dienvidrietumu daļa, kur saglabāties mazskarts augstais purvs. Šajā purva daļā dominē purva formas priedītes ar nelieliem ikgadējiem pieaugumiem, tomēr to blīvums ir liels (skatīt 19.attēlu). Visā Nagļu purva teritorijā sastopams ciņu mikrolieljefs. Šeit sastopami G.3.1.1. Augsto purvu ciņi ar Magelāna sfagnu, brūno sfagnu un iesarkano sfagnu, G.3.1.5. Augsto purvu ciņi ar makstaino spilvi un G.3.1.6. Augsto purvu ciņi ar ciņu mazmeldru. Purva degradētajā daļā dominē G.3.1.2. Augsto purvu ciņi ar sila virsi un citiem sīkrūmiem.

(2) Latvijas un Eiropas nozīmes aizsargājамie purvu biotopi

Dabas liegumā esošie purvi neatbilst nevienam no Latvijā aizsargājamajiem purvu biotopu veidiem, tomēr visi dabas lieguma purvi ir ES nozīmes aizsargājамie purvu biotopi. Nagļu un Ansiņu purvā konstatēti divi ES nozīmes aizsargājамie purvu biotopi: 7110* *Neskarti augstie purvi* un 7120 *Degradēti augstie purvi, kuros iespējama vai noris dabiskā atjaunošanās*.

7110* Neskarti augstie purvi. Dabas lieguma teritorijā esošos purvus spēcīgi skārusi hidromeliorācija, tāpēc lielākā daļa purvu ir zināmā pakāpē ietekmēti. Mazskarts augstais purvs ir Ansiņu purvs, kā arī ar purvainu meža joslu norobežotais purva fragments Nagļu purva austrumu daļā. Šeit zemsedzē joprojām

dominē sfagni un sīkrūmu segums nav tik izteikts, tomēr susināšanas ietekmē vērojama pastiprināta priežu augšana. Labākajā kvalitātē neskarts augstais purvs, saglabāties Nagļu purva dienvidrietumu daļā, kur purva ainavu veido zemas purva priedītes, no kurām liela daļa ir bioloģiski vecas (skatīt 17.attēlu).

7120 Degradēti augstie purvi, kuros iespējama vai noris dabiskā atjaunošanās. Šis biotops aizņem lielu daļu purva teritorijas Nagļu purvā. Ietekmes pakāpe dažādās purva daļās atšķiras. Tuvāk purva vidusdaļai (pie kvartālu stīgām) vērojama pastiprināta aizaugšana ar priedi, tomēr zemsedzē joprojām izteikti dominē sfagni, sīkrūmu dominance nav tik izteikta un vietām ir vērojama to kalšana. Tuvāk pie purva malām aizaugums ar priedēm ir blīvāks un sīkrūmu dominance kļūst izteiktāka, sfagnu segums samazinās, izteiktākā ietekme vērojama purva ziemeļu daļā meliorācijas grāvja tuvumā.

(3) Sociālekonomiskā vērtība

Purva sociālekonomiskā vērtība ir tā kūdras resursiem, tomēr, saistībā ar purva nozīmīgo dabas aizsardzības vērtību kūdras ieguve dabas liegumā tā nav iespējama. Pašreiz galvenā purva sociālekonomiskā vērtība ir purva ogas (dzērvenes un lācenes). Teritorijā ir atļautas arī medības.

(4) Ietekmējošie faktori

Dabas lieguma purvus negatīvi ietekmē hidromeliorācija. Ansiņu purva dienvidu daļā konstatēts, visticamāk, ar rokām rakts grāvis (skatīt 22.attēlu), kas attēlots jau 1942./1964. gada topogrāfiskajās kartēs. Grāvis aizaug ar garsmailes sfagnu *Sphagnum cuspidatum*. Jāatzīmē, ka tiešā grāvja tuvumā aizaugums ar priedītēm ir vismazākais un purvs ir klajāks, veģetāciju veido neskartam purvam raksturīgās sugas, tomēr aptuveni 10 m attālumā no grāvja Ansiņu purva dienvidrietumu daļā vērojamas purva degradācijas pazīmes (neliels fragments ar blīvi augošām priedītēm un izteiktu sīkrūmu segumu zemsedzē). Purvā izraktais grāvis šķērso Ansiņu purvam paralēli izveidoto zemes ceļu, zem kura izveidota caurteka, un turpinās otrpus ceļa esošajā mežā. Caurteka purva pusē aizaug ar sfagniem, un ūdens līmenis grāvī pie caurtekas purva pusē apsekojuma laikā jūlija vidū bija zems. Apsekošanas laikā grāvis otrpus caurteikai bija izžuvis, tomēr par vismaz periodisku ūdens klātbūtni grāvī liecina tā gultnes apaugums ar sfagniem. Jāpiemin, ka 1942./1964.gada topogrāfiskajās kartēs iezīmēts arī lielāks grāvis, kas ierīkots paralēli Ansiņu purvam tā rietumu daļā, tomēr apsekojuma laikā šis grāvis nav konstatēts, potenciālajā grāvja atrašanās vietā izveidojusies mežaudze ar izteiktu vaivariņu segumu zemsedzē.

Nagļu purvu ir ietekmējusi apkārtējo mežu meliorācija, purva dienvidu un dienvidrietumu daļai piegulošajos mežos ierīkots grāvis – Nagļu valks (skatīt 23.attēlu). Grāvis aizaug ar garsmailes sfagnu. Meliorācijas ietekmē Nagļu purvā grāvja ietekmes zonā izveidojusies blīvs apaugums ar priedēm. Nagļu purva lielākajā daļā hidroloģiskā režīma izmaiņu rezultātā norisinās aizaugšana ar purvam neraksturīgām, strauji augošām priedītēm. Virzienā uz purva malām pieaug sīkrūmu dominance, samazinās sfagnu segums un aizaugums ar strauji augošām priedītēm ir blīvāks (skatīt 24.attēlu). Purva vidusdaļā (tuvāk kvartālu stīgām) aizaugums ar priedītēm ir nedaudz skrajāks, vērojama arī sīkrūmu atmiršana.

Bez purva hidroloģiskas izpētes nav precīzi nosakāma grāvja funkcionalitāte, tomēr purva veģetācija liecina par to, ka grāvis joprojām pilda savas funkcijas (sīkrūmu atmiršana redzama tikai vietām kvartāla stīgu tuvumā, strauji augošās priedītes ir vitālas un purva aizaugšana turpinās).

Dabas lieguma purvi atrodas meža masīva vidū un to tuvumā nav apdzīvotu vietu, tāpēc rekreācijas ietekme nav novērojama.

(5) Nagļu un Ansiņu purva biotopu saglabāšanas un apsaimniekošanas pasākumi

Ansiņu purvā purva meliorācijas ietekmē norisinās aizaugšana ar priedi. Ar laiku, neveicot apsaimniekošanas pasākumus, var prognozēt, ka purva biotops pārveidosies par labas vai vidējas kvalitātes purvainu meža biotopu, kas varētu atbilst ES prioritāri aizsargājamam meža biotopam 91D0* *Purvaini meži*. Ņemot vērā minētos faktoros, kā arī salīdzinoši nelielo purva platību, specifisku biotopu apsaimniekošanas pasākumu plānošana dabas lieguma Ansiņu purva daļā no purva biotopu aizsardzības viedokļa nav prioritāri nepieciešama.

Nagļu purvu ir spēcīgi ietekmējusi meliorācija, un tā aizaugšana turpinās. Hidromeliorācijas ietekmē purva lielākajā daļā izveidojusies blīvs aizaugums ar strauji augošām priedītēm, palielinās sīkrūmu dominance un samazinās sfagnu segums.

Nagļu purvā ir prioritāri nepieciešama hidroloģiskā režīma atjaunošana. Pirms apsaimniekošanas pasākumu plānošanas un veikšanas jāveic kompleksa purva hidroloģiskā izpēte. Nagļu purvu ietekmē tam apkārt esošais grāvis (Nagļu valks), uz kura pēc hidroloģijas izpētes nepieciešams veidot dambīšus. Vietās, kur veidojas biezs apaugums ar purvam neraksturīgām strauji augošām priedītēm ieteicama priežu apauguma retināšana, veidojot atklātāku purva ainavu. Nepieciešama to ātraudzīgo priedīšu novākšana, kuru attīstību veicinājusi hidromeliorācija, atstājot zemās purva priedītes. Nocirstās priedes pēc apsaimniekošanas darbu veikšanas ir jāizvāc. Priedīšu ciršana jāveic ziemā sasaluma apstākļos, lai novērstu purva zemsedzes bojājumus. Priežu apauguma novākšana jāplāno kompleksi ar hidroloģiskā režīma atjaunošanu, priežu ciršanas darbus veicot pirms ūdens līmeņa pacelšanas purvā, jo priežu ciršana bez hidroloģijas atjaunošanas ilgtermiņā nav efektīvs risinājums. Pēc plānoto purva apsaimniekošanas pasākumu veikšanas Nagļu purvā, paredzams, ka neskartā purva platība palielināsies. Turklāt Nagļu purva ietekmētās daļas atjaunošana uzlabotu biotopu kā tajā sastopamo aizsargājamo sugu dzīvotnes kvalitāti. Rezultātā - 7110 biotopa platība, kas šobrīd sukcesijas stadijā Ansiņu purvā pārveidojies par *purvaino mežu* 91D0 - kompensēs atjaunotās Nagļu purva platības pēc apsaimniekošanas pasākumu realizācijas. Turklāt jāņem vērā, ka notiekošie sukcesijas procesi purvā ir relatīvi strauji, piemēram, purvaino mežu platību palielināšanās atklātajās purva biotopu daļās, kurās ir ietekmēt hidroloģiskais režīms. Līdz ar to purvu un meža biotopu savstarpējo biotopu platību izmaiņās ir relatīvi grūti ietekmējamās un nav saglabājamās konstantā platībā, kādā par tām savulaik ir ziņots Eiropas Komisijai.

Pirms teritorijas hidroloģiskā režīma izpētes, nav iespējams prognozēt, vietas, kurās nepieciešams veidot aizsprostojumus – tā, lai netiktu būtiski ietekmēti Nagļu purvam blakus esošie *purvainie meža* biotopi. Jānorāda, ka kvalitatīvi plānota hidroloģiskā režīma atjaunošana purva daļās var būtiski uzlabot arī blakus esošo *purvaino mežu* biotopu stāvokli, īpaši gadījumā, ja pirms tam meliorācija ir negatīvi ietekmējusi šo biotopa veidu.

22.attēls. Grāvis Ansiņu purvā
Foto: E.Oļehnoviča, 2015

23.attēls. Grāvis Nagļu purva Z malā
Foto: E.Oļehnoviča, 2015

24.attēls. Degradēta purva ainava Nagļu purvā

Foto: E.Oļehnoviča, 2015

2.3.2. Meža biotopi

Lieguma teritorijā veikta zināmo meža biotopu platību precizēšana dabā, kā arī kartējuma precizēšana ar anketām, vietās, kur konstatēti iepriekš nenoteikti meža biotopi vai esošā biotopa veida izmaiņas, nosakot katra biotopa poligona kvalitāti un nepieciešamos apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumus. No visiem apsekotajiem biotopu poligoniem aptuveni 75% ir labā, 20% vidējā un 5% zemā kvalitātē.

Jānorāda, ka dabas lieguma teritorijā un tās pierobežā būtu veicams pilnvērtīgs (100%) meža biotopu kartējums ar anketām, jo lieguma austrumu daļa ietilpst Baltijas ledus ezera senkrasta daļā, kurā atrodas vairāki nogabali ar priežu audzēm (briestaudzes vecumā), kas būtu vērtējami kā piejūras meža biotopu veids – *Mežainas piejūras kāpas* (2180). Arī ārpus dabas lieguma esošajos meža nogabalos konstatētas mežaudzes, kas varētu atbilst kādam ES nozīmes biotopu veidam, kas šobrīd nav juridiski pasargātas no mežsaimnieciskās darbības. Šādas potenciāli vērtīgās mežaudzes atrodas 346.kvartāla 18., 22., 23., 27.-31. nogabalā, kuros arī būtu jāveic meža biotopu izpēte, lai izvērtētu to pievienošanu dabas lieguma teritorijai.

Galvenās mežu platības teritorijā veido biotopi **91D0* purvaini meži** (60,94 ha), kas izvietojušies vienlaidus dabas lieguma perifērajā daļā apkārt abu purva teritorijām. No apsekotajām platībām – 95% biotopa platības ir labā stāvoklī, 5% – vidējā. Biotopam nav nepieciešami specifiski apsaimniekošanas pasākumi, galvenokārt ir jānodrošina neiejaukšanās to dabiskajā attīstībā, kuru nodrošinās IAIN projektā iekļautie mežsaimnieciskās darbības ierobežojumi – kopšanas cirtes aizliegums slapajos meža augšanas apstākļu tipos. Šo biotopu ūdensteču, grāvju, ieteku apvidū – apdraud straujas ūdens līmeņa svārstības, kas visbiežāk notiek grāvju sistēmas aizsprostošanās dēļ, kā rezultātā var izslīkt ievērojamas mežu platības. Viens no applūšanas iemesliem ir bebru darbība, kuru nepieciešams ierobežot, veicot grāvju attīrīšanu un aktivizējot medību aktivitātes.

Otru lielāko biotopu platību veido biotops **9010* veci vai dabiski boreālie meži** (26,94 ha), kas atrodas dažādās dabas lieguma daļās, galvenokārt tā perifērajā daļā, kā arī apkārt abu purvu teritorijām. Konstatētie meža biotopi nav ar augstu dabiskuma pakāpi un dabiskiem meža biotopiem raksturīgām struktūrām, kas būtu nozīmīgi dažādu reto sugu (bezmugurkaulnieku, putnu, augu, sūnu) aizsardzībai. Lielākā daļa šī biotopa platību novērtēta kā vidējas kvalitātes iepriekšminēto faktoru dēļ.

Pavisam nelielas mežu platības aizņem **9080* staignāju meži** (2,65 ha), kas konstatēti Tuktes upes krastos. Jānorāda, ka upes posmā ārpus dabas lieguma teritorijas, virzienā uz ziemeļiem, biotopa platība, visticamāk, turpinās. Kartējuma precizēšanas ietvaros ārpus dabas lieguma teritorija netika apsekota. Staignāju mežu galvenā bioloģiskā vērtība ir saistīta ar atšķirīgu augtņu klātbūtni, kas palielina apkārtējās vides bioloģisko daudzveidību. Biotopa aizsardzības stāvoklis novērtēts kā vidējs, jo mitrajās ieplakās esošās mežaudzēs lielākoties nav veikti mežsaimnieciski pasākumi, arī hidroloģiskais režīms nav būtiski ietekmēts. Biotopa stāvoklim nākotnē būs tendence uzlaboties, pieaugot mežaudžu vidējam vecumam.

(1) Sociālekonomiskā vērtība

Meža sociālekonomiskā vērtība bieži tiek vērtēta iegūstamās koksnes vērtībā, kas ir pretrunā ar meža biotopu labvēlīga aizsardzības statusa nodrošināšanu. Tādēļ ir svarīgi apzināties arī citas meža biotopu sociālekonomiskās vērtības – pievilcīgas ainavas (*boreālie meži*), hidroloģiskā režīma stabilizēšana apkārtējā teritorijā, ko nodrošina dabas liegumā esošie *staignāju* un *purvainie meži*. Tā ir dzīves telpa daudzveidīgai bezmugurkaulnieku, putnu un zīdītāju faunai, kas uzlabo arī apkārtējo saimnieciski izmantoto mežu dabisko spēju pretoties, piemēram, kaitēkļu invāzijām. Kopumā mežu attīstību ietekmē gan antropogēnie, gan dabiskie faktori. Būtiskākie dabiskie faktori, kas ietekmējuši meža biotopus, ir vētras, pali, savukārt antropogēnie – mežsaimniecība. Mežos ir pieļaujama neintensīva nekoksnes meža resursu (ogu, sēņu, u.c.) ieguve un medības.

(2) Ietekmējošie faktori

Galvenie meža biotopu ietekmējošie faktori ir mežsaimnieciskā darbība un būtiskas hidroloģiskā režīma izmaiņas. Vēsturiski mežu nosusināšana koksnes ražas ieguves palielināšanai bija normāla meža apsaimniekošanas prakse, kuru laika gaitā centās apvienot ar koku pludināšanu. Kurzemes pusē koku pludināšana bija nozīmīgs pamatdarbs daudziem cilvēkiem. Ņemot vērā, ka purva teritorija atrodas samērā netālu no Abavas upes, visticamāk ap purvu esošie meži vēsturiski ir cirsti un izmantoti koku pludināšanai un tirdzniecībai. No mūsdienu skatupunkta nosusināšana ir viens no galvenajiem meža biotopu ietekmējošajiem faktoriem un degradācijas iemesls. Šobrīd visbūtiskāk mežu nosusināšanas ietekme vērojama Nagļu purvā, kura centrālā daļa ir aizaugusi ar ātri augošajām priedēm. Viens no purva biotopu saglabāšanas veidiem ir nodrošināt stabilu hidroloģisko režīmu purva teritorijā. Nagļu purvā notiek strauja atklāto daļu aizaugšana ar priedēm. Šis faktors norāda, ka purva hidroloģiskais režīms tiek būtiski ietekmēts. Pārāk straujas (nedabiskas) sukcesijas rezultātā, Nagļu purvs relatīvi ātrā laika periodā kļūs par meža biotopu *purvaino mežu*. Lai saglabātu purva biotopu tā dabiskajā stāvoklī, ir nepieciešams veikt purva hidroloģiskā režīma atjaunošanas pasākumus. Veicot hidroloģiskā režīma atjaunošanas pasākumus purvā, tam pieguļošie meža biotopi var tikt ietekmēti, var mainīties mežos esošais hidroloģiskais režīms. Līdz ar to, plānojot hidroloģiskā režīma izmaiņas purva biotopos, ir jāizvērtē šīs darbības seku ietekmes zona, tātad pirms pasākuma realizācijas ir nepieciešams izstrādāt visas lieguma teritorijas hidroloģisko izvērtējumu, galvenokārt vērtējot gruntsūdeņu līmeni dažādās lieguma teritorijas daļās.

Jānorāda, ka atbilstoši purva biotopu ekspertes norādījumiem – *neskarta augstā purva* saglabāšana nav prioritāra Ansiņu purvā, jo purva teritorija ir salīdzinoši nelielā, tajā nav konstatētas aizsargājamās augu un sūnu sugas (praktiski gandrīz visām Ansiņu purvā esošajām sugām būtu labvēlīgi augšanas apstākļi arī *purvainā mežā*), kā arī hidroloģiskais režīms ir ietekmēts, tomēr sfagnu segums ir pietiekami liels un mitruma līmenis pārsvarā ir purvam/purvainam mežam atbilstošs, tāpēc hidroloģiskā režīma atjaunošana Ansiņu purvā nav tik būtiska salīdzinājumā ar blakus esošo Nagļu purvu.

Vienlaikus jāsecina, ka, īstenojot plānotos purva apsaimniekošanas pasākumus Nagļu purvā, paredzams, ka neskartā purva platība palielināsies. Turklāt Nagļu purva ietekmētās daļas atjaunošana uzlabotu biotopu kā tajā sastopamo aizsargājamo sugu dzīvotnes kvalitāti. Tādējādi vismaz daļēji - 7110 biotopa platība, kas šobrīd sukcesijas stadijā pārveidojies par *purvaino mežu* 91D0 kompensēs atjaunotās Nagļu purva platības.

Pirms teritorijas hidroloģiskā režīma izpēti, nav iespējams prognozēt, vietas, kurās nepieciešams veidot aizsprostojumus, tā, lai netiktu būtiski ietekmēti Nagļu purvam blakus esošie *purvainie meža* biotopi. Jānorāda, ka kvalitatīvi plānota hidroloģiskā režīma atjaunošana purva daļās var būtiski uzlabot arī blakus esošo *purvaino mežu* biotopu stāvokli, īpaši gadījumā, ja pirms tam meliorācija ir negatīvi ietekmējusi šo biotopa veidu. *Purvaino mežu* biotopu apsaimniekošanas pasākumi ir raksturoti arī jaunākajās projekta „*Natura 2000* teritoriju nacionālā aizsardzības un apsaimniekošanas programma” vadlīnijās. Tādēļ, veicot purva biotopu atjaunošanu, ir jāatrod kompromiss – vienlaikus atjaunojot gan purva, gan apkārtnes *purvaino mežu* hidroloģisko režīmu tā, lai meža biotopi netiktu bojāti vai iznīcināti, bet gluži otrādi – tiktu uzlabota to kvalitāte. Līdzīgi projekti *purvaino mežu* hidroloģiskā režīma atjaunošanai, dambējot vai aizberot grāvjus, ir izstrādāti Ķemeru Nacionālā parka un Gaujas Nacionālā parka (Gulbju salas purvā)

purvaino mežu biotopiem. Jānorāda, ka katras teritorijas situācija ir individuāla, tomēr ir iespējams pielietot jau praksē pārbaudītas metodes.

Nagļu un Ansiņu purva gadījumā – ūdens līmeņa izmaiņas ir relatīvi nelielas. Līdzīgas dabiskas hidroloģiskā režīma izmaiņas var radīt bebra darbība *purvainos mežos* un citos mežu un purvu biotopos, kas tos var ietekmēt gan nelabvēlīgi, gan labvēlīgi. Piemēram, ietekmētos *purvainos mežos* ar grāvju tīklu var negatīvi ietekmēt bebru darbība – paaugstinot ūdens līmeni, augsne tiek appludināta un izzūd biotopam raksturīgās sugas, kokaudze nokalst. Tajā pašā laikā degradētos *purvainajos mežos* bebru darbības ietekmē paaugstinoties gruntsūdens līmenim, notiek pastiprināta meža zemsedzes mitrināšana, rezultātā pastiprināti ieviešas sfagni, degradācijas process apstājas un var notikt biotopam raksturīgās veģetācijas un procesu atjaunošanās.

Neiejaucoties esošos procesos (neveicot apsaimniekošanas pasākumus), biotopi tiks pakļauti turpmākai sukcesijai, ko sākotnēji paātrināja antropogēnā ietekme. Meža biotopiem nepieciešamo aizsardzības režīmu (neiejaukšanos biotopa dabiskajā attīstībā) daļēji nodrošina dabas lieguma teritorijas esošais aizsardzības režīms (dabas lieguma zona). Šobrīd noteiktais dabas lieguma zonas statuss pieļauj veikt kopšanas cirti jaunaudzēs un vidēja vecuma audzēs, kas pēc būtības, nevar tikt realizēta aizsargājamajos meža biotopos (izņemot slapjos meža augšanas apstākļu tipus un jaunaudzes līdz 60 gadiem), jo tajos esošo mežaudžu vecums ir lielāks nekā noteikumos pieļaujamais kopšanas ciršu realizācijas vecums. Būtisku ietekmi varētu radīt nogabalos blakus biotopiem veiktās kopšanas cirtes pēc vecuma jaunākās mežaudzēs, ko pieļauj normatīvie akti. Jāņem vērā, ka jaunaudžu un vidēja vecuma audžu īpatsvars liegumā ir augsts – 50%, tātad ir paredzama mežizstrāde (kopšanas cirtes) arī turpmāk pēc vecuma jaunākajās mežaudzēs.

Veicot kopšanas cirti, ir jāievēro nosacījums neizvēt no meža kritalas un stāvošos sausos kokus, kuru diametrs resnākajā vietā ir lielāks par 25 cm, izņemot bīstamos kokus (koki, kas apdraud cilvēku dzīvību un veselību). Atbilstoši piedāvātajam IAIN projektam, tiek noteikts neveikt kopšanas cirti slapajos meža augšanas apstākļu tipos un tiek noteikts laika perioda ierobežojums (1. marts – 31.jūlijs) – kopšanas cirtes veikšanai sausajos meža tipos.

Tāpat dabiskos meža biotopos nav vēlama jebkāda mirušās koksnes izvākšana, tai skaitā pēc vējgāzēm, vējlauzēm u.c. dabiskiem traucējumiem. Jānorāda, ka dabas lieguma dienvidu un rietumu daļā pēc 2005. gada vētrām ir veiktas sanitārās cirtes ievērojamās platībās kopumā - 46 ha. Šobrīd sanitāro ciršu veikšana dabas liegumu teritorijās ir jāveic atbilstoši vispārējos noteikumos noteiktajam – ja slimību inficētie, kaitēkļu invadētie vai citādi bojātie koki rada masveidīgas kaitēkļu savairošanās draudus un var izraisīt audžu bojāeju ārpus dabas lieguma, bojātos kokus atļauts cirst sanitārajā cirtē pēc Valsts meža dienesta sanitārā atzinuma, kurā noteikts konkrēts apjoms šo bojāto koku izvākšanai. Ņemot vērā, ka vispārējos noteikumos noteiktā norma ir relatīvi vispārīga, piemēram, netiek atrunāta specifiska kārtība putnu sugu aizsardzībai vai nepieciešamo elementu (kritalu) saglabāšanai dabas lieguma teritorijā, turpmāk, veicot sanitārās cirtes, ir nepieciešama specifisku nosacījumu noteikšana. Kā viens no nosacījumiem, kuru ir nepieciešams noteikt papildus dabas lieguma teritorijā, ka, veicot sanitāro cirti, ir nepieciešams ornitologa atzinums, kā arī, ir jā saglabā visi augtspējīgie koki.

Būtisks ietekmējošais faktors, kas varētu ietekmēt dabisko meža biotopu attīstību, ir nekontrolēta publisku pasākumu rīkošana – meža biotopu teritorijās, kas attiecīgajā laika posmā (pavasārī un arī vasarā) ir būtisks traucējums arī citām dabas vērtībām, piemēram, vistveidīgajiem putniem – mednim, rubenim. Pārāk liela antropogēnā slodze relatīvi nelielā teritorijā, piemēram, orientēšanās sacensības vai pārgājiens, var radīt būtisku traucējumu arī uz meža biotopu dabisko zemsedzi, īpaši slapajos meža augšanas apstākļu tipos. Šobrīd vispārējie noteikumi nosaka publisku pasākumu saskaņošanas nepieciešamību, ja pasākumā piedalās vairāk par 60 cilvēkiem. Tomēr ir jāņem vērā, ka arī mazāks cilvēku skaits pavasarī var radīt būtisku traucējumu gan riestojošiem putniem, gan ietekmēt meža biotopu zemsedzi. Tādēļ publisku pasākumu rīkošanas kontroles nodrošināšanai, ir nepieciešams noteikt mazāku cilvēku skaitu, kāds vienlaikus drīkst atrasties dabas lieguma teritorijā, kā arī pirms šādā pasākuma organizēšanas ir nepieciešams izvērtēt pasākuma norises vietu, tās nozīmību no dabas aizsardzības viedokļa. Arī salīdzinoši nelielu cilvēku skaita klātbūtnei šajā teritorijā ir jānosaka saskaņošanas nepieciešamība ar Dabas aizsardzības pārvaldi.

Jānorāda, ka gandrīz pusi dabas lieguma teritoriju aizņem mikrolieguma un tā buferzonas teritorija, kurā saimnieciskā darbība ir būtiski ierobežota. Gadījumā, ja mikrolieguma teritorija tiktu iekļauta dabas lieguma teritorijā, dabas lieguma regulējums (pie nosacījuma ja stātos spēkā IAIN prasības) nodrošinātu meža biotopu aizsardzību.

2.3.3. Eiropas Savienības un Latvijas īpaši aizsargājamo biotopu izvērtējums

Reizi sešu gadu periodā visas ES dalībvalstis gatavo ziņojumu Eiropas Komisijai par apdraudēto un īpaši aizsargājamo biotopu un sugu stāvakli katras dalībvalsts teritorijā. Arī Latvija, atbilstoši Eiropas Padomes 1992.gada 21.maija direktīvas 92/43/EEK par dabisko dzīvotņu, savvaļas faunas un floras aizsardzību 17.pantam, sagatavo šādu ziņojumu. Ziņojuma būtība ir novērtēt izmaiņas biotopu stāvoklī un aktualizēt informāciju par to platību izmaiņām. Vispārējā informācija par mūsu valstī sastopamo sugu un biotopu stāvakli tika sagatavota EMERALD projekta ietvaros 2002.gadā. Latvija šo atskaides ziņojumu par stāvokļa izmaiņām pirmo reizi iesniedza 2007.gadā, bet 2012.gadā tika iesniegts jau otrs šāds ziņojums par 2007.-2012.gada periodu. 10.tabulā sniegts ES nozīmes biotopu pārskats par dabas lieguma teritoriju, vērtējot tos šī ziņojuma aspektā.

13.tabula. ES un Latvijas nozīmes aizsargājamo biotopu izvērtējums Direktīvas 17.panta aspektā

ES nozīmes aizsargājamā biotopa kods un nosaukums (* - prioritārs biotops)	ES nozīmes aizsarg. biotopa labvēl. aizsardz. stāvokļa novērtēj. valstī kopumā (atbilstoši ETC datiem)	Latvijas nozīmes īpaši aizsargājamā biotopa kods un nosaukums	Biotopa platība (ha) teritorijā	% no dabas lieguma	ES nozīmes aizsargājamā biotopa platības attiecība (%) pret biotopa platību Natura2000 teritorijās Latvijā	ES nozīmes aizsargājamā biotopa platības attiecība (%) pret biotopa platību valstī kopumā
7110* Neskarti augstie purvi	U2-	-	18,43	6,65	0,03	0,01
7120 Degradēti augstie purvi, kuros iespējama vai noris dabiskā atjaunošanās	U2x	-	18,75	6,77	0,22	0,06
9010* Veci vai dabiski boreāli meži	U2-	1.17. Veci vai dabiski boreāli meži	26,94	9,72	0,20	0,08
9080 *Staignāju meži	U2-	1.15. Staignāju meži	2,64	0,95	0,03	0,01
91D0* Purvaini meži	U2-	1.1. Grīņi	60,94	21,99	0,19	0,03
Kopā	-	-	127,71	46,08	0,67	0,19

Apzīmējumi

Ar * atzīmēti ES prioritāri aizsargājamās dzīvotnes

FV	Aizsardzības stāvoklis labvēlīgs (Favourable)
U1	Aizsardzības stāvoklis nelabvēlīgs-nepietiekams (Unfavourable-Inadequate)
U2	Aizsardzības stāvoklis nelabvēlīgs-slikts (Unfavourable-Bad)
XX	Aizsardzības stāvoklis nezināms (Unknown)

Apzīmējumi dzīvotnes aizsardzības stāvokļa tendencei:

+ uzlabojas
- pasliktinās
= stabils
x nezināms

2.4. FLORA

Dabas liegumā līdz šim ir konstatētas **sešas** retas vai īpaši aizsargājamas vaskulāro augu sugas. Biežāk sastopamās no tām – ciņu mazmeldrs *Trichophorum cespitosum*, gada staipeknis *Lycopodium annotinum*, apdzira *Huperzia selago*. Tika konstatētas viena reta un aizsargājama sūnu suga sfagnu apaļlape *Odontoschisma sphagni* (skatīt 14.tabulu). Ciņu mazmeldrs un sfagnu apaļlape ir raksturīgas Rietumlatvijas purviem un ir īpaši aizsargājamās sugas, kā arī ir iekļautas Latvijas Sarkanās grāmatas 3. kategorijā. Lieguma teritorijā sastopamas mežiem raksturīgās aizsargājamās augu sugas – gada staipeknis un apdzira, kas ir iekļautas Biotopu Direktīvas 4.pielikumā.

Atzīmējams, ka iepriekšējā teritorija izpētē eksperte I.Rēriha konstatēja vairākas vaskulāro augu un vienu sūnu sugu, kuras šajā izpētē netika konstatētas: Garkāta ģipsene *Gypsophila fastigiata*, Kalnu dedestiņa *Lathyrus linifolius*, Sirdsveida divlape *Listera cordata*, kā arī sūnai Zilganā baltsamtīte *Leucobryum glaucum*. Visticamāk šī gada izpēte laikā konkrētās sugas netika konstatētas, jo meža biotopu kartējuma precizēšana notika rudens sezonā, kad vaskulāro augu sugas vairs nav tik vienkārši konstatējamas dabā. Jānorāda, ka divām no šajā izpētē nekonstatētajām sugām, var veidot mikroliegumus.

Valsts augu sugu monitoringa ietvaros 2015. gadā I.Rēriha veica Zilganās baltsamtītes atradnes apsekošanu. Suga konstatēta nelielā apjomā (0,5 m² platībā).

Apdzira *Huperzia selago* ir indīga suga, kas sastopama nelielās grupas mitros egļu un platlapju - egļu mežos. Ēncietīgs meža augs. Apdziru ir iespējams sajaukt ar tai līdzīgo dzegužlinu. Apdzira salīdzinājumā ar dzegužlinu ir ar resnu un stingru stiebru; lapas tai daudz biezākas. Galvenā pazīme, ar ko tā atšķiras arī no gada staipekņa - lapu žāklēs veidojas dzeltenīgi sporu spilventiņi, kādi nav nevienam citam augam Latvijā. Sugai konstatēta viena atradne.

Gada staipeknis *Lycopodium annotinum* sastopams dažādos skujkoku un platlapju - skujkoku mežos. Visbiežākā staipekņu suga Latvijā. Parasti veido dažāda lieluma klājeniskas audzes. Populācijas negatīvi ietekmē augu izraušana dekoratīvo vītņu pagatavošanai. Pašatjaunojas notiek ilgstošā laika periodā.

Ciņu mazmeldrs *Trichophorum caespitosum* veido atsevišķus eksemplārus, grupas vai monodominantas audzes pārejas un augstajos (sūnu) purvos, visbiežāk netālu no jūras. Raksturīga suga augu sabiedrībās augstajos (sūnu) purvos. Šī suga ir plaši sastopama visā Nagļu purva teritorijā, izņemot ar mežaudzi norobežoto purva fragmentu masīva A daļā, kur suga nav konstatēta. Vietās, kuras spēcīgāk skārusi hidromeliorācija, šīs sugas segums samazinās, jo to izkonkurē sīkkrūmi. Ciņu mazmeldrs ir raksturīga Rietumlatvijas purviem.

Sfagnu apaļlape *Odontoschisma sphagni* ir purvu sūna, kas aug uz kūdras un sfagnu ciņos. Sfagnu apaļlape konstatēta divās atradnēs Nagļu purvā. Suga atrasta purva ietekmētajā daļā, vietā, kurā vēl saglabāties lielāks sfagnu segums un sīkkrūmu dominance nav tik izteikta.

Garkāta ģipsene *Gypsophila fastigiata* sastopama nelielās grupās piejūras un iekšzemes kāpās, priežu silos un sausās mežmalās. Dabas lieguma teritorijā atrodas mežmalā pie ceļa – priežu lānā smilšaina paugura D nogazē, ~10m² platībā.(I.Rērihas mutisks komentārs). Šajā izpētē nav konstatēta.

Kalnu dedestiņa *Lathyrus linifolius* – reti sastopama Kurzemē, pārējā teritorijā ļoti reti. ZA Latvijā nav konstatēta. Latvijā sasniedz izplatības austrumu robežu. Veido atsevišķus eksemplārus un nelielas grupas skujkoku, platlapju - skujkoku mežos un mežmalās. Šajā izpētē nav konstatēta.

Sirdsveida divlape *Listera cordata* sastopami atsevišķi eksemplāri pārmitros vai mēreni mitros egļu un priežu mežos. Aug gan ēnainās, gan atklātās vietās, arī uz ciņiem. Izzūd nosusināšanas dēļ. Suga sastopama vietās ar skraju veģetāciju, nespēj konkurēt ar lakstaugiem, kas veido blīvu zelmeni. Raksturīga suga augu sabiedrībās mēreni mitros un pārmitros skujkoku mežos. Šajā izpētē nav konstatēta.

Zilganā baltsamtīte *Leucobryum glaucum* – DMB (dabisku meža biotopu) indikatorsuga. Latvijā ne pārāk bieži sastopama sūna, kas pa vairākām kopā veido tādas kā stingras kaudzītes, pati sūna spuraina, bāli zilganajā krāsā. Augu monitoringa ietvaros atradne tika apsekota, konstatēta 0,5 m² platībā (I.Rērihas mutisks komentārs).

(1) Sociālekonomiskā vērtība

Lieguma purva biotopos sastopamas augu sugas, kuru ogas tiek lietotas uzturā, tas ir dzērvenes un lāceņes, īpaši bagātīgi ir lāceņu resursi. Retajām un aizsargājamajām vaskulāro augu un sūnu sugām ir izziņas un zinātniskā vērtība.

(2) Ietekmējošie faktori

Dabas lieguma purvos galvenais aizsargājamās augu sugas apdraudošais faktors ir to dzīvotnes degradācija hidromeliorācijas ietekmē. Sugu stāvokli liegumā labvēlīgi ietekmēs biotopa saglabāšanas un apsaimniekošanas pasākumi. Īpaši uz sugām vērsti saglabāšanas pasākumi papildus biotopu apsaimniekošanai, nav nepieciešami. Mežos sastopamo augu sugu – staipekņu, apdziru populācijas negatīvi ietekmē augu izraušana, piemēram, dekoratīvo vītņu pagatavošanai. Šo sugu pašatjaunošanās notiek ilgstošā laika periodā.

Zilgano baltsamtīti un Sirdsveida divlapi galvenokārt ietekmē apkārt esošo teritoriju nosusināšana. Savukārt Kalnu dedestiņu un Garkāta ģipseni galvenokārt ietekmē pārāk intensīvas dzīvotnes aizaugšana ar krūmiem, kā arī mežsaimnieciskā darbība, šo augu sugu biotopi saistīti ar antropogēni ietekmētām teritorijām, piemēram, ceļmalām, kurās raksturīgi labi gaismas apstākļi.

14.tabula. Retās un īpaši aizsargājamās augu sugas dabas lieguma teritorijā

Nr. p.k.	Latviskais nosaukums	Latīniskais nosaukums	Aizsardzības statuss	Cits statuss	Sugas sastopamība Latvijā	Sastopamība dabas lieguma teritorijā	Aizsardzības stāvoklis un tendence dabas lieguma teritorijā
Īpaši aizsargājamās vaskulāro augu un sūnu sugas, kurām normatīvajos aktos ir noteikts aizsardzības statuss							
1.	Apdzira	<i>Huperzia selago</i>	ES IV; ĪAS2	SG IV	Samērā bieži Latvijas mežos	Konstatēta vairākos nogabalos	FV
2.	Gada staipekņi	<i>Lycopodium annotinum</i>	ES IV; ĪAS2	SG IV	Samērā bieži Latvijas mežos	Konstatēta vairākos nogabalos	FV
3.	Ciņu mazmeldrs	<i>Trichophorum caespitosum</i>	ĪAS1	SG III	Tipiska suga Rietumlatvijas purviem	Gandrīz visā atklātajā purva platībā	-
4.	Sfagnu apaļlape	<i>Odontoschisma sphagni</i>	ĪAS1	SG III	Tipiska suga Rietumlatvijas purviem	Zināma viena atradne Nagļu tīreļa neskartā purva daļā	-
5.	Garkāta ģipsene	<i>Gypsophila fastigiata</i>	ĪAS1, ML	SG III	Raksturīga suga purvainiem mežiem	Zināma viena atradne, plāna izstrādes laikā, nav konstatēta	-
6.	Kalnu dedestiņa	<i>Lathyrus linifolius</i>	ĪAS1, ML	SG II	Raksturīga suga purvainiem mežiem	Zināma viena atradne, plāna izstrādes laikā, nav konstatēta, ceļmalu biotopā, aizaugušā mājvieta	-
7.	Sirdsveida divlape	<i>Listera cordata</i>	ĪAS1	SG III	Raksturīga suga purvainiem mežiem	Zināma viena atradne, plāna izstrādes laikā, nav konstatēta	-
8.	Zilganā baltsamtīte	<i>Leucobryum glaucum</i>	ES V		Raksturīga suga purvainiem mežiem	Zināma viena atradne, plāna izstrādes laikā, nav konstatēta,	FV

Saīsinājumi:

ES – Eiropas Padomes direktīva 92/43/EEC (21.05.1992) Par dabisko biotopu, savvaļas floras un faunas aizsardzību. II pielikums. Dzīvnieku un augu sugas, kas ir Kopienas interešu sfērā un kuru aizsardzībai nepieciešama īpaši aizsargājamo teritoriju nodalīšana. V pielikums. Dzīvnieku un augu sugas, kas ir Kopienas interešu sfērā un kuru iegūšana un ekspluatācija dabā var būt pieļaujama. Aizsardzības stāvokļa novērtējums atbilstoši ziņojumā Eiropas Komisijai (ES ziņojums, 2013) lietotajiem apzīmējumiem

FV: Aizsardzības stāvoklis labvēlīgs (Favourable); **U1**: Aizsardzības stāvoklis nelabvēlīgs-nepietiekams (Unfavourable-Inadequate); **U2**: Aizsardzības stāvoklis nelabvēlīgs-slikts (Unfavourable-Bad); **XX**: Aizsardzības stāvoklis nezināms (Unknown). Apzīmējumi aizsardzības stāvokļa tendencei - + - uzlabojas; - - pasliktinās; = - stabils, x - nezināms

SG – aizsardzības kategorija Latvijas Sarkanajā grāmatā

ĪAS – īpaši aizsargājama suga, 1.no 2.pielikums MK 2000. gada 14. novembra noteikumiem Nr. 396 „Noteikumi par īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu”

ML – sugas aizsardzībai veidojams mikroliegums

2.5. FAUNA

2.5.1. Putni

(1) Dabas aizsardzības vērtība

Līdz šim dabas liegumā konstatētas 8 īpaši aizsargājamo putnu sugas, no kurām visas 8 sugas ir iekļautas Putnu Direktīvas (79/409/EEC) pielikumos. Lieguma nozīmīgākās ornitoloģiskās vērtības saistāmas ar purvu un meža biotopiem, to daudzveidību.

Pateicoties dabiskiem un pusdabiskiem mežiem raksturīgo struktūru klātbūtnei, kā arī citiem raksturīgiem parametriem liegumā, ir sastopama bagātīga un daudzveidīga meža putnu fauna.

Ornitoloģiskā skatījumā dabas lieguma teritorijā ir veikti salīdzinoši maz pētījumu. EMERALD projekta ietvaros 2001.gada 18.maijā to apsekojis V.Liepa. Analizējot viņa novērojumus šodienas kontekstā (pēc 15 gadiem), jāatzīst, ka:

- lielā gaura kā ligzdotāja lieguma teritorijā iespējama, taču maz ticama;
- rubenis lieguma teritorijā ir konstatēts arī 2015.gadā un ir ticama sugas ligzdošana teritorijā;
- mednis lieguma teritorijā ir konstatēts arī 2015.gadā un ir ticama sugas ligzdošana teritorijā;
- mežirbe kā ligzdotāja lieguma teritorijā ir ticama;
- dzērve kā ligzdotāja lieguma teritorijā ir ticama;
- meža balodis kā ligzdotājs lieguma teritorijā ir ticams, tomēr, apsekojot teritoriju ļoti piemērotā laikā, nav konstatēts;
- bikšainā apoga ligzdošana teritorijā, ņemot vērā globālās skaita samazināšanās tendences, ir apšaubāma. Lai arī teritorijā ir sugai ļoti piemērotas mežaudzes, ļoti piemērotos laika apstākļos 2015.gada pavasarī ir veikta sugas provocēšana un – bez rezultātiem. Arī V.Liepa 2001.gada piezīmēs norāda, ka faktiski suga nav konstatēta, taču tās klātbūtnes varbūtība ir augsta;
- vakarlēpis lieguma teritorijā ir konstatēts arī 2015.gadā un ir ticama sugas ligzdošana teritorijā;
- melnā dzilna lieguma teritorijā ir konstatēta arī 2015.gadā un ir ticama sugas ligzdošana teritorijā.

Citi nozīmīgi ornitoloģiskie pētījumu dabas lieguma teritorijā nav veikti.

Lielākā lieguma ornitoloģiskā vērtība neapšaubāmi ir aktīvais, izcilā biotopā izvietotais medņu riests. Jaunākie riestojošo medņu novērojumi šeit datējami ar 2013.-2014.gadu (AS „Latvijas valsts meži” dati). Pēc novērojumu punktu izvietojuma spriežot, riestā riesto vismaz 4 medņu gaiļi. Š.g. 4.jūnijā īsa riesta apmeklējuma laikā vienu gaiļi riesta teritorijā „izcēla” arī E.Dzenis. Riests izvietots sausas kāpas galā, kuru apliec purvs. Kāpa ar zemo zemsedzi un vecām priedēm ir izcils medņa riesta vietas paraugs, un kā tāds arī saglabājams.

Riesta atrašanās šeit apliecina, ka jau šobrīd pastāv visi ekoloģiskie priekšnoteikumi riesta norisei, taču ar aizsardzības pasākumu palīdzību nepieciešams šos priekšnoteikumus nostiprināt un apturēt to pasliktināšanos. Riesta aizsardzībai šeit izveidots mikroliegums, tomēr tā aizsardzības režīms nenodrošina optimālus apstākļus riesta saglabāšanai, jo apsaimniekotājam ievērojami sarežģīti riesta kopšanas pasākumus. Mikrolieguma teritorija daļēji pārklājas ar dabas lieguma teritoriju. Saistībā ar medņu aizsardzību turpināms līdz šim īstenotais mežistrādes aizliegums visā lieguma teritorijā, taču, ņemot vērā riesta vietas perifērijas aizaugšanu ar eglēm, saskaņā ar medņu riestu apsaimniekošanas ekspertu ieteikumiem veicama riesta kopšana. Precīzi kopšanas apjomi definējami pēc detalizētas riesta vietas izpēti. ņemot vērā konkrētās riesta vietas reljefu, būtiska teritorijas paplašināšana nav iespējama, līdz ar to kopšanas pasākumiem būtu jākoncentrējas uz apstākļu uzlabošanu esošās riesta vietas ietvaros.

Medņu populācija Latvijā šobrīd uzrāda skaita samazināšanās tendenci. Tas norādīts vairākos ES līmeņa dokumentos. Nagļu purva riests ar vismaz 4 riestojošiem gaiļiem uzskatāms par mūsdienu situācijai salīdzinoši lielu riestu. Kurzemes populācija, kurai pieder arī Nagļu purva riests, jau ilgu laiku ir izolēta no pārējās Latvijas populācijas, tāpēc veicami visi iespējamie pasākumi riesta aizsardzībai un traucējuma novēršanai.

Purva atklātajā daļā būtiskas ornitoloģiskās vērtības nav konstatētas un nav arī sagaidāmas, jo purvs lielā platībā ir aizaudzis ar pusaugu priedītēm, kas jau robežojas ar mežu. Purva vidū „izcelts” viens rubenis, kas norāda uz iespējamu nelielu rubeņu riestu atlikušajā nelielajā purva atklātajā daļā. Purva atklātās daļas

platība ir nepietiekama dzelteno tārtiņu klātbūtnei, tas un atklātu lāmu trūkums, izskaidro arī purva tilbītes nekonstatēšanu. Divu mazo mušķērāju, vakarlēpja un melnās dzilnas novērojums, liecina par attiecīgajām sugām piemērotu mežaudžu klātbūtni, taču no purva aizsardzības viedokļa šīm sugām būtiskas ornitoloģiskas vērtības nav (skatīt 15.tabulu).

Lieguma teritorijā atrodas mākslīgā zivjērgļa ligzda, taču tās pastāvēšanai būtisku draudu nav un īpaša apsaimniekošana nav nepieciešama.

(2) Sociālekonomiskā vērtība

Par teritoriju no ornitoloģiskā viedokļa pieejams ļoti maz publiskas informācijas. Tajā nav konstatētas lielas retu sugu koncentrācijas, tā ir tālu no apdzīvotām vietām un ceļiem, tāpēc teritorijas sociālekonomiskā vērtība vērtējama kā zema. Tai pašā laikā zemā teritorijas sociālekonomiskā vērtība un no tās izrietošs mazs apmeklētāju daudzums ir lieliski priekšnoteikumi lieguma galveno ornitoloģisko vērtību zinātniskai izpētei un izmantošanai dabas izglītībā. Izcili ainaviskais medņu riests ar attiecīgu saskaņojumu izmantojams zinātniskai izpētei un, piemēram, audiovizuālu darbu radīšanai, savukārt aizaugošais purvs biotopu atjaunošanas pasākumu pielietošanas gadījumā izmantojams pasākumu efektivitātes vērtēšanai, monitorējot purvā riestojošo un ligzdojošo putnu sugu skaitu.

(3) Teritorijas ornitofaunu ietekmējošie faktori

Būtiskākā problēma dabas lieguma teritorijā ir purva aizaugšana, kuru būtiski veicina hidroloģiskā režīma izmaiņas – vēsturiskā meliorācija. Citas būtiskas ietekmes īsā purva apsekojuma laikā netika konstatētas.

Lai novērstu purva aizaugšanu, nepieciešama hidroloģiskā režīma atjaunošana. Viens no iespējamajiem pasākumiem ir purva noteci veicinošo kontūrgrāvju aizbēršana. Purva hidroloģiskā režīma atjaunošana sekmētu priežu bojāeju un klajas ainavas atjaunošanos, kas sekojoši sekmētu esošā rubeņu riesta saglabāšanos, un, iespējams, pat palielināšanos.

Ja tiek izlemts par šādu pasākumu kompleksu, pirms režīma atjaunošanas veicama priežu izciršana un izvākšana purva domājamajā klajā daļā uz rietumiem no 296./297.kvartālu kvartālistigas. Nagļu purvs savas nelielās platības un sliktā pašreizējā stāvokļa dēļ no ornitoloģiskā viedokļa nav uzskatāms par prioritāri atjaunojamu.

Dabas liegumā zināmais medņu riests, eksperta ieskatā, ir izcilā stāvoklī, lai arī no malām vērojama tā aizaugšana. Diemžēl dabas aizsardzības plāna izstrādes ietvaros nebija iespējas novērtēt riestojošo gaiļu skaitu pavasarī, tomēr atbilstoši AS „Latvijas valsts meži” datiem un monitoringam, medņu gaiļi riesta riesto, un tas ir pietiekams pamats uzskatīt, ka riests šeit joprojām pastāv.

Esošā mikrolieguma statusu, kas noteikts putnu sugas aizsardzībai, varētu atcelt, paplašinot dabas lieguma robežas un ietverot visu mikrolieguma teritoriju dabas lieguma teritorijā, vienlaikus, saglabājot esošo aizsardzības režīmu. Riesta apsaimniekošana veicama atbilstoši AS „Latvijas valsts meži” izstrādātajām vadlīnijām, ja apsaimniekošanas pasākumi tuvākajā nākotnē tiek uzskatīti par nepieciešamiem.

Ir nepieciešams izvērtēt vēl divu dabas liegumu blakus esošo mikroliegumu teritoriju statusu, kā arī ir nepieciešams izvērtēt to pievienošanu dabas lieguma teritorijai, kopumā nosakot kritērijus (robežas), kādā platībā teritorijas tiek apvienotas. Piemēram, iekļaujot esošajās dabas teritorijās tikai tos mikroliegumus, kas pilnībā vai daļēji atrodas esošajās īpaši aizsargājamās dabas teritorijās. Jānorāda, ka šobrīd nav iespējams izvērtēt šādas teritorijas zonējuma un apvienošanas jautājumu, neveicot detaļu mikroliegumu teritoriju ornitoloģisko un meža biotopu izpēti, ne tikai dabas liegumā esošajā, bet arī ārpus teritorijas esošajās mikroliegumu un to buferzonu daļās.

Tā kā viena no galvenajām dabas lieguma vērtībām ir medņu riests, būtu aizliedzama medījamo dzīvnieku piebarošana liegumā un tā tuvākajā apkārtnē, jo piebarošana palielina dzīvnieku, t.sk. mežacūku koncentrāciju. Mednis ir uz zemes ligzdojoša suga, un mežacūkas līdz ar vairākām citām dzīvnieku sugām ir galvenie medņu ligzdu postītāji. Ligzdu postīšana ir viens no galvenajiem medni kā sugu apdraudzošajiem faktoriem, un tiek uzskatīts arī par vienu no galvenajiem skaita samazināšanās iemesliem. Šī iemesla dēļ būtu aizliedzama jebkura mākslīga dzīvnieku populāciju palielināšana, t.sk. piebarošana kā viena no izplatītām dzīvnieku populāciju palielināšanas metodēm.

Medņu riesti ir ļoti jutīgi pret cilvēka radītu traucējumu, un pat viens nopietns traucējums var izraisīt riesta pamešanu un riesta vietas izzušanu. Tāpat medņu mazuļi ir ligzdbēgļi, un traucējuma gadījumā, kad mātīte veic darbības traucētāja neitralizēšanai, mazuļi tiek atstāti vieni un ir pakļauti ļoti augstam bojāejas riskam. Šī iemesla dēļ medņu riesta un mazuļu vadāšanas laikā (no 1.marta līdz 31.jūlijam) teritorijā būtu aizliedzami jebkuri publiski pasākumi, jo neapzināti var izraisīt vai nu riesta vai mazuļus vadājošas mātītes traucējumu.

Ogošana un sēņošana teritorijā no traucējuma viedokļa ir pieļaujama, jo nav salīdzināms ar skaļu masveida pasākumu.

Medības attiecībā uz traucējuma efektu ir salīdzināmas ar publiskiem pasākumiem. Medību laikā traucējums putniem rodas gan no šaušanas un dzinēju radītajiem trokšņiem, gan arī no cilvēku klātbūtnes kā tādas. Jānorāda, ka dzinējmedības pavasara periodā (no februāra, izņemot vilku, lūšu medības sniega apstākļos) vairs nenotiek. Individuālo medību veikšana nav uzskatāma par būtisku traucējumu, ja, piemēram, to salīdzinām ar ogošanu vai sēņošanu.

Mežsaimnieciskā darbība veicina meža masīva fragmentāciju, negatīvi ietekmējot tās īpaši aizsargājamās putnu sugas, kuru klātbūtnes viens no priekšnoteikumiem ir meža masīva ainava, kā arī masīvā rada pastāvīgu traucējuma fonu. Abi šie apstākļi ir īpaši kritiski mednim un rubenim kā vienām no galvenajām lieguma ornitoloģiskajām vērtībām. Mežsaimnieciskā darbība izmaina mežaudžu struktūru un raksturīgo elementu daudzumu, kas ir konkrēto biotopu pazīmes, un bieži nepieciešamas arī īpaši aizsargājamiem putniem, to dzīvotnēm. Lai mazinātu šīs darbības ietekmi uz dabas lieguma teritoriju, ir nepieciešams pastiprināt lieguma aizsardzības režīmu, lai tā teritorijā nodrošinātu neiejaukšanās režīmu dabiskajos procesos. Kopšanas cirte kā mežaudzi salīdzinoši nedomējoša pieļaujama nogabalos, kur nav konstatētas īpaši aizsargājamās sugas vai biotopi, un kas neatrodas pret traucējumu jutīgu nogabalu tiešā tuvumā. Tāpat kopšanas cirte atļaujama medņu riestos kopšanas pasākumu ietvaros atbilstoši ekspertu ieteikumiem. Visos citos gadījumos mežaudzēs nosakāms neiejaukšanās režīms.

Aptuveni pusi no dabas lieguma teritorijas aizņem medņu mikroliegums un tā buferzona, kas izveidots 2004.gadā. Atbilstoši noteiktajam mikroliegumam un teritorijā konstatētajām 8 ES nozīmes putnu sugām, liegumam būtu piešķirams arī īpaši aizsargājamo putnu sugu teritorijas aizsardzības statuss (C tipa statuss, kuru nosaka teritorijām, kas noteiktas īpaši aizsargājamo sugu un īpaši aizsargājamo biotopu aizsardzībai.) Statusa maiņas izvērtēšanai dabas aizsardzības plānā ir noteikts apsaimniekošanas pasākums - A.2.1.

Riesta vietu noteikšanai ir izšķiroša nozīme medņu aizsardzībā, jo šie putni ir ļoti konservatīvi un esošās riesta vietas izmanto daudzus gadus desmitus. Ja riests tiek traucēts vai izpostīts, medņi parasti šo teritoriju pamet. Tādēļ ir jāzina medņu riesta vietas un tās jāaizsargā, vai arī jāapsaimnieko, ja riesta teritorija laika gaitā izmainās un kļūst medņiem nepiemērota. To arī paredz LVM vadlīnijas meža apsaimniekošanai medņu riestos, kas detalizēti apraksta atļautās, aizliegtās un nepieciešamās darbības, strādājot medņu dzīvotnēs.

15.tabula. Dabas lieguma teritorijā sastopamo īpaši aizsargājamo putnu sugu saraksts

Latviskais nosaukums	Latīniskais nosaukums	Aizsardzība	Cits statuss	Sugas stāvoklis Latvijā	Populācija				Novērtējums dabas liegumā				Aizsardzības stāvokļa tendence
					Pastāvīgi	Ligzdo	Ziemo	Uzturas migrācijas laikā	Popul ation	Conser vation	Isolation	Global	
Sugas, kas iekļautas Eiropas Padomes Direktīvas 79/409/EEC Par savvaļas putnu aizsardzību pielikumos													
Bikšainais apogs	<i>Aegolius funereus</i>	ES, ĪAS1, ML	SG3	X	Nav nekādu norāžu par sugas ligzdošanu teritorijā, sugas regulāra klātbūtne teritorijā ir apšaubāma								
Mežirbe	<i>Bonasa bonasia</i>	ES, ĪAS2		–		3-5 pāri			C	B	C	C	FVx
Vakarlēpis	<i>Caprimulgus europaeus</i>	ES, ĪAS1	SG4	X		3-5 pāri			C	B	C	C	FVx
Melnā dzilna	<i>Dryocopus martius</i>	ES, ĪAS1		-		1-2 pāri			C	B	C	C	FV=
Mazais mušķērājs	<i>Ficedula parva</i>	ES, ĪAS1		+		4-6 pāri			C	B	C	C	FV=
Dzērve	<i>Grus grus</i>	ES, ĪAS1	SG3	0		1-2 pāri			C	A	C	C	FV+
Rubenis	<i>Tetrao tetrix</i>	ES, ĪAS2	SG3	-		1-2 riestojoši gaiļi			C	B	C	B	Nav vērtējuma
Mednis	<i>Tetrao urogallus</i>	ES, ĪAS2, ML	SG3	–		2-7 riestojoši gaiļi			C	B	C	B	XX

Saīsinājumi:

Aizsardzības stāvokļa novērtējums atbilstoši ziņojumā Eiropas Komisijai (ES ziņojums, 2013) lietotajiem apzīmējumiem

ES – Eiropas Padomes Direktīva 79/409/EEC Par savvaļas putnu aizsardzību. I pielikums. Sugas, kurām jāpiemēro īpaši dzīvotņu aizsardzības pasākumi, lai nodrošinātu to izdzīvošanu un vairošanos savā izplatības areālā.

FV: Aizsardzības stāvoklis labvēlīgs (Favourable); **U1**: Aizsardzības stāvoklis nelabvēlīgs-nepietiekams (Unfavourable-Inadequate); **U2**: Aizsardzības stāvoklis nelabvēlīgs-slikts (Unfavourable-Bad); **XX**: Aizsardzības stāvoklis nezināms (Unknown). Apzīmējumi aizsardzības stāvokļa tendencei - + - uzlabojas; - - pasliktinās; = - stabils, x - nezināms

SG – aizsardzības kategorija Latvijas Sarkanajā grāmatā

ĪAS – īpaši aizsargājama suga (MK noteikumi Nr. 396. „Noteikumi par īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu”, 14.11.2000., grozījumi 27.07.2004. Cipari 1 un 2 apzīmē 1. vai 2. pielikumu)

ML – sugas aizsardzībai veidojams mikroliegums

2.5.2. Zīdītāji

(1) Dabas aizsardzības vērtība

Dabas lieguma teritorijā zīdītājdzīvnieku faunas izpēte dabas aizsardzības plāna izstrādes ietvaros nav veikta. 2001.gadā EMERALD projekta ietvaros dabas lieguma teritorija apsekota ar mērķi noskaidrot Biotopu Direktīvas (92/43/EEC) pielikumu sugu sastopamību. Teritorijā nav konstatēta konkrētu aizsargājamo sugu klātbūtne, tomēr, apskatot reģionam raksturīgo mežainumu, un zīdītāju sugu sastāvu blakus esošajās dabas teritorijās – jānorāda, ka dažu aizsargājamo sugu klātbūtne ir pieļaujama. Teritoriju nepastāvīgi varētu uzturēt vilks *Canis lupus*, kā arī lūsis (*Lynx lynx*) (Biotopu Direktīvas II pielikums), kas nereti mēdz iekārtot savu midzeni uz purva salīnām. Teritorijas ūdenstilpēs varētu uzturēt bebris un ūdri. Kopumā, dabas liegumam ir būtiska netieša nozīme (jo teritorijā nav konstatētas konkrētās sugas) ES aizsargājamo zīdītāju sugu aizsardzībai, galvenokārt nozīmīgo mežu masīvu dēļ, kas ir perfekta dzīves vide iepriekšminētajām sugām. EMERALD projekta dati vēlāk iekļauti arī *Natura 2000* datu bāzē. Atbilstoši medījamo dzīvnieku pēdējo gadu uzskaišu datiem (skatīt 16.tabulu), dabas lieguma teritorijā varētu uzturēt 11 medijamas zīdītājdzīvnieku sugas.

(2) Sociālekonomiskā vērtība

Kā galvenā sociālekonomiskā vērtība ir jānorāda – medības. Šis process ir arī sporta un atpūtas veids. Teritorijā medī viens medību formējums – biedriba „Abavmuiža”. Dabas lieguma platība aizņem tikai 10% no visas medību kolektīva izmantojamās platības.

(3) Ietekmējošie faktori

Dzīvnieku teritoriālo un sezonālo izvietojumu galvenokārt ietekmē cilvēku rekreatīvās aktivitātes, t.i., nemiera faktors, ko rada medību aktivitātes. Medības ir atļautas visā dabas liegumā, ievērojot mikroliegumu teritorijās noteiktos medību un medību torņu būvniecības ierobežojumus (no 1.februāra līdz 31.jūlijam), kā arī medījamo dzīvnieku piebarošanas ierobežojumu (no 1.marta līdz 30.jūnijam). Jānorāda, ka medījamo dzīvnieku piebarošana piesaista dzīvniekus no plašākas apkārtnes un var rasties palielināts dzīvnieku blīvums piebarošanas vietās visā piebarošanas periodā. Līdz ar to šo dzīvnieku ietekme uz apkārtni piebarošanas rajonos ievērojami pieaug. Koncentrējoties vienā rajonā lielākā skaitā, kāda viena suga var ievērojami ietekmēt kādu citu. Piemēram, meža cūku palielināts blīvums pavasarī ir nevēlams uz zemes ligzdojošajiem putniem – ligzdas, kas atrodas uz zemes, šādos piebarošanas rajonos tiek izpostītas vairāk, īpašs traucējums tas ir mednim ligzdošanas laikā. Ja piebarošana notiek zālājā, tas degradējoši ietekmē zemsedzi. Tā kā dabas liegumā kā īpaši aizsargājamās dabas teritorijā apsaimniekošanas režīms maksimāli ir vērsts uz visu sugu aizsardzību un biotopu dabisku attīstību, tad šāda cilvēka realizēta darbība ir pretrunā ar dabiskiem procesiem, un uzskatāma kā dabas līdzsvara jaukšana un visā dabas lieguma teritorijā ir nevēlama. Šobrīd dabas lieguma teritorijā – ievest un izgāzt lauksaimniecības un pārtikas produktus nav atļauts saskaņā ar vispārējo noteikumu 18.10.punktu, tāpēc barotavas jānovirza ārpus dabas lieguma robežām. Atbilstoši AS „Latvijas valsts meži” informācijai, dabas lieguma teritorijā nav izvietotas barotavas. IAIN projektā tiek paredzēts vispārējs medījamo dzīvnieku piebarošanas aizliegums, lai nodrošinātu medņu rieta vietu un meža biotopu aizsardzību.

16.tabula. Medījamo dzīvnieku uzskaites medību kolektīva „Abavmuiža” visā medību iecirkņa platībā

Medību sezona	Aļņi		Staltbrieži		Stirnas		Meža cūkas		Vilki		Lūši		Lapsas		Āpši	
	Uzskaitīts	Nomedīts	Uzskaitīts	Nomedīts	Uzskaitīts	Nomedīts	Uzskaitīts	Nomedīts	Uzskaitīts	Nomedīts	Uzskaitīts	Nomedīts	Uzskaitīts	Nomedīts	Uzskaitīts	Nomedīts
2010./11.	1	0	12	1	3	0	0	0	0	0	0	0	3	1	1	0
2011./12.	1	0	12	1	3	0	1	1	0	0	0	0	2	1	1	0
2012./13.	1	0	12	2	3	0	2	1	0	0	0	0	2	0	1	0
2013./14.	1	0	12	1	3	0	2	2	0	0	0	0	3	2	1	0
2014./15.	1	0	11	2	4	0	2	2	0	0	0	0	3	2	1	0

Medību sezona	Zaķi				Bebri		Jenotsuņi		Caunas				Seski	
	Pelēkie		Baltie						Meža		Akmeņu			
	Uzskaitīts	Nomedīts	Uzskaitīts	Nomedīts	Uzskaitīts	Nomedīts	Uzskaitīts	Nomedīts	Uzskaitīts	Nomedīts	Uzskaitīts	Nomedīts	Uzskaitīts	Nomedīts
2010./11.	1	0	0	0	4	2	2	1	2	0	0	0	1	0
2011./12.	1	0	0	0	4	1	2	2	2	0	0	0	0	0
2012./13.	1	0	0	0	4	1	3	0	1	0	0	0	0	0
2013./14.	1	0	0	0	3	1	3	0	1	0	0	0	1	0
2014./15.	1	0	0	0	3	1	2	1	2	0	0	0	0	0

Datu avots: Valsts meža dienests, 2015

2.5.3. Abinieki un rāpuļi

Informācija par dabas liegumā līdz šim konstatētajām sugām, t.sk. abinieku un rāpuļu sugām, tika meklēta šādos informācijas avotos:

- dabas datu pārvaldības sistēmā „OZOLS”;
- *Natura 2000* standarta datu formā;
- dabas novērojumu portāls Dabasdati.lv <http://www.dabasdati.lv/>;
- Latvijas abinieku un rāpuļu datu bāzē (VSIA „Latvijas vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs”);

Apkopojot pašreizējo informāciju par lieguma teritoriju, jāsecina, ka par šīs teritorijas abinieku un rāpuļu faunu datu nav.

Lai iegūtu vairāk informācijas par teritorijas abinieku un rāpuļu faunu, 2015.gada augustā tika veikta teritorijas apsekošana, īpaši pievēršot uzmanību potenciāli piemērotiem biotopiem.

Teritorijas apsekošana notika, veicot maršruta pārgājienus rāpuļu un abinieku uzskaitēm.

(1) Dabas aizsardzības vērtība

Pašreiz teritorijā konstatētas divas abinieku un viena rāpuļu suga. Parastā varde (*Rana temporaria*) un parastais krupis (*Bufo bufo*) konstatēti teritorijas dienvidaustrumu daļā esošajos damakšņa tipa mežos un aizaugošā klajumā; pļavas ķirzaka (*Zootoca vivipara*) konstatēta ceļmalā gar lieguma rietumu malu. Vairāk par sugu aizsardzības statusu – 17.tabulā.

17.tabula. Retās un aizsargājamās abinieku un rāpuļu sugas dabas lieguma teritorijā

Nr. p.k.	Latviskais nosaukums	Latīniskais nosaukums	Aizsardzība	Sugas sastopamība Latvijā	Sugas kopējais aizsardzības stāvokļa novērtējums ¹
Abinieki					
1.	Parastā varde	<i>Rana temporaria</i>	ES V BK III	Parasta suga	FV
2.	Parastais krupis	<i>Bufo bufo</i>		Parasta suga	
Rāpuļi					
1.	Pļavas ķirzaka	<i>Zootoca vivipara</i>		Parasta suga	

¹ – pēc ES ziņojums, 2013

Saīsinājumi:

ĪAS – īpaši aizsargājama suga, 1. un 2. pielikums MK 2000.gada 14.novembra noteikumiem Nr.396 „Noteikumi par īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu”;

ES – Eiropas Padomes direktīva 92/43/EEC (21.05.1992) Par dabisko biotopu, savvaļas floras un faunas aizsardzību. IV pielikums - kopienā nozīmīgas dzīvnieku un augu sugas, kam vajadzīga stingra aizsardzība, V pielikums - kopienā nozīmīgas dzīvnieku un augu sugas, kuru īpatņu ieguvei savvaļā un izmantošanai var piemērot apsaimniekošanas pasākumus.

BK – Bernes konvencija, 16.09.1979. II pielikums - īpaši aizsargājamo dzīvnieku sugas, III pielikums - aizsargājamās dzīvnieku sugas. Ziņojums Eiropas Komisijai par biotopu (dzīvotņu) un sugu aizsardzības stāvokli Latvijā. Novērtējums par 2007.-2012.gada periodu.

FV – aizsardzības stāvoklis labvēlīgs (Favourable), U1 - aizsardzības stāvoklis nelabvēlīgs-nepietiekams (Unfavourable-Inadequate), + uzlabojas, - pasliktinās, = stabils, x nezināms

Visas lieguma teritorijā konstatētās sugas ir Latvijā parastas sugas. Parastā varde (*Rana temporaria*) sastopama visā dabas lieguma teritorijā, tā apdzīvo dažāda tipa, pārsvarā mitrus mežus. Parastais krupis apdzīvo gan kultūrainavas, gan daudzveidīgus meža biotopus. Pļavas ķirzaka (*Zootoca vivipara*) sastopama visā dabas lieguma teritorijā meža izcirtumos, mežmalās, stigās, ūdenstilpņu krastos.

Retas un īpaši aizsargājamas abinieku un rāpuļu sugas netika konstatētas. Sastopama viena abinieku suga, kas ir iekļautas Biotopu direktīvas V pielikumā. Saskaņā ar Eiropas Komisijai sniegto novērtējumu, šai sugai Latvijā ir labvēlīgs (Favourable – FV) aizsardzības stāvoklis.

Skaita izmaiņu tendences novērtēt nav iespējams, jo trūkst datu par līdzšinējo sugu stāvokli. Zemāk sniegta informācija par Biotopu direktīvas pielikumos iekļauto sugu populāciju lielumu (tikai pieaugušie, vairoties spējīgie dzīvnieki) un sugu dzīvotņu platību pielietojot eksperta novērtējumu.

18.tabula. Direktīvu pielikumos iekļauto sugu populāciju lielums un sugu dzīvotņu platība

Nr. p.k.	Sugas nosaukums (latviski un latīniski)	Sugas populācijas lielums teritorijā		Teritorijā esošās sugas populācijas attiecība (%) pret sugas populāciju Natura 2000 teritorijās Latvijā kopumā	Teritorijā esošās sugas populācijas attiecība (%) pret sugas populāciju valstī	Sugas dzīvotnes platība (ha)	Sugas dzīvotnes platības attiecība (%) pret sugas dzīvotnes platību Natura 2000 teritorijās Latvijā kopumā	Sugas dzīvotnes platības attiecība (%) pret sugas dzīvotnes platību valstī
		Min.	Maks.					
1.	Parastā varde (<i>Rana temporaria</i>)	50-100		Nav datu	<0.1	50-100	Nav datu	<0.1

(2) Sociālekonomiskā vērtība

Sociālekonomiskā vērtība nav nosakāma, tomēr abinieki un rāpuļi ir būtiska dabisko un antropogēni ietekmēto ekosistēmu sastāvdaļa.

(3) Ietekmējošie faktori

Nav konstatēti būtiski antropogēni faktori, kas negatīvi ietekmētu abinieku un rāpuļu faunu.

Pašlaik nav nepieciešami konkrēti abinieku aizsardzības pasākumi, jo mitrāju un mežu platības lieguma teritorijā ir pietiekoši lielas. Nepieciešams šīs teritorijas saglabāt pašreizējā veidā, ar dažāda izmēra ūdenstilpēm un mitrājiem.

2.5.5. Bezmugurkaulnieki**(1) Dabas aizsardzības vērtība**

Dati par dabas lieguma teritorijā sastopamajām reto un aizsargājamo bezmugurkaulnieku sugām apkopoti balstoties uz pieejamo informāciju Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centra Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju datubāzē, Dabas aizsardzības pārvaldes dabas datu pārvaldības sistēmā „OZOLS”, *Natura 2000* datubāzē (<http://natura2000.eea.europa.eu>), kā arī publicētajā literatūrā pieejamo informāciju. Dabas lieguma teritoriju dabas aizsardzības plāna izstrādes ietvaros bezmugurkaulnieku eksperts apsekojis divas dienas – 20.04.2015. (bezlapu periods) un 18.08.2015., kā arī eksperts izmantojis savus ilggadējo pētījumu datus.

Dabas lieguma teritorijā kopumā konstatēta tikai viena Latvijā īpaši aizsargājamā bezmugurkaulnieku suga – Lielā krāšņvabole *Chalcophora mariana*. Šī suga uzskatāma par dabisko meža biotopu speciālistu sugu, kā arī dabisko meža biotopu indikatorsugu.

Šī suga ir iekļauta Latvijā īpaši aizsargājamo sugu sarakstā, kā arī Latvijas Sarkanajā Grāmatā 4.kategorijā. Teritorijā konstatēta vēl viena vērtīga bezmugurkaulnieku suga Dzeltenā laupītājmuša *Laphria flava*, kas arī ir iekļauta Latvijas Sarkanajā Grāmatā 4.kategorijā.

19.tabula. Dabas lieguma teritorijā konstatētās Latvijā aizsargājamās un citādi vērtīgās bezmugurkaulnieku sugas un to aizsardzības statuss

Nr. p.k.	Latviskais nosaukums	Latīniskais nosaukums	Aizsardzības statuss	Cits statuss	Sugas stāvoklis Latvijā*
1.	Lielā krāšņvabole	<i>Chalcophora mariana</i>	ĪAS (1)	SG (4), MAB (BSS)	Samērā parasta suga. Izklaidus sastopama visā Latvijas teritorijā
2.	Dzeltenā laupītājmuša	<i>Laphria flava</i>	-	SG (4)	Samērā parasta suga. Izklaidus sastopama visā Latvijas teritorijā

SG – Latvijas Sarkanā grāmata (Spuris 1998). LSG tiek lietotas sekojošas apdraudēto sugu kategorijas, kas atbilst vecajām IUCN kategorijām: **1.** kategorija - izzūdošās sugas; **2.** kategorija - sarūkošās sugas; **3.** kategorija - retās sugas; **4.** kategorija - maz pazīstamās sugas.

ĪAS – īpaši aizsargājama suga, 1.pielikums (īpaši aizsargājamās sugas) vai 2.pielikums (ierobežoti izmantojamās īpaši aizsargājamās sugas) MK 2000.gada 14.novembra noteikumiem Nr.396 „Noteikumi par īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu”

MAB – Mežaudžu atslēgas biotopu (MAB) (= dabisku meža biotopu) sugas (Lārmanis u.c. 2000). **BSS** – Biotopu speciālistu suga, kuras pastāvēšana ir atkarīga no noteikta biotopa. Tā ir apdraudēta suga, kuras pastāvēšana ir atkarīga no ļoti specifiskiem (mežaudžu atslēgas) biotopiem un kuras izzudīs, ja šie biotopi tiks apsaimniekoti sugu pastāvēšanai nepiemērotā veidā, **IS** - Indikatorsuga, kam ir samērā augstas prasības pret dzīves vidi, bet ne tik augstas kā biotopu speciālistu sugām.

(2) Īpaši aizsargājamo bezmugurkaulnieku sugu un tām nozīmīgāko biotopu novērtējums

Publicētajos materiālos nav atrodami dati par dabas liegumā teritorijā konstatētajām bezmugurkaulnieku sugām. Atsevišķas ziņas par dabas lieguma teritorijā sastopamajām aizsargājamām bezmugurkaulnieku sugām atrodamas EMERALD projekta npublicētajos materiālos.

EMERALD projekta laikā dabas liegums tika apsekots 13.08.2001. Apsekošanas reizē konstatēts, ka: „Purvu klāj meži, kā rezultātā tas ir nepiemērots gan gliemežiem, gan saproksilofāgiem, ko konstatēt ir maza varbūtība”. Šis apgalvojums attiecināms tikai uz ES Biotopu direktīvas, ne Latvijā aizsargājamām sugām. Tāpat atzīmēts, ka varētu novērot no Abavas upes ielidojošās spāres. Ņemot vērā teritorijas izolētību un attālumu no pētījumu centriem, pētnieki to nav apmeklējuši un publicētu datu par aizsargājamām sugām un bezmugurkaulnieku faunu kopumā – nav.

Pavasārī (20.04.2015. – bezlapu periodā), tika koncentrēta uzmanība uz saproksilofāgiem – potenciāli saistītiem ar atmirušas priedes koksni. Teritorijā potenciāli iespējams konstatēt Šneidera mizmīli *Boros schneideri*, skujkoku dižkoksngrauzi *Tragosoma depsarium*, lielo dižkoksngrauzi *Ergates faber*(meža kartētāji tos atrada), kurpairo celmmušu *Laphria gibbosa*, lielo krāšņvaboli *Chalcophora mariana*. Visi minētie kukaiņi apdzīvo galvenokārt vecus priežu mežus sausās un saulainās vietās, piedevām priedēm jābūt ar lielām dimensijām. Tāpēc galvenā vērība tika veltīta priežu mežiem. Sausus priežu mežus apdzīvo arī Mannerheima īsspārnis *Oxyporus mannerheimii*, kurš atrodams vecās bekās, tāpēc visas novērotās bekas tika pārbaudītas. Bioloģiskās daudzveidības monitoringa metodikas netika izmantotas, jo nebija datu par ES nozīmes sugu klātbūtni teritorijā, kā arī dabas liegumā nav pļavu biotopu, ūdensteču un lielāku ūdenstilpju.

Kopumā pēc novērojumiem teritorijas fauna atbilst tipiskai priežu mežu un augsto purvu faunai. Dabas liegumā konstatēta tikai viena Latvijā aizsargājama suga – lielā krāšņvabole. Suga šajā teritorijā ir reti sastopama, un tās populācijas blīvums ir zems. Sugai nepieciešamas lielu dimensiju atmirušas priedes, kādas var atrast tikai purva perifērijā uz pauguriem. 297.meža kvartāla 14. un 17.nogabali ir visperspektīvākie. Sugas populācija, iespējams, ir mazskaitlīga un stabila, jo biotopi ir stabili. Sugu skaits varētu palielināties dabisku lielu traucējumu, piemēram, vējgāze, ugunsgrēks, ietekmē, kad būtu pieejama piemērota atmirusi koksne.

No citām nozīmīgām sugām (LSG) konstatēta dzeltenā celmmuša *Laphria flava*. Daudzām atmirušām priedēm tika novērota melnā sēne *Aureobasidium sp.*, taču no sēnes atkarīgais Šneidera mizmīlis netika konstatēts. Kopumā priežu mežos ir maz kritalu.

(3) Sociālekonomiskā vērtība

Dabas lieguma teritorijā sastopamajām bezmugurkaulnieku sugām nav tiešas sociālekonomiskās vērtības, taču tām ir liela nozīme ekosistēmas labvēlīga stāvokļa un līdz ar to ekosistēmu pakalpojumu nodrošināšanai.

(4) Īpaši aizsargājamās bezmugurkaulnieku sugas ietekmējošie faktori un aizsardzības pasākumi

Dabas lieguma bezmugurkaulnieku sugu daudzveidību, negatīvi ietekmē galvenokārt intensīva mežsaimniecība. Tāpēc vecāko mežaudžu un kritalu saglabāšana ir šo sugu eksistences pamats. Cilvēku rekreācijas (ogošana, sēņošana, medības) un atsevišķo viensētu esamība bezmugurkaulnieku sugu stāvokli būtiski neietekmē. Šī iemesla dēļ nav izvirzāmi konkrēti priekšlikumi sugu un to biotopu aizsardzībai. Kopumā nepieciešams saglabāt mežsaimnieciskās darbības aizliegumu vecākajās mežaudzēs, ļaujot tajās noritēt dabiskajiem procesiem.

2.6. TERITORIJU IETEKMĒJOŠIE FAKTORI UN PROBLĒMAS

20.tabula

Dabas vērtības	Sociālekonomiskās vērtības	Vērtību pretnostatījums un ietekmējošie faktori
Meža biotopi (kopējā platība – 90,52 ha), kas atbilst vecu vai dabisku boreālo, purvaino mežu biotopiem – nozīmīga meža ekosistēmas daļa un ainavas elements; aizsargājamu sugu dzīvotne. Tipisku, retu un aizsargājamu augu, sēņu, sūnu un bezmugurkaulnieku sugu dzīvotne	Koksnes resursi, ogu un sēņu resursi, medības	Medijamo dzīvnieku piebarošana, kā rezultātā tiek apdraudētas ligzdojošās putnu sugas (traucējums) (-) Vēsturiskā meliorācija (lokāli) (+) Aizsargājamās teritorijas statuss (-) Vēsturiskās mežsaimnieciskās darbības un mežu nosusināšanas degradēti biotopi (-) Mežsaimnieciskā darbība tiešā lieguma tuvumā vairošanās periodā (traucējums)
ES aizsargājami purva biotopi 37,17 ha platībā. Putnu barošanās, ligzdošanas un migrējošo putnu uzturēšanās vietas. Dzīvotne tipiskām, retām un īpaši aizsargājamām sugām	Vizuāli augstvērtīgas ainavas būtiska sastāvdaļa Ogošana Medības Zinātniskās izpētes un izziņas vērtība. Nagļu un Ansiņu purva komplekss kā ūdensšķirtne un ūdens resursu uzkrāšanās vieta Kūdras resursi	(-) Meliorācija (lokāli) (+) Atrašanās grūti pieklūstamā vietā (+) Aizsargājamās teritorijas statuss (-) Medības, ogošana (īpaši pavasarī)
Aizsargājamās putnu sugas, teritorija kā putnu sugu dzīves telpa	Putnu vērošanas, izziņas un informācijas avots par bioloģisko putnu sugu daudzveidību Latvijā un Eiropā	(-) Meliorācija (netieši, jo veicina purvu aizaugšanu) (+) Atrašanās grūti pieklūstamā vietā (+) Aizsargājamās teritorijas statuss (-) Medības, ogošana (īpaši pavasarī)
Aizsargājamās vaskulāro augu, sūnu un ķērpju, sēņu sugas, kurām mežos ir optimāla vai vienīgā iespējamā dzīvotne	Retās sugas kā izziņas un informācijas avots par bioloģisko daudzveidību Latvijā un Eiropā	Mežu izmantošana mežsaimniecībā ietekmē sugu augtēnes. Ilgtermiņā daļu sugām piemērotās dzīvotnes apdraud konkrētu apsaimniekošanas pasākumu nerealizēšana
Aizsargājamās bezmugurkaulnieku, rāpuļu, abinieku sugas, kas saistītas ar meža biotopiem	Aizsargājamās sugas ir dabiska meža ainavas un ekosistēmas daļa	Mežsaimnieciskā darbība negatīvi ietekmē mežos dzīvojošās sugas; kritalu izvākšana samazina bezmugurkaulnieku sugām piemērotās dzīvotnes

III TERITORIJAS APSAIMNIEKOŠANA

Izvirzot teritorijas apsaimniekošanas mērķi turpmākajam 12 gadu periodam un nosakot konkrētus darba uzdevumus un veicamos pasākumus, tika ņemts vērā teritorijas pašreizējais stāvoklis, pastāvošie draudi teritorijai raksturīgas bioloģiskās daudzveidības saglabāšanai un citi faktori.

Būtiskākais apsaimniekošanas pasākums, kas nepieciešams realizēt dabas lieguma teritorijā, ir purvu biotopu atjaunošana, lai uzlabotu to kvalitāti, neietekmējot apkārt esošo meža biotopu stāvokli, kuros nepieciešams nodrošināt neiejaukšanos meža biotopu dabisko procesu attīstībā.

Medņu rieta kopšanas pasākumu nepieciešamība ir vērtējama individuāli katra rieta teritorijai.

Teritorijā nav nepieciešams attīstīt tūrisma un rekreācijas infrastruktūru, jo tā nav piemērota dabas tūrisma aktivitāšu veicināšanai. Apsaimniekošanas pasākumu aprakstu karti skatīt 25.attēlā, kā arī 21.tabulā.

3.1. DABAS LIEGUMA APSAIMNIEKOŠANAS ILGTERMIŅA UN ĪSTERMIŅA MĒRĶI

Ilgtermiņa mērķis

Dabas lieguma teritorijas apsaimniekošanas ilgtermiņa mērķis ir saglabāt dabas lieguma bioloģisko daudzveidību, uzlabojot purvu un meža biotopu kvalitāti, kā arī veicinot daudzveidīgo putnu faunas, medņu rieta vietu un citu dzīvotņu saglabāšanas ilglaicību.

Īstermiņa mērķi

Šajā nodaļā ir uzskaitīti īstermiņa mērķi turpmākajiem 12 gadiem, kurus vēlams sasniegt dabas aizsardzības plāna darbības laikā un kas kalpo kā nosacījums, lai sasniegtu ideālos teritorijas apsaimniekošanas mērķus vai tuvotos to sasniegšanai.

1. **Veikt Nagļu purva hidroloģiskā režīma atjaunošanas pasākumus, lai uzlabotu purva biotopu kvalitāti 18,42 ha platībā.** Mērķis ir sasniegams, veicot dabas lieguma hidroloģiskā režīma izpēti un izstrādājot, apstiprinot hidrotehnisko būvju projektu (A.3.1.), vienlaikus uzsākot hidroloģisko monitoringu (D.2.1.). Pēc hidrotehnisko būvju projekta izstrādes un apstiprināšanas, veicami purva hidroloģiskā režīma atjaunošanas darbi dabā (B.1.1.;B.2.1.). Pēc purva hidroloģiskā režīma atjaunošanas darbiem dabā, turpināms hidroloģiskais monitorings (D.2.1.), lai izvērtētu veiktā pasākuma efektivitāti (salīdzinot situāciju pirms un pēc pasākuma B.1.1.;B.2.1. realizācijas) un ietekmi uz apkārtējo teritoriju nākotnē.
2. **Novērst meža biotopu fragmentāciju – sabalansējot dabas aizsardzības prasības un mērķtiecīgu biotopu apsaimniekošanu, panākt dabas lieguma meža masīva šobrīd salīdzinoši mazvērtīgo daļu pakāpenisku pielīdzināšanos vērtīgajiem biotopiem.** Mērķis daļēji var tikt sasniegts, apstiprinot IAIN projektu (A.4.1.), kurā noteikti mežsaimnieciskās darbības ierobežojumi, kas nākotnē mazinās meža biotopu fragmentāciju. IAIN projektā noteikti ierobežojumi, kas nodrošinās mežsaimnieciskās darbības neiejaukšanos ES nozīmes biotopos, (B.3.1.), tajā skaitā ierobežos kopšanas cirti slapjajos meža tipos (A.4.1.;B.5.1.).
3. **Veicināt medņu rieta vietu un dzīvotņu saglabāšanas ilglaicību un to atjaunošanu labvēlīgā aizsardzības stāvoklī.** Mērķis sasniegams pēc IAIN projekta apstiprināšanas (A.4.1.), kurā noteikti medņu rieta vietu aizsardzības un apsaimniekošanas prasības, kā arī nodrošinot neiejaukšanos meža nogabalos (B.3.1.). Nosakot dabas liegumam C tipa teritorijas statusu (A.2.1.), tiks pastiprināta reto putnu sugu juridiskā aizsardzība. Savukārt, veicot medņu rieta vietu kopšanas pasākumus (B.4.1.), tiks veicināta medņu rieta vietu un dzīvotņu saglabāšanas ilglaicība.
4. **Nodrošināt labvēlīgus apstākļus ES nozīmes aizsargājamo biotopu pastāvēšanai un attīstībai.** Mērķis sasniegams, realizējot visus apsaimniekošanas pasākumus. Būtiski ir veikt ornitoloģisko (D.5.1.) un biotopu izpēti (D.6.1.) gan dabas liegumā nenokartētajās, gan tam pieguļošajā teritorijā, lai maksimāli nodrošinātu šī mērķa sasniegšanu.

5. **Nodrošināt labvēlīgu aizsardzības statusu aizsargājamo un tipisko augu un dzīvnieku sugu populācijām, vienlaikus ļaujot teritoriju izmantot rekreācijai (galvenokārt medībām, ogošanai, sēņošanai), ciktāl tas nav pretrunā ar dabas aizsardzības mērķiem.** Mērķis sasniedzams pēc IAIN projekta apstiprināšanas (A.4.1.), kurā noteikti medņu riesta vietu apmeklēšanas, rekreāciju (medības, ogošana) ierobežojoši nosacījumi, kā arī citām sugām nepieciešamās aizsardzības un apsaimniekošanas prasības. Nodrošinot īpaši aizsargājamo biotopu aizsardzību (A.4.1.;B.1.1.-D.6.1.), tiks nodrošināta tajos esošo tipisko augu un dzīvnieku sugu populāciju aizsardzība.

Plānošanas periodā galvenie īstermiņa mērķi tiek sadalīti šādās grupās:

A. Administratīvie un organizatoriskie mērķi:

- A.1. Dabas lieguma robežu precizēšana un IAIN noteikumu apstiprināšana;

B. Dabas vērtību aizsardzība un apsaimniekošanas mērķi:

- B.1. Purvu biotopu aizsardzība un kvalitātes uzlabošana;
B.2. Mežu biotopu aizsardzība un kvalitātes uzlabošana;
B.3. Aizsargājamām sugām labvēlīga aizsardzības stāvokļa nodrošināšana;

C. Sabiedrības informēšana un izglītošanas mērķi:

- C.1. Sabiedrības informēšana par biotopu un sugu grupu apsaimniekošanas pasākumiem;

D. Izpēte un monitorings

- D.1. Apsaimniekošanas pasākumu efektivitātes monitorings;
D.2. Hidroloģiskais monitorings;
D.3. Mežu un purvu biotopu monitorings (iekļaujoties *Natura 2000* monitoringa tīklā)
D.4. Reto un aizsargājamo sugu monitorings un izpēte

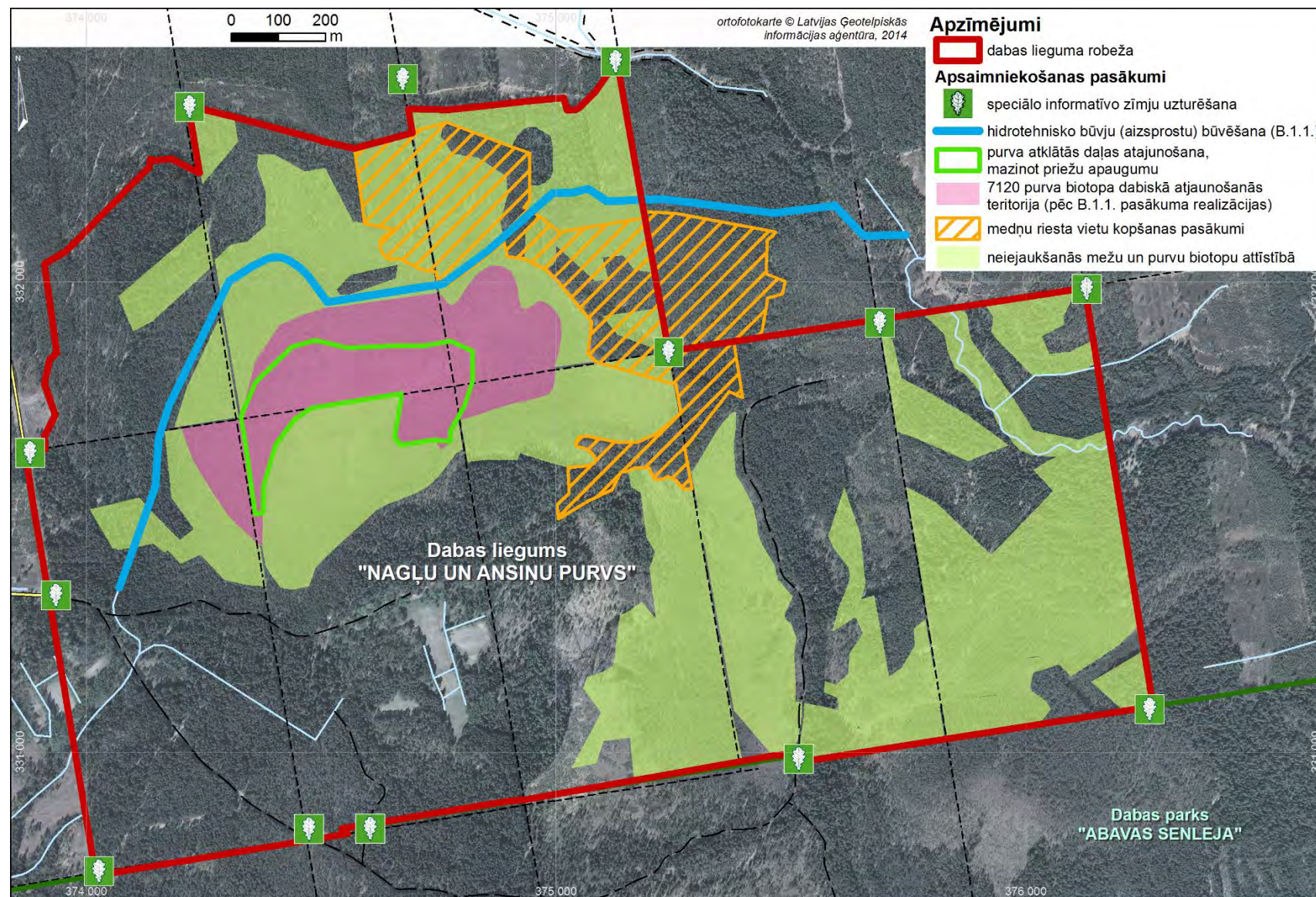
3.2. TERITORIJAS APSAIMNIEKOŠANAS PASĀKUMU APRAKSTS

21.tabula Apsaimniekošanas pasākumi dabas lieguma teritorijā

Nr. p.k.	Mērķis	Pasākums	Prioritāte, izpildes termiņš	Iespējamais finansētājs	Iespējamais izpildītājs	Iespējamās izmaksas	Izpildes rādītāji
A – Administratīvie un organizatoriskie pasākumi							
A.1.1	A.1.	Dabas lieguma robežas precizēšana vietās, kur tā šobrīd ir neprecīzi noteikta	II, 2020.gads	VARAM	VARAM	Administratīvie izdevumi	Koriģēta un apstiprināta dabas lieguma robeža, un robežas precizētas atbilstīgajos līmeņos un attiecīgajās datu bāzēs, pieejamas dabas datu pārvaldības sistēmā OZOLS
A.2.1	A.1.	Veikt izmaiņas likumdošanā, nosakot liegumam C tipa teritorijas statusu, jo teritorijā konstatēts augsts ES nozīmes putnu sugu blīvums	II, 2020. gads	VARAM	VARAM	Administratīvie izdevumi	Likumdošanā noteikts atbilstošs teritorijas statuss
A.3.1.	B.1.; B.2.	Hidroloģiskā režīma izpēte un hidrotehnisko būvju projekta izstrādāšana un saskaņošana	I, II 2016.-2018.gads	Projektu finansējums	DAP, NVO	Precīzi nav nosakāmas	Veikta hidroloģiskā režīma izpēte, izstrādāts hidrotehnisko būvju projekts, veikta tā ekspertīze, izvēlētas aizsprostojumu vietas un veidi
A.4.1.	A.1.	Individuālo aizsardzības un izmantošanas noteikumu apstiprināšana un iestrāde (attēlošana Ventpils novada teritorijas plānojumā	I, II 2016.-2018.gads	VARAM, pašvaldība	DAP,VARAM	Administratīvās izmaksas	Apstiprināti individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi. Ventpils novada teritorijas plānojumā attēlotas dabas lieguma robežas. Apstiprinātie noteikumi nodrošinās neiejaukšanos ES nozīmes īpaši aizsargājamās biotopos, kā arī citas nepieciešamās aizsardzības prasības.
A.5.1.	A.1.	Dabas lieguma un dabas parka „Abavas senleja” teritoriju apvienošanas izvērtējums	I, II 2016.-2018.gads	VARAM, pašvaldība	DAP,VARAM	Administratīvās izmaksas	Pieņemts lēmums par abu teritoriju apvienošanu vai saglabāšanu esošajā aizsardzības statusā
B – Dabas vērtību aizsardzība un apsaimniekošana							
B.1.1.	B.1.; B.2.; B.3.	Purva hidroloģiskā režīma atjaunošana – hidrotehnisko konstrukciju (aizsprostu) būvēšana	I, II 2018.-2020.gads	Projektu finansējums	DAP, NVO,	Precīzi nav nosakāmas	Tiek atjaunots optimāls hidroloģiskais režīms, nodrošinot purvu biotopu kvalitātes saglabāšanu. uz Nagļu valka izbūvēts aizsprosts; - meliorācijas grāvju ietekme neitralizēta apm. 18 ha purva platības

							(rezultātā šeit palielināties sfagnu segums, samazināties apaugums ar priedi)
B.2.1.	B.1.	Purva atklātās daļas atjaunošana mazinot priežu apaugumu	I, II 2017.gads	Projektu finansējums, LVM	DAP, NVO, LVM	~500 eur/ha	Vismaz 8 ha 7120 uzturēti labā aizsardzības stāvoklī, Atjaunoti atklāta purva biotopi
B.3.1.	B.2; B.3.	Neiejaukšanās meža nogabalos, kuros konstatēti ES nozīmes biotopi un/vai nodibināts mikroliegums putnu aizsardzībai	I, visu laiku	LVM	LVM, privātais zemes īpašnieks	Negūtie ienākumi no mežsaimniecības	Vismaz 87 ha meža biotopu ir ar labu vai izcilu kvalitāti, kopumā tiek nodrošināta neiejaukšanās 108,94 ha lielā biotopu platībā. Meža nogabali, kuros nodibināti mikroliegumi putnu aizsardzībai, attīstās dabiski bez traucējumiem, bez mežsaimnieciskās darbības iejaukšanās. (izņemot rieta vietu kopšana). Tiek nodrošināta neiejaukšanās vecākajās mežaudzēs un ES nozīmes biotops, kuri ir piemēroti reto sugu dzīvotnēm
B.4.1.	B.2.	Kopšanas ciršu veikšana, ievērojot nosacījumus	I, visā plāna darbības periodā	DAP, LVM	DAP, LVM	Precīzi nav nosakāmas	Tiek nodrošināta neiejaukšanās slapjo meža augšanas apstākļu tipa mežaudzēs, kā arī noris saudzīga kopšanas ciršu realizācija sauso meža augšanas apstākļu tipa mežaudzēs
B.5.1.	B.2.; B.3.	Medņu rieta vietu kopšanas pasākumi medņu rieta vietās un LVM izdalītā rieta poligona robežās atbilstoši speciālistu ieteikumiem	I, visā plāna darbības periodā	DAP	DAP,LOB	Precīzi nav nosakāmas	Medņu rieta vietas uzturētas labā kvalitātē, riestojošo gaiļu skaits nesamazinās vai palielinās
C – Sabiedrības informēšana un izglītošana							
C.1.1	C.1.	Dabas lieguma speciālo informatīvo zīmju uzturēšana	I, visā plāna darbības periodā	DAP	DAP	Precīzi nav nosakāmas	Dabas lieguma robeža skaidri apzīmēta dabā
D – Izpēte un monitorings							
D.1.1.	D.1.	Apsaimniekošanas pasākumu efektivitātes monitorings	I, pēc aps. pasākumu veikšanas	NVO, projektu finansējums, zinātniskās institūcijas	DAP, NVO, zinātniskās institūcijas	Precīzi nav nosakāmas	Uzsāks un ilgtermiņā turpināts monitorings

D.2.1.	D.2.	Hidroloģiskais monitorings	pēc purvu biotopu atjaunošana pasākuma veikšanas	NVO, projektu finansējums, zinātniskās institūcijas	DAP, NVO, zinātniskās institūcijas	Precīzi nav nosakāmas	Nodrošināts monitorings - pieejama informācija par hidroloģisko režīmu purvā; - atbilstoši monitoringa rezultātiem sagatavoti priekšlikumi apsaimniekošanas pasākumu korekcijai
D.3.1	D.3.	Mežu un purvu biotopu monitorings (iekļaujoties NATURA-2000 monitoringa tīklā)	I, visā plāna darbības periodā	NVO, projektu finansējums, zinātniskās institūcijas	DAP, NVO, zinātniskās institūcijas	Precīzi nav nosakāmas	Nodrošināts monitorings - pieejama informācija par purvu biotopu attīstību - atbilstoši monitoringa rezultātiem sagatavoti priekšlikumi apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumu korekcijai
D.4.1	D.4.	Regulāra monitoringa nodrošināšana Putnu Direktīvas I pielikuma sugām, prioritāri mednim un rubenim	I, visā plāna darbības periodā	DAP	DAP, LOB	Precīzi nav nosakāmas	legūta kvalitatīva, salīdzināma informācija par putnu sugu populāciju stāvokli (tajā skaitā par medņiem un rubenim), kas izmantojama turpmākai sugu aizsardzības pasākumu plānošanai
D.5.1.	B.3.	Abavas labā krasta ornitoloģiskā izpēte ar mērķi noteikt teritorijas ornitoloģisko vērtību un izvērtēt nepieciešamību veikt lieguma robežu paplašinājumu	I, visā plāna darbības periodā	DAP	DAP, LOB	Precīzi nav nosakāmas	Izvērtēta liegumam blakus esošā teritorija no ornitoloģiskā viedokļa, prioritāri lieguma tuvumā esošās aizsargājamās teritorijas. Atbilstoši rezultātiem veikts lieguma robežu paplašinājums, prioritāri pievienojot liegumam ārpus lieguma esošās mikrolieguma teritorijas daļu
D.6.1.	B.1.; B.2.	Biotopu kartēšana pēc jaunākās metodikas teritorijās, kas nav kartētas 2015.gadā	I, visā plāna darbības periodā	DAP	DAP	Precīzi nav nosakāmas	Veikts 100% dabas lieguma kartējums pēc jaunākās metodikas

25. attēls Apsaimniekošanas pasākumi dabas lieguma teritorijā

Avots: SIA „METRUM”, 2015

Pārskatu par plānoto biotopu apsaimniekošanas pasākumu apjomiem (tikai Eiropas Savienības nozīmes biotopos) skatīt 22.tabulā.

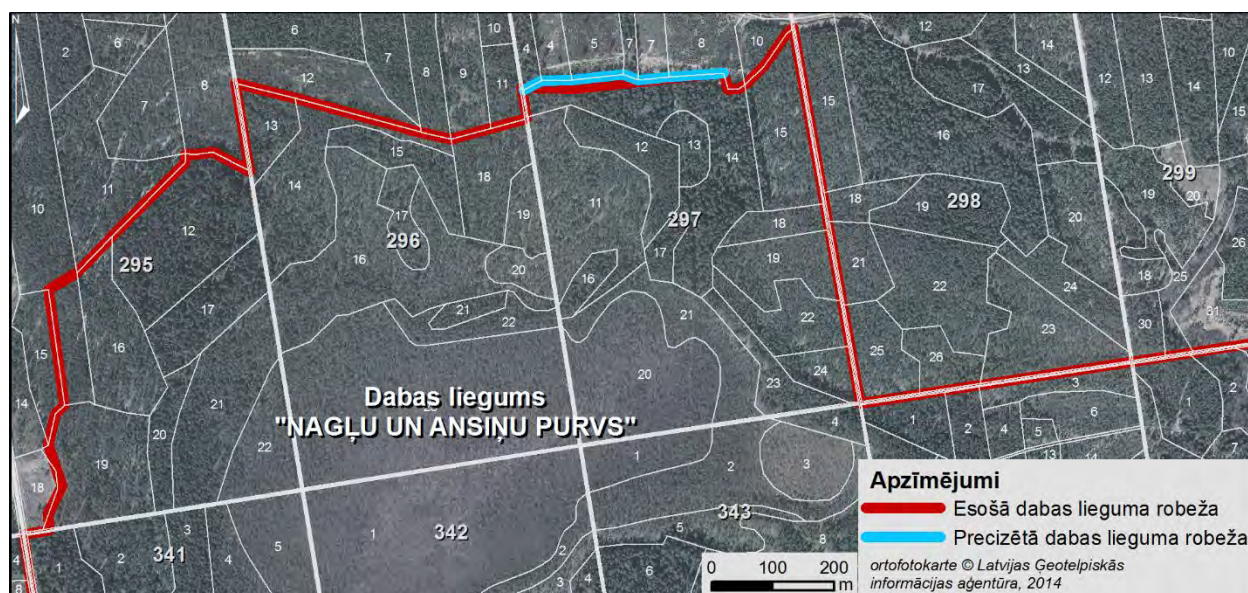
22.tabula Pārskats par plānoto biotopu apsaimniekošanas pasākumu apjomiem (tikai ES nozīmes biotopos)

ES nozīmes aizsargājamā biotopa kods	Kopējā platība (ha)	Platība labā stāvoklī (ha)	Platības nelabvēlīgā stāvoklī (ha)	Platības bez iejaukšanās (ha)	Plānotie apsaimniekošanas pasākumi*	
					Hidroloģiskā režīma atjaunošana un priežu ciršana (ha)	Purva atklātās daļās attīrīšana no priežu apauguma
7110*	18,42	18,42	0	18,42	-	
7120	18,75	0	18,75	-	18,75	8 ha
9010*	26,94	13,44	10,66	26,94	-	
9080*	2,64	-	2,64	2,64	-	
91D0*	60,94	59,24	0,99	60,94	-	
Kopā	127,69	91,1	33,04	108,94	18,75	

Administratīvie un organizatoriskie pasākumi

A.1.1. Dabas lieguma robežas precizēšana, vietās, kur tā šobrīd ir neprecīzi noteikta

Ir nepieciešams veikt dabas lieguma robežas precizēšanu vietās, kur tā šobrīd ir neprecīzi noteikta. Šāda situācija konstatēta dabas lieguma ziemeļu daļā. Nepieciešams precizēt robežu dabas lieguma teritorijā pilnībā iekļaujot bioloģiski vērtīgo 297.kvartāla 14.nogabala ziemeļu daļu. Šobrīd nogabals tikai daļēji atrodas lieguma teritorijā. Līdzīgi precizējumi nosakāmi arī citās dabas lieguma robežas daļās. Veicama biotopu kartēšana, vietās, kur tiek precizēta dabas lieguma robeža un nav veikts iepriekšējs kartējums (skatīt 26.attēlu).

26.attēls. Dabas lieguma robežas precizēšana 297.kvartāla 14.nogabalā. Avots SIA "METRUM", 2016

A.2.1. Veikt izmaiņas likumdošanā, nosakot dabas liegumam C tipa teritorijas statusu, jo teritorijā konstatēts augsts ES nozīmes putnu sugu blīvums

Veikt izmaiņas likuma „Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām” pielikuma 161.punktā, sadaļā „Tips” mainīt dabas lieguma tipu no kategorijas B uz C, nosakot liegumam C tipa teritorijas statusu, jo teritorijā konstatētas astoņas ES nozīmes putnu sugas.

A.3.1. Hidroloģiskā režīma izpēte un hidrotehnisko būvju projekta izstrādāšana un saskaņošana

Pirms apsaimniekošanas pasākuma B.1.1. realizācijas ir nepieciešams veikt vispārēju dabas lieguma hidroloģiska režīma izpēti, lai iegūtu informāciju par teritorijas hidroloģisko sistēmu, ūdens plūsmas virzieniem. Tas nepieciešams, lai izvērtētu plānotā apsaimniekošanas pasākuma (B.1.1.) potenciālo ietekmes būtiskumu un nepieciešamos resursus tā realizācijai, kā arī konkrētām realizācijas vietām dabā. Šī pasākuma ietvaros ir jāveic optimāla hidroloģiskā režīma izpētes plānošana. Atbilstoši veiktajai hidroloģiskā režīma izpētei, tiek izstrādāti tehniskā projekta risinājumi. Hidrotehnisko būvju projekta izstrādāšana paredzēta purva dabiskā hidroloģiskā režīma stabilizēšanai, samazinot Nagļu purva ziemeļu malā ierīkotā Nagļu valka darbības intensitāti. Šajā nolūkā tiek paredzēta purvā malā esošā grāvja – Nagļu valka aizdambēšana. Projektēšana veicama, aizsprosta/-u vietas nospraužot dabā.

A.4.1. Individuālo aizsardzības un izmantošanas noteikumu apstiprināšana un iestrāde (attēlošana) Ventspils novada teritorijas plānojumā

IAIN projekta apstiprināšanu ir nepieciešams realizēt maksimāli savlaicīgi. Pašreizējā situācijā dabas lieguma teritorijas aizsardzību un izmantošanu nosaka vispārējie noteikumi, kas nenodrošina nepieciešamos papildus aizsardzības nosacījumus: aizliegumu kopšanas cirtei slapajos meža augšanas apstākļu tipos, sezonālu medību ierobežojumu medņu rieta vietu un meža biotopu aizsardzībai, kā arī vispārēju medijamo dzīvnieku piebarošanas ierobežojumu. Tuvākajā laikā pēc dabas aizsardzības plāna apstiprināšanas nepieciešama sekmēta IAIN precizēšana VARAM un to apstiprināšana Ministru kabinetā. Jānorāda, ka šī brīža uzstādījums ir, ka IAIN projekti tiek apstiprināti apmēram 1 gada laikā no to iesniegšanas brīža.

Pēc IAIN projekta apstiprināšanas, ir jāveic grozījumi Ministru kabineta 15.06.1999. noteikumu Nr.212 „Noteikumi par dabas liegumiem” 209.pielikumā, precizējot dabas lieguma robežu (A.1.1.). Apstiprinātie noteikumi nodrošinās neiejaucšanos ES nozīmes īpaši aizsargājamās biotopos, kā arī citas dabas liegumam nepieciešamās aizsardzības un izmantošanas prasības. Precizēto dabas lieguma robežu ir nepieciešams attēlot Ventspils novada teritorijas plānojumā. Pašvaldībai ir vēlams informēt iedzīvotājus par jaunajiem aizliegto darbību veidiem dabas lieguma teritorijā, kā arī veiktajiem robežu precizējumiem.

A.5.1. Dabas lieguma un dabas parka „Abavas senleja” teritoriju apvienošanas izvērtējums

Dabas aizsardzības plāna izstrādes ietvaros tiek vērtēta iespēja dabas liegumu pievienot dabas parka „Abavas senleja” (turpmāk tekstā dabas parks) teritorijai. Jānorāda, ka dabas liegumi un dabas parki ir atšķirīgas īpaši aizsargājamo dabas teritoriju kategorijas, katrai no tām ir noteikts savs izveides mērķis un funkcijas. Likuma „Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām” 19.panta 2. un 5.daļā ir noteikts, ka aizsargājamo teritoriju var iedalīt funkcionālajās zonās un šīs zonas nosaka, ņemot vērā īpaši aizsargājamo sugu un biotopu labvēlīga aizsardzības statusa nodrošināšanas vajadzības, kā arī līdzšinējo saimniecisko darbību un tās ietekmi. Tātad izvērtējot šādu īpaši aizsargājamo dabas teritoriju apvienošanas modeli, dabas lieguma teritorija būtu nosakāma kā dabas parka dabas lieguma zona, tajā saglabājot noteiktos dabas lieguma aizsardzības un izmantošanas nosacījumus.

Apvienojamo teritoriju dabas vērtības – īpaši aizsargājamās sugas un biotopi, pēc to veidiem un sugu sastāva ir līdzīgas. Šīs teritorijas saista meži un hidroloģiskais režīms, kas savieno purva hidroloģiju ar Abavas upi. Mežu nepārtrauktībai ir īpaša nozīme zīdītājdzīvnieku un putnu sugu aizsardzībā, lai nodrošinātu netraucētu ligzdošanu un drošu dzīves vidi, piemēram, tādām sugām kā meža balodim, mednim, vakarlēpim. Putnu sugu aizsardzībai šajās teritorijās ir izveidoti mikroliegumi, kas papildus jau esošajam aizsardzības režīmam un teritoriju ģeogrāfiskajai un ekoloģiskajai sasaistei, nodrošina to savstarpējo vienotību un apstiprina, ka dabas parka un dabas lieguma teritorijas ir vienota ekosistēma, kas šobrīd dabā ir nodalītas ar atsevišķām robežām, bet pēc būtības ir vienots ekosistēmas komplekss (skatīt 27.attēlu un 24.tabulu).

Ņemot vērā, ka dabas lieguma un dabas parka teritorijas ir savstarpēji saistītas ne tikai ģeogrāfiskā novietojuma ziņā, teritorijām robežojoties dabā, bet arī ekoloģiski kā vienots sugu migrācijas koridors un vienlaidus mežu ekosistēma, tad šādu teritoriju apvienošanas modeli ir nepieciešams realizēt nākotnē.

Dabas parkam un dabas liegumam pieguļošajā teritorijā ir saglabājusies relatīvi liela dabas daudzveidība, kuru raksturo ievērojamais skaits apkārtnē izveidotās īpaši aizsargājamās dabas teritorijas un tajās esošās dabas vērtības, piemēram, vairāk nekā 20 ES nozīmes putnu sugas. Novērtējot kopējo ar dabas parku tieši saistīto

īpaši aizsargājamo dabas teritoriju skaitu un platību, jāsecina, ka konkrētais reģions ir būtiski nozīmīgs kā vienots un nepārtraukts dabas aizsardzības komplekss (skatīt 27.attēlu un 24.tabulu).

Teritoriju apvienošanas modelis veicinās vienotu teritorijas apsaimniekošanu un aizsardzību, piemēram, realizējot purvu biotopu atjaunošanas pasākumus visās dabas parkam pievienojamajās purvu vai mežu biotopu teritorijās – ir iespēja veidot vienu apsaimniekošanas projektu visām atjaunojamajām platībām kopumā. Iespējams, šāds modelis veicinās administratīvo izsmaku mazināšanos, kā arī samazinās un vienkāršos teritoriju uzraudzības un apsaimniekošanas izmaksas un to plānošanu.

Apvienojot teritorijas, palielinās iespēja pretendēt uz dažādu projektu finansējumu, jo to apvienošanas gadījumā, projektu ietvaros risināmās ekoloģiskās problēmas ir iespējams definēt kā daudz nozīmīgākas visa reģiona kontekstā, to risinājumi veicinātu visas apvienotās teritorijas ekoloģiskā stāvokļa uzlabošanu, ne tikai risinās katras atsevišķās teritorijas problēmjautājumus. Šāds modelis veicinās teritoriju pierobežu problēmu risinājumus, jo dažkārt nepieciešamie apsaimniekošanas pasākumi tiek realizēti plašākā teritorijā arī ārpus vai starp divu īpaši aizsargājamo dabas teritoriju robežām.

Apvienojot dabas liegumu un dabas parka teritorijas, neradīsies papildus administratīvais slogs, jo abas teritorijas atrodas Ventspils novada administratīvā teritorijā (dabas parks iekļaujas vēl arī citos trīs novados), kā arī to uzraudzību un kontroli nodrošinās tās pašas reģionālās valsts pārvaldes iestādes.

Plānotie dabas parka un dabas lieguma aizsardzības un izmantošanas nosacījumi nākotnē – IAIN projektos ir noteikti tā, lai teritoriju apvienošanas gadījumā būtu iespējams veikt IAIN projektu apvienošanu un vienotu nosacījumu piemērošanu visai apvienotajai teritorijai.

Jānorāda, ka dabas lieguma un dabas parka robežu tuvumā atrodas ievērojams skaits bioloģiski vērtīgu mežaudžu, kurās arī būtu jāveic mežu biotopu un ornitoloģiskā izpēte, lai izvērtētu to pievienošanas iespējamību esošajām vai apvienojamajai teritorijai. Šādu izpēti būtu nepieciešams realizēt pēc iespējas savlaicīgi, piemēram, Vides politikas pamatnostādņēs 2014.-2020.gadam ir izvirzīts mērķis veikt Eiropas Savienības nozīmes sugu un biotopu izplatības kartēšanu visā Latvijas teritorijā, kas nosaka *Natura2000* teritorijas kā prioritāri apsekojamas un izvērtējamās.

Dabas vērtību aizsardzība un apsaimniekošana

B.1.1. Purva hidroloģiskā režīma atjaunošana – hidrotehnisko konstrukciju (aizsprostu) būvēšana

Pirms pasākuma realizācijas nepieciešams veikt dabas lieguma hidroloģiskā režīma izpēti un tehniskā projekta izstrādi. Nagļu purvā ir prioritāri nepieciešama hidroloģiskā režīma atjaunošana. Nagļu valka aizdambēšana paredzēta, izmantojot ar roku darbaspēku ierīkottus koka dambjus un vietējo kūdru, kā arī purva grāvju mehanizētu aizbēršanu vietās, kur iespējama tehnikas piekļūšana grāvjiem, ja pēc projekta izstrādes tas tiek uzskatīts par nepieciešamu. Vēlamākajā variantā grāvis būtu aizberami pilnīgi. Hidroloģiskā režīma stabilizēšanās (atjaunošanās) efekts atkarīgs arī no purva virsas krituma un dambīšu biežuma – maza krituma apstākļos efekts būs lielāks un dambīšu skaits nepieciešams mazāks. Uz lielajiem grāvjiem projektētie aizsprosti tiks numurēti un virsas atzīmes plānotas tā, lai aizsprosta virsa paceltos virs purva virsas. Koka aizsprostu būvi vajadzētu uzskatīt par pagaidu pasākumu, galīgajam risinājumam ieteicams veidot zemes aizsprostu būves. Koka aizsprosti paredzēti vietās, kur sliktā pārejamība vai arī, lai nebojātu purva virsu, tomēr arī šeit sasuluma apstākļos koka aizsprosti papildināmi ar zemes aizsprostiem. Aizsprostu biežums paredzēts atkarībā no vietas slīpuma, lai līmeņu starpība nebūtu lielāka par 0,5 m. Roku darbs pielietojams tur, kur ir ekskavatora transportēšanai vai darbam nepiemēroti hidroloģiskie apstākļi. Pirms teritorijas hidroloģiskā režīma izpētes nav iespējams prognozēt vietas, kurās nepieciešams veidot aizsprostojumus tā, lai netiktu būtiski ietekmēti purvam blakus esošie *purvainie meža* biotopi.

Sagaidāmie rezultāti

Atjaunota neskartam purvam raksturīgā ainava, vismaz daļā purva, kā rezultātā tiks palielinātas rubenim piemērotās purva platības. Grāvīšu aizdambēšanas rezultātā notiks ūdens līmeņa celšanās atklātajā purva daļā. Pirms šī pasākuma realizācijas ir nepieciešams veikt pasākumu B.2.1. – priežu izciršanu – paplašinot jau esošo atklāto purva centrālo daļu.

Pirms teritorijas hidroloģiskā režīma izpēti, nav iespējams prognozēt, vietas, kurās nepieciešams veidot aizsprostojumus – tā, lai netiktu būtiski ietekmēti purvam blakus esošie purvainie meža biotopi. Jānorāda, ka kvalitatīvi plānota hidroloģiskā režīma atjaunošana purva daļās var būtiski uzlabot arī blakus esošo purvaino mežu biotopu kvalitāti, īpaši gadījumā, ja pirms tam, meliorācijas ietekmē tie ir negatīvi ietekmēti. Purvaino mežu biotopu apsaimniekošanas pasākumi ir realizēti citās purvu teritorijās Latvijā, piemēram, Gaujas un Ķemeru Nacionālajos parkos, kā arī šis pasākums ir raksturots projekta Nat-programme vadlīnijās. Tādēļ veicot purva biotopu atjaunošanu, ir jāatrod kompromiss – vienlaikus atjaunojot gan purva, gan apkārtnes purvaino mežu hidroloģisko režīmu tā, lai meža biotopi netiktu bojāti vai iznīcināti, bet gluži otrādi – tiktu uzlabota to ekoloģiskā kvalitāte. Jānorāda, ka katras teritorijas situācija ir individuāla, tomēr ir iespējams pielietot jau praksē pārbaudītas metodes. Veicot hidroloģiskā režīma atjaunošanas darbus Nagļu valkā, galvenais un svarīgākais darba uzdevums ir nepieļaut turpmāku purva degradāciju, tātad ūdens līmenis Nagļu purvā ir jāpaceļ tādā līmenī, lai izdotos to atjaunot iepriekšējā stāvoklī. Ja, pēc hidroloģiskās izpēti rezultātiem tiek secināts, ka atjaunojot ūdens līmeni iepriekšējā stāvoklī, pastāvētu apkārtējo mežaudžu bojāejas risks, tad būtu jāizvēlas kompromisa variants – ūdens līmeņa pacelšana tādā līmenī, lai netiktu negatīvi ietekmēti apkārtesošie meža biotopi un ūdens līmenis purvā tiktu atjaunots vismaz tādā līmenī, lai purva degradācija neturpinātos.

B.2.1. Purva atklātās daļas atjaunošana mazinot priežu apaugumu

Pasākums realizējams pirms hidroloģiskā režīma atjaunošanas. Pasākuma mērķis ir paplašināt atklāto puva daļu, kas šobrīd intensīvi aizaug ar priedēm. Vietās, kur veidojas biezs apaugums ar purvam neraksturīgām strauji augošām priedītēm, ieteicama priežu apauguma retināšana, veidojot atklātāku purva ainavu. Nepieciešama to ātraudzīgo priedīšu novākšana, kuru attīstību veicinājusi hidromeliorācija, atstājot zemās purva priedītes. Nocirstās priedes pēc apsaimniekošanas darbu veikšanas ir jāizvāc. Priedīšu ciršana jāveic ziemā sasaluma apstākļos, lai novērstu purva zemsedzes bojājumus. Priežu apauguma novākšana jāplāno kompleksi ar hidroloģiskā režīma atjaunošanu, priežu ciršanas darbus veicot pirms ūdens līmeņa pacelšanas purvā, jo priežu ciršana bez hidroloģijas atjaunošanas ilgtermiņā nav efektīvs risinājums. Tas realizējams paplašinot jau esošos purva atklāto daļu – attiecīgi izcērtot priedes platībās, kas atrodas blakus atklātajai daļai. Perspektīva ciršanai ir tajās ietekmētajās vietās, kur ir blīvas strauji augošas priedītes, bet zemsedzē sīkkrūmu dominānce nav izteikta, un praktiski veģetācija neatšķiras no purva neskartās daļas (principā, realizējot priedīšu izciršanu, un to izvākšanu pēc pasākuma realizācijas pavērsies skaista purva ainava ar raksturīgo veģetāciju un atstātajām purva priedītēm). Vietās, kur sīkkrūmi dominē izteiktāki un sfagnu sega mazāka, atjaunošanās sagaidāma ilgākā laika periodā, atmirstot sīkkrūmiem un palielinoties sfagnu segumam (pārsvarā gar purva malām). Ievērojot ornitologa ieteikumus, lai novērstu traucējumu mednim, ciršana jāplāno galvenokārt purva austrumu daļā.

B.3.1. Neiejaukšanās meža nogabalos, kuros konstatēti ES nozīmes biotopi un/vai nodibināts mikroliegums putnu aizsardzībai

Lielākās aizsargājamo biotopu platības dabas liegumā veido 91D0* Purvaini meži (60,94 ha) un 9010 * Veci vai dabiski boreāli meži (26,94 ha), kas ir dažādā kvalitātē gan nesen izveidojušies vai stādīti meži, gan vecas mežaudzes, kas atbilst dabisko meža biotopu kritērijiem. Lielākajā daļā mežu biotopi ir labā biotopa kvalitātē, nedaudz ir vidējā un pavisam nedaudz ir zemā kvalitātē. Šajā teritorijās ir nepieciešams nodrošināt, galvenokārt, mežsaimnieciskās darbības neiejaukšanos. Līdzīgi ir nepieciešams nodrošināt purvu biotopu saglabāšanu, kas ir iespējams, nodrošinot neiejaukšanos visā to platībā - 108,94 ha (skatīt 22. tabulu) ar izņēmumu B.1.1. pasākuma realizācijai, kas nepieciešams purvu un meža biotopu kvalitātes uzlabošanai. Neiejaukšanās ES nozīmes biotopos tiks nodrošināta ar IAIN projekta spēkā stāšanos, kuros tiek noteikts neveikt kopšanas cirti slapajos meža augšanas apstākļu tipos. Apstiprinātie noteikumi nodrošinās neiejaukšanos ES nozīmes īpaši aizsargājamajos biotopos, kā arī citas dabas liegumam nepieciešamās aizsardzības un izmantošanas prasības. Tāpat dabiskos meža biotopos nav vēlams jebkāda mirušās koksnes izvākšana, tai skaitā pēc vējgāzēm, vējlauzēm u.c. dabiskiem traucējumiem. IAIN projektā ir noteikti konkrēti mežsaimnieciskās darbības ierobežojumi, nosacījumi medņu riestu vietu aizsardzībai un antropogēnās slodzes mazināšanai. Pasākuma B.5.1. realizācija meža biotopos, kuros noteikta mežsaimnieciskās darbības neiejaukšanās veicama, ja apsaimniekošanas pasākumi riestos tiek uzskatīti par nepieciešamiem, kā arī medņu dzīvotnes apsaimniekošanu veic saskaņā ar sertificēta sugu un biotopu eksperta atzinumu. Realizējot

dabas aizsardzības plānā B sadaļā „Dabas vērtību aizsardzība un apsaimniekošana” noteiktos apsaimniekošanas pasākumus, tiks uzlabota īpaši aizsargājamo biotopu kvalitāte.

B.4.1. Kopšanas ciršu veikšana, ievērojot nosacījumus

Šobrīd noteiktais dabas lieguma zonas statuss pieļauj veikt kopšanas cirti jaunaudzēs un vidēja vecuma audzēs, kas pēc būtības nevar tikt realizēta aizsargājamajos meža biotopos (izņemot slapjos meža tipus, piemēram, Staignāju mežos un jaunaudzes līdz 60 gadiem), jo tajos esošo mežaudžu vecums ir lielāks nekā noteikumos pieļaujamais kopšanas ciršu realizācijas vecums. Būtisku ietekmi varētu radīt nogabalos blakus biotopiem veiktās kopšanas cirtes pēc vecuma jaunākās mežaudzēs, ko šobrīd pieļauj normatīvie akti. Veicot kopšanas cirti, ir jāievēro nosacījums neizvēt no meža kritālas un stāvošos sausos kokus, kuru diametrs resnākajā vietā ir lielāks par 25 cm, izņemot bīstamos kokus (koki, kas apdraud cilvēku dzīvību un veselību, tuvumā esošās ēkas vai infrastruktūras objektus). Atbilstoši piedāvātajam IAIN projektam, tiek noteikts neveikt kopšanas cirti slapjajos meža augšanas apstākļu tipos un tiek noteikts laika perioda ierobežojums (1.marts – 31.jūlijs) – kopšanas cirtes veikšanai sausajos meža tipos (skatīt 15.attēlu).

Lai mazinātu meža tehnikas ietekmi uz augsni un augošiem kokiem, izmantot kopšanas cirtēm piemērotu tehniku, ievērojot dabu saudzējošus principus un atbilstošus tehniskos risinājumus. Jāizvērtē kopšanas vietas piekļuvei tuvumā esošais ceļu tīkls, maksimāli saudzējot blakus esošās mežaudzes. Jāizvērtē pašreiz izmantojamajās mežsaimniecības tehnikas („smagās tehnikas”) pielietojuma nepieciešamība.

23.tabula. Nogabali, kuros pieļaujama kopšanas cirtes sauso mežaudžu augšanas apstākļu tipos un nogabali slapjajos meža augšanas apstākļu tipos (S) dabas lieguma teritorijā, kuros tiek noteikts neveikt kopšanas cirti nākotnē

Kvartāls vai īpašuma kad. Nr.	Nogabalu nr.	platība ha
345	1;7;3(S);8(S);10;11; 12;25	11.8
344	6;14;16	5.1
98940060033	2;5;7;10;11;12;14;15;17;29(S)	11.18
341	2;6;9;11(S);14;16;20;27	9.48
295	19;16;15;10	7.24
293	13(S)	0,67
Kopā		45,47

Paskaidrojums: 23.tabulā ar simbolu (S) aiz nogabalu numura apzīmēti nogabali, kuri atrodas slapjajos meža augšanas apstākļu tipos, kuros nākotnē noteikts kopšanas cirtes aizliegums.

B.5.1. Medņu rieta vietu kopšanas pasākumi

Riesta apsaimniekošana veicama atbilstoši AS „Latvijas valsts meži” izstrādātajām vadlīnijām, ja apsaimniekošanas pasākumi ristos tiek uzskatīti par nepieciešamiem. Atbilstoši izstrādātajām vadlīnijām medņu dzīvotnes apsaimniekošanu atbilstoši sugas prasībām veic saskaņā ar sertificēta sugu un biotopu eksperta atzinumu. Meža apsaimniekošanu rieta vietā un mikroliegumā plāno tā, lai turpmāko 20 gadu laikā vismaz 50% teritorijas atbilstu medņu ekoloģiskajām prasībām. Ja nepieciešama medņu dzīvotnes apsaimniekošana, to veic pakāpeniski (vienā vai vairākos paņēmienos), kopšanas apjomu izlīdzinot starp paņēmieniem un ievērojot vismaz divu gadu intervālu starp kopšanas paņēmieniem. Meliorācijas grāvju apauguma retināšanu veic reizē ar pieguļošo dzīvotņu kopšanu.

Riesta vietā, mikroliegumā un tā buferzonā medņu dzīvotnes apsaimniekošanu neveic no 1.februāra līdz 31.jūlijam. Rieta teritorijā ārpus rieta vietas, mikroliegumos un to buferzonās no 1.marta līdz 30.jūnijam neveic tādu saimniecisko darbību, kas var negatīvi ietekmēt medņu ligzdošanas sekmes, t.sk. mežizstrādi, ciršanas atlieku šķelšanu, jaunaudžu kopšanu un augsnes sagatavošanu, ceļu būvi un rekonstrukciju, meliorācijas sistēmu apsaimniekošanu (izņemot bebru aizsprostu likvidēšanu). AS „Latvijas valsts meži” kravu iekraušanu un transportēšanu pa AS „Latvijas valsts meži” ceļiem caur rieta teritoriju laikā no 1.marta līdz 31.maijam veic tikai diennakts gaišajā laikā no 10-00 līdz 16-00. Apsaimniekošanas plāna sagatavošanas laikā katrai audzei (nogabalam) atšķirīgi apsaimniekojamā teritorijā aktualizē apsaimniekošanas mērķi un turpmāko apsaimniekošanas plānošanu veic, balstoties uz noteikto mērķi. Tie nav pretrunā ar medņa

aizsardzības prasībām. IAIN projektā tiek noteikts, ka ar Dabas aizsardzības pārvaldes atļauju ir iespējama īpaši aizsargājamo biotopu un īpaši aizsargājamo sugu dzīvotņu atjaunošanas pasākumu veikšana.

Sabiedrības informēšana un izglītošana

C.1.1. Dabas lieguma speciālo informatīvo zīmju uzturēšana

Nepieciešama dabā uzstādīto informatīvo zīmju regulāra apsekošana, lai konstatētu to stāvokli. Zīmes ir nepieciešams regulāri (vismaz reizi gadā) apsekot un, ja nepieciešams, tās atjaunot.

Izpēte un monitorings

D.1.1. Apsaimniekošanas pasākumu efektivitātes monitorings

Atbilstoši realizētajiem apsaimniekošanas pasākumiem, veicams to monitorings, lai izvērtētu vispārējo efektivitāti un to ieviešanas kvalitāti.

D.2.1. Hidroloģiskais monitorings

Pasākums jāveic pirms B.1.1. pasākuma realizācijas, lai novērtētu teritorijas hidroloģisko stāvokli un plānotu citus paredzētos pasākumus. Pēc pasākuma B.1.1. realizācijas jāturpina hidroloģiskais monitorings, lai novērtētu veiktā pasākuma efektivitāti un izvērtētu ietekmi uz apkārtējām teritorijām, kā arī prognozētu turpmākās hidroloģijas izmaiņu tendences. Hidroloģiskā monitoringa uzdevums ir ilglaicīga hidroloģiskā monitoringa punktu ierīkošana atjaunotajās teritorijās un sfagnu augšanai optimāla gruntsūdens līmeņa noteikšana. Gruntsūdens novērošanas akas ir nepieciešams izvietot transektos:

- purva neskartajā daļā ar optimālu sfagnu klājumu;
- nosusināšanas grāvja (Nagļu valka) tuvumā;
- iegūtie rezultāti izmantojami dambju izvietojuma un skaita plānošanai un iespējamai papildināšanai.

D.3.1. Mežu un purvu biotopu monitorings

Šī monitoringa mērķis ir noteikt ES nozīmes sugu populāciju un biotopu stāvokli un izmaiņas *Natura 2000* teritorijās visā valstī kopumā. Tas nozīmē, ka izlases veidā tiek monitorēti īpaši aizsargājamie biotopi, tādējādi gūstot priekšstatu par to stāvokli un tendencēm Latvijas *Natura 2000* teritorijās kopumā. Praksē tas izpaužas kā noteiktu parauglaukumu fotografēšana vizuālai ainavas analīzei. Piemēram, purva biotopu monitorings ļaus sekot veģetācijas izmaiņām purva biotopos. *Natura 2000* monitoringa veikšanas gaitā iegūto informāciju par sugu populāciju un biotopu platību izmaiņām *Natura 2000* vietās apkopo 6 gadu periodā. Beidzoties kārtējam sešu gadu ciklam (pašreizējais 2013.-2017.gads), tiek veiktas izmaiņas *Natura 2000* datu bāzē.

D.4.1. Regulāra monitoringa nodrošināšana Putnu Direktīvas I pielikuma sugām kā prioritāti nosakot medņa un rubeņa monitoringu.

Vistveidīgo putnu sugu grupa izpētē un monitorings ir salīdzinoši sarežģīti veicams, galvenokārt, to riestu specifikas dēļ. Tāpēc kvalitatīvu datu iegūšanu var veikt tikai speciālisti ar specifiskām zināšanām par konkrētajām sugām (atzīmējams, ka Latvijā šādu speciālistu ir maz). Sugu specifisko riesta rituālu un sarežģītās ekoloģijas dēļ visas efektīvās sugu indivīdu uzskaišu metodes ir laikietilpīgas. Gan mednim, gan rubenim Latvijā ir izstrādāts sugas aizsardzības plāns, kuros ir norādītas arī ieteicamās monitoringa metodes kvalitatīvu, salīdzināmu datu iegūšanai.

Būtiskākās monitoringa ietvaros veicamās aktivitātes ir riesta vietu apsekošana, indivīdu novērojumu (putnu, ekskrementu, pēdu nospiedumu u.c. novērojumu) kartēšana, medņu gaiļu vakara uzskaitē (novērojumu kartēšana vakara ielidošanas laikā), riestojošo rubeņu gaiļu uzskaitē no rīta, utt. Visu indivīdu vizuālo uzskaišu metožu kopējā iezīme ir iespēja vienā rītā vai vienā vakarā apsekot tikai vienu riestu, jo ieiešana vai iziešana no riesta putnu aktivitātes laikā nav pieļaujama, jo tā tiek riskēts ar riesta iztraucēšanu. Tas (kopā ar abu sugu īso efektīvās riesta aktivitātes periodu) padara medņu un rubeņu riesta monitoringu par ļoti laika un resursu ietilpīgu aktivitāti.

Pēdējā piecgadē AS „Latvijas valsts meži” tās apsaimniekotajos īpašumos, veic medņu riesta vietu monitoringu, tomēr jāuzsver, ka tas ir organizācijas brīvprātīgs lēmums. Medņu un rubeņu riesta monitorings valsts monitoringa programmas ietvaros ir paredzēts, bet nenotiek. Līdz ar to prioritāri ir nepieciešams plānot

medņu un rubeņu monitoringu kā teritorijas apsaimniekošanas pasākumu. Vēlama arī citu īpaši aizsargājamo putnu sugu monitoringa veikšana.

Galvenie monitoringu ietvaros risināmie jautājumi ir medņu un rubeņu riestu inventarizācija, īpatņu uzskaitē, riestu kvalitātes novērtēšana, kā arī riestu apsaimniekošanas plānu sagatavošana.

D.5.1. Abavas labā krasta ornitoloģiskā izpēte ar mērķi noteikt teritorijas ornitoloģisko vērtību un izvērtēt nepieciešamību veikt lieguma robežu paplašinājumu

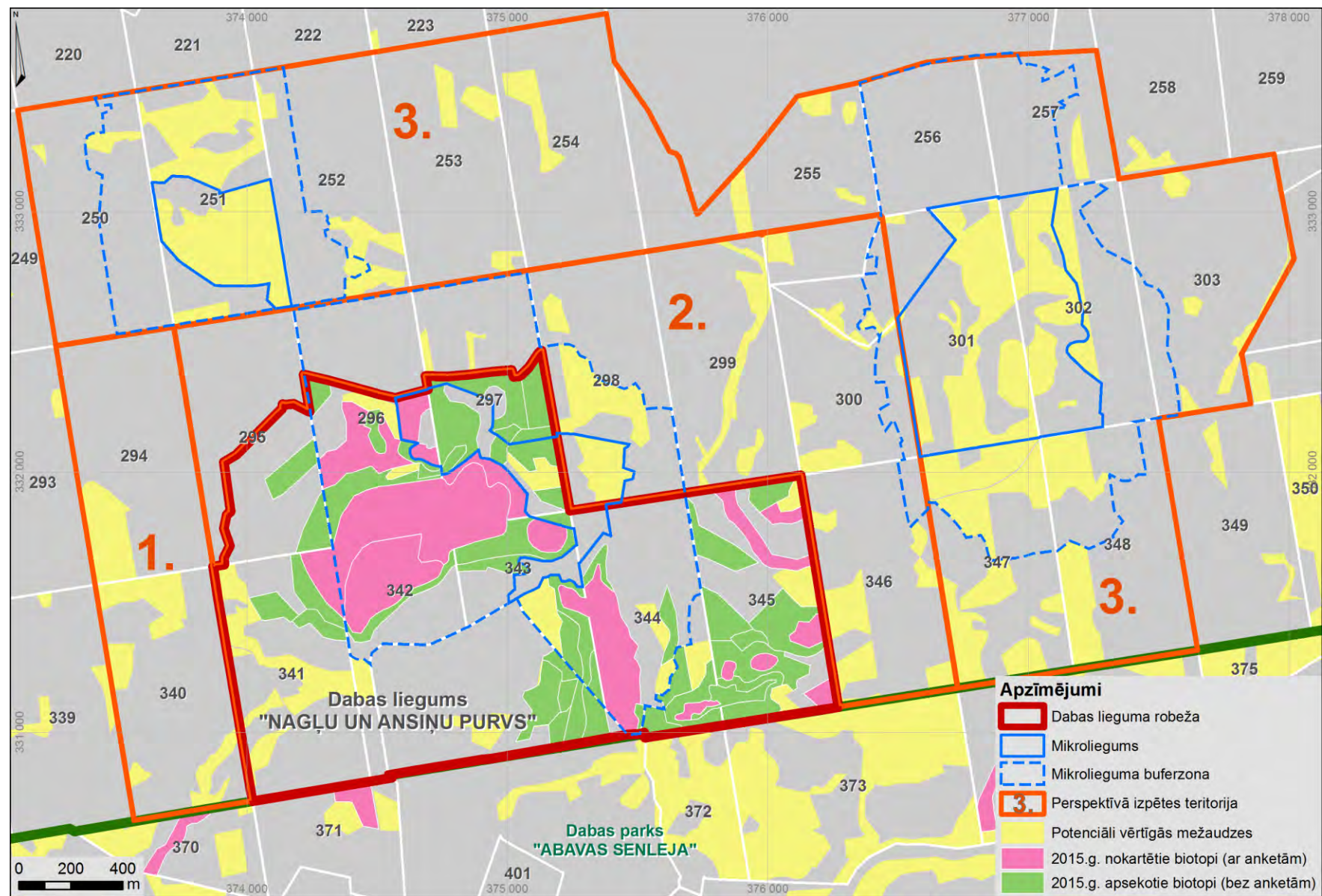
Ņemot vērā, ka apkārt dabas lieguma teritorijai atrodas citas īpaši aizsargājamās dabas teritorijas, kas šobrīd ir atzītas par putniem nozīmīgām vietām (dabas parks „Abavas senleja”, dabas liegumi „Ventas ieleja”, „Maņģenes meži”) ir nepieciešams veikt detalizētu dabas lieguma apkārt esošo teritoriju ornitofaunas izpēti, lai apzinātu tajā sastopamās putnu sugas un izvērtētu šīs teritorijas nozīmību to aizsardzībai nākotnē. Šī apsaimniekošanas pasākuma ietvaros ir nepieciešams izvērtēt ne tikai mežaudzes un ornitofaunu, kas atrodas Abavas upes labajā krastā jeb dabas lieguma dienviddaļā, bet arī apkārt esošajā teritorijā ap dabas lieguma teritoriju. Nepieciešams izvērtēt dabas lieguma ziemeļrietumos un ziemeļaustrumos esošo mikroliegumu teritorijas, kurās visticamāk atrodas ne tikai oritofaunai raksturīgas dabas vērtības, bet arī bioloģiski vecas mežaudzes (skatīt 27.attēlu un 24.tabulu).

D.6.1. Biotopu kartēšana pēc jaunākās metodikas teritorijās, kas nav kartēta 2015.gadā

Dabas aizsardzības plāna izstrādes laikā 2015.gadā visā dabas lieguma teritorijā veikta zināmo purvu biotopu kartēšana ar anketām (37,17 ha platībā) un meža biotopu kartējuma precizēšana dabā (90,52 ha), kā arī meža biotopu kartējuma precizēšana ar anketām vietās, kur konstatēti jauni meža biotopi vai biotopa veida izmaiņas esošajā kartējumā, nosakot šo biotopu kvalitāti un nepieciešamos apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumus. Jānorāda, ka dabas lieguma teritorijā nav veikts 100% kartējums pēc jaunākās metodikas (ar anketām), ko ir nepieciešams realizēt tuvākajā nākotnē. Dabas aizsardzības plānā 20.attēlā ir shematiski attēlotas dabas lieguma daļas, kurās veikts kartējums ar anketām. Jānorāda, ka dabas lieguma robežas tiešā tuvumā atrodas ievērojams skaits citu vērtīgu mežaudžu (piemēram, 346. kv. 18., 22., 23., 27.-31. nog., u.c.), kurās arī būtu jāveic meža biotopu izpēte, lai izvērtētu to pievienošanu dabas lieguma paplašināmajai teritorijai (skatīt 27.attēlu un 24.tabulu).

24.tabula. Perspektīvās izpētes teritorijas (apzīmējumi kartē, skatīt 27.attēlu)

Izpētes teritorijas novietojums A.5.1.; D.5.1. un D.6.1. pasākuma ietvaros	Kvartāla nr.	Platība ha
1. Dabas lieguma austrumu pierobežā	294; 340;	84,97
2. Dabas lieguma rietumu un ziemeļu pierobežā, kvartālos starp dabas lieguma un blakus esošo mikroliegumu teritorijām	295; 296; 297; 298;299; 300; 346;	227,48
3. Dabas liegumam blakus esošo divu mikroliegumu teritorijās un teritorijas daļā starp tām	347; 348;301; 302; 303; 255; 256; 257; 250; 251; 252; 253; 254	515,24

27.attēls. Meža un ornitoloģiskās izpētes teritorijas, kurās nepieciešams noteikt to bioloģisko vērtību un izvērtēt nepieciešamību veikt robežu paplašinājumu teritoriju apvienošanas izvērtēšanai
Avots: SIA „METRUM”

IV PRIEKŠLIKUMI TERITORIJAS PLĀNOJUMA IZSTRĀDEI

Dabas lieguma dabas aizsardzības plāna izstrādes laikā Ventspils novada pašvaldībā notiek darbs (2015.gada decembrī teritorijas plānojums vēl ir izstrādes stadijā) pie jauna Ventspils novada teritorijas plānojuma izstrādes. Tā kā dabas aizsardzības plāna izstrādes laikā bija iespēja iepazīties ar sagatavoto Ventspils novada teritorijas plānojuma projektu, kā arī savlaicīgi bija iespēja risinājumus pārrunāt klātienē ar teritorijas plānojuma izstrādātājiem (Ventspils novada pašvaldība un SIA „Reģionālie projekti”), jaunu priekšlikumu Ventspils novada teritorijas plānojuma izstrādei attiecībā uz dabas lieguma teritoriju netiek izvirzīti.

Pēc IAIN projekta apstiprināšanas, ir jāveic grozījumi Ministru kabineta 15.06.1999. noteikumu Nr.212 „Noteikumi par dabas liegumiem” 209.pielikumā, precizējot dabas lieguma robežu. Precizēto dabas lieguma robežu ir nepieciešams attēlot Ventspils novada teritorijas plānojumā. Pašvaldībai ir vēlams informēt iedzīvotājus par jaunajiem aizliegto darbību veidiem dabas lieguma teritorijā, kā arī veiktajiem robežu precizējumiem.

Izvērtējumu par spēkā esošo Zlēku pagasta teritorijas plānojumu, kā arī risinājumu apskatu par izstrādes stadijā esošo Ventspils novada teritorijas plānojumu, skatīt dabas aizsardzības plāna 1.1.3.sadaļā Ventspils novada teritorijas attīstības plānošanas dokumentos noteiktais.

V PRIEKŠLIKUMI INDIVIDUĀLO AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMU PROJEKTAM

Pašreizējā situācijā dabas lieguma teritorijas aizsardzību un izmantošanu nosaka vispārējie noteikumi, t.i., teritorijai nav izstrādāti IAIN. Ņemot vērā uzraudzības grupās izteiktos priekšlikumus, kā arī dabas lieguma teritorijai nepieciešamos papildus aizsardzības nosacījumus, dabas aizsardzības plāna izstrādes ietvaros ir sagatavots IAIN projekts.

Galvenās izmaiņas, salīdzinot ar spēkā esošajiem vispārējiem noteikumiem:

- 1) precizēti nosacījumi mežu kopšanas ciršu veikšanai (aizliegta kopšanas cirte slapajos meža augšanas apstākļu tipos un ierobežoti kopšanas ciršu termiņi (1. marts – 31.jūlijs) sausajos meža augšanas apstākļu tipos);
- 2) precizēti nosacījumi sanitāro ciršu veikšanai. Papildināts, ka, veicot sanitāro cirti, ir jāsaglabā visi augtspējīgie koki, kā arī pirms tās veikšanas ir nepieciešams ne tikai Valsts meža dienesta sanitārais atzinums, bet arī ornitologa atzinums;
- 3) medņu rieta vietu un meža biotopu aizsardzībai tiek noteikti papildus ierobežojumi – sezonāls dzinējmedību ierobežojums no 1.marta līdz 31.jūlijam un vispārējs medījamo dzīvnieku piebarošanas ierobežojums;
- 4) dabas lieguma teritorijā esošais mikroliegums ir atceļams pēc IAIN projekta spēkā stāšanās, ja tajā iekļautie aizsardzības nosacījumi nodrošinās medņu rieta vietu aizsardzību un apsaimniekošanu. Pirms mikrolieguma atcelšanas ir jāveic detāla mikrolieguma teritorijas izpēte, lai to varētu iekļaut potenciāli paplašināmajā dabas lieguma teritorijā.

Dabas lieguma "Nagļu un Ansiņu purvs" individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi

Izdoti saskaņā ar likuma
„Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām”
14.panta otro daļu un 17.panta otro daļu

I. Vispārīgie jautājumi

1. Noteikumi nosaka:

1.1. dabas lieguma " Nagļu un Ansiņu purvs " (turpmāk – dabas liegums) individuālo aizsardzības un izmantošanas kārtību;

1.2. dabas lieguma apzīmēšanai dabā lietojamās speciālās informatīvās zīmes paraugu, tās izveidošanas un lietošanas kārtību.

2. Dabas liegums izveidots, lai aizsargātu Latvijas un Eiropas Savienības nozīmes īpaši aizsargājamus biotopus (piemēram, boreālie meži, purvainie meži,u. c.) un veicinātu to dabisku attīstību, kā arī lai saglabātu dabas liegumā ligzdojošo un riestojošo medņu rieta vietas un citas īpaši aizsargājamo sugu dzīvotnes.

3. Dabas lieguma platība ir 277,13 ha.

4. Dabas lieguma robežas dabā apzīmē ar speciālu informatīvu zīmi. Speciālās informatīvās zīmes paraugs, tās lietošanas un izveidošanas kārtība noteikta šo noteikumu 1. pielikumā.

5. Dabas aizsardzības pārvalde nosaka ierobežotas pieejamības statusu informācijai par dabas liegumā esošo īpaši aizsargājamo sugu dzīvotņu un īpaši aizsargājamo biotopu atrašanās vietu, ja tās atklāšana var kaitēt vides aizsardzībai. Šādu informāciju izplata tikai ar Dabas aizsardzības pārvaldes rakstisku atļauju.

6. Dabas aizsardzības pārvalde, izsniedzot rakstisku atļauju šajos noteikumos minētajām darbībām, izmanto dabas aizsardzības plānā ietvertu informāciju un jaunāko pieejamo informāciju par īpaši aizsargājamām sugām un biotopiem. Dabas aizsardzības pārvaldes atļauja nav nepieciešama darbībām, kurām saskaņā ar normatīvajiem aktiem par ietekmes uz vidi novērtējumu Valsts vides dienests izsniedz tehniskos noteikumus vai veic sākotnējo ietekmes uz vidi novērtējumu.

7. Šajos noteikumos noteiktā Dabas aizsardzības pārvaldes atļauja nav nepieciešama, ja saskaņā ar meža apsaimniekošanu regulējošiem normatīvajiem aktiem Valsts meža dienests izsniedz koku ciršanas apliecinājumu. Šādā gadījumā Valsts meža dienests apliecinājumu izsniedz pēc Dabas aizsardzības pārvaldes pozitīva atzinuma saņemšanas. Dabas aizsardzības pārvalde atzinumu sniedz 10 darbdienu laikā pēc Valsts meža dienesta pieprasījuma saņemšanas.

II. Dabas liegums

8. Dabas lieguma teritorijā aizliegts:

8.1. nobraukt no ceļiem un pārvietoties ar mehāniskiem transportlīdzekļiem, tricikliem, kvadricikliem un mopēdiem pa meža un lauksaimniecības zemēm, izņemot gadījumus, ja pārvietošanās ir saistīta ar šo zemju apsaimniekošanu (tajā skaitā medībām), uzraudzību vai valsts aizsardzības uzdevumu veikšanu;

8.2. kurināt ugunsiskus ārpus speciāli ierīkotām vietām, kuras nodrošina uguns tālāku neizplatīšanos, izņemot ugunsiskus pagalmos un ugunsiskus ciršanas atlieku sadedzināšanai atbilstoši meža apsaimniekošanu regulējošajiem normatīvajiem aktiem;

8.3. dedzināt sausās zāles un niedru platības, kā arī meža zemsedzi, izņemot īpaši aizsargājamo biotopu un sugu dzīvotņu atjaunošanas pasākumus, par kuru veikšanu ir saņemta Dabas aizsardzības pārvaldes rakstiska atļauja un rakstiski informēta par ugunsdrošību un ugunsdzēsību atbildīgā institūcija;

8.4. lai samazinātu dzīvnieku bojāeju – pļaut lauksaimniecībā izmantojamās zemes un lauces virzienā no malām uz centru. Nelīdzena reljefa apstākļos pļauj slejās virzienā no lauka atklātās malas (arī no pagalma, ceļa, atklāta grāvja, žoga, upes vai ezera) uz krūmāju vai mežu;

8.5. nosusināt purvus, mežaudzes slapjās minerālaugsnēs un slapjās kūdras augsnēs;

8.6. lietot ūdensputnu medībās šāviņus, kas satur svinu;

8.7. uzstādīt vēja elektrostacijas, kuru darba rata diametrs ir lielāks par pieciem metriem vai augstākais punkts pārsniedz 30 metru augstumu;

8.8. rīkot autosacensības, motosacensības un velosacensības, rallijus, treniņbraucienus, izmēģinājuma braucienus, Nacionālo bruņoto spēku un zemessargu mācības;

8.9. ierīkot purvos dzērveņu plantācijas;

8.10. veikt darbības, kuru rezultātā tiek mainīta upju (valku), vecupju un strautu krasta līnija un gultne, izņemot upju dabiskā tecējuma vai ūdenstecēm un ūdenstilpēm piegulošo teritoriju dabiskā hidroloģiskā režīma atjaunošanu;

8.11. iegūt derīgos izraktenus, izņemot pazemes ūdens ieguvi personiskām vajadzībām;

8.12. veikt darbības, kas veicina augsnes erozijas attīstību, izņemot augsnes sagatavošanu lauksaimniecības vajadzībām;

8.13. mainīt zemes lietošanas kategoriju, izņemot:

8.13.1. dabiski apmežojušās vai pirms aizsargājamās teritorijas izveidošanas apmežotas lauksaimniecības zemes lietošanas kategorijas maiņu uz kategoriju "mežs" vai "krūmājs";

8.13.2. teritorijās, kurās dabisko faktoru ietekmē mežs iznīcis zemes lietošanas kategorijas maiņu uz kategoriju "pārējās zemes" vai "purvs";

8.13.3. ar Dabas aizsardzības pārvaldes rakstisku atļauju:

8.13.3.1. upju dabiskā tecējuma atjaunošanu;

8.13.3.2. īpaši aizsargājamo biotopu un īpaši aizsargājamo sugu dzīvotņu atjaunošanu;

8.13.3.3. zālāju biotopu atjaunošanu vēsturiskajās vietās, kur notikusi dabiskā apmežošana.

8.13.3.4. dzīvojamo un saimniecības ēku atjaunošana vietas, kur bijusi iepriekšējā apbūve (likumīgi uzbūvētas būves vai ēkas (vai to pamati), kuras konstatējamās dabā);

8.13.3.5. publiski pieejamu dabas tūrisma un izziņas infrastruktūras objektu (piemēram, taku, informatīvo stendu, stāvlaukumu) ierīkošanu;

8.14. būvēt hidrotehniskas būves un ierīkot meliorācijas sistēmas, veikt to rekonstrukciju un renovāciju, izņemot, lai novērstu teritoriju applūšanu ārpus dabas lieguma, kā arī ar Dabas aizsardzības pārvaldes rakstisku atļauju:

8.14.1. upju dabiskā tecējuma, ūdenstecēm un ūdenstilpēm piegulošo teritoriju hidroloģiskā režīma atjaunošanu;

8.14.2. īpaši aizsargājamo biotopu un īpaši aizsargājamo sugu dzīvotņu atjaunošanas pasākumu veikšanu;

8.15. ierīkot jaunas iežogotas platības savvaļas dzīvnieku turēšanai nebrīvē;

8.16. cirst kokus, kuru caurmērs 1,3 metru augstumā virs koku sakņu kakla pārsniedz 60 centimetrus, izņemot bīstamos kokus (koki, kas apdraud cilvēku dzīvību un veselību, tuvumā esošās ēkas vai infrastruktūras objektus);

8.17. laikā no 1.marta līdz 31.jūlijam, lai nodrošinātu īpaši aizsargājamo putnu sugu ligzdošanu:

8.17.1. organizēt brīvā dabā pasākumus, kā arī nometnes;

8.17.2. organizēt medības, izņemot individuālās medības, izmantojot ieročus ar klusinātājiem un selektīvus slazdus;

8.17.3. veikt koku un krūmu ciršanu, izņemot koku un krūmu ciršanu pagalmos un bīstamo koku ciršanu un novākšanu;

8.18. bez Dabas aizsardzības pārvaldes rakstiskas atļaujas organizēt brīvā dabā pasākumus, kā arī nometnes, kurās piedalās vairāk par 10 cilvēkiem, izņemot teritorijas apsaimniekošanas un uzraudzības pasākumus. Šis punkts nav attiecināms uz īpašuma “Naglas” pagalmu.

8.19. bez Dabas aizsardzības pārvaldes rakstiskas atļaujas ierīkot publiski pieejamus dabas tūrisma un izziņas infrastruktūras objektus (piemēram, takas, maršrutus, informācijas standus).

8.20. piebarot savvaļas dzīvniekus;

8.21. iegūt sūnas un ķērpjus, bojājot vai iznīcinot zemsedzi;

8.22. izmantot speciālas vākšanas palīgierīces dzērveņu vākšanā;

9. Zemes vienību sadalīšana atļauta tikai gadījumos, ja katras atsevišķās zemes vienības platība pēc sadalīšanas nav mazāka par 10 hektāriem. Šis nosacījums neattiecas uz:

9.1. zemes vienībām, kas tiek atdalītas infrastruktūras un inženierkomunikāciju būvniecībai vai uzturēšanai, un kuru apbūves nosacījumus nosaka vietējās pašvaldības teritorijas plānojumā;

9.2. gadījumiem, kad no īpašuma tiek atdalīta zemes vienība ar dzīvojamām un saimniecības ēkām, pagalmu un zemi, kas nepieciešama saimniecības uzturēšanai. Šādos gadījumos uz jaunveidojamās zemes vienības, uz kuras neatrodas ēkas, jaunu ēku būvniecība nav pieļaujama.

10. Meža zemēs aizliegts:

10.1. veikt mežsaimniecisko darbību no 1.marta līdz 31.jūlijam, izņemot meža ugunsdrošības un ugunsdzēsības pasākumus;

10.2. cirst kokus galvenajā cirtē un rekonstruktīvajā cirtē;

10.3 cirst kokus kopšanas cirtēs uz slapjajām kūdras un slapjajām minerālaugsnēm;

10.4. cirst kokus kopšanas cirtē (izņemot sausos kokus), ja valdaudzes vecums pārsniedz:

10.4.1. priežu un ozolu audzēm – 60 gadu;

10.4.2. egļu, bērzu, melnalkšņu, ošu un liepu audzēm – 50 gadu;

10.4.3. apšu audzēm – 30 gadu;

10.5. bez Dabas aizsardzības pārvaldes rakstiskas atļaujas ierīkot jaunas kokmateriālu krautuves;

10.6. atjaunot mežu stādot vai sējot;

10.7. bojāt vai iznīcināt (arī uzarot vai kultivējot) meža pļavas un lauces;

11. Ja slimību inficētie, kaitēkļu invadētie vai citādi bojātie koki rada masveidīgas kaitēkļu savairošanās draudus un var izraisīt audžu bojāeju ārpus dabas lieguma, bojātos kokus atļauts cirst sanitārajā cirtē pēc Valsts meža dienesta sanitārā atzinuma un sugu un biotopu aizsardzības jomas eksperta par sugu grupu “putni” atzinumu, kurā noteikts konkrēts apjoms šo bojāto koku izvākšanai, kā arī nosacījumi darbības veikšanai.

12. Mežaudzēs saglabā sausus stāvošus kokus, svaigi vēja gāztus kokus un kritalas, kuru diametrs resnākajā vietā pārsniedz 25 centimetrus. Sausos kokus un kritalas, kā arī nocirstos bīstamos kokus un nocirsto koku celmus atstāj mežaudzē, lai nodrošinātu trūdošo (atmirušo) koksni kā dzīvesvietu meža ekosistēmā svarīgām sugām.

13. Uz mežaudzēm, kurās vējgāzes, vējlauzes, slimību infekcijas vai kaitēkļu invāzijas dēļ mežaudzes šķērslaukums kļuvis mazāks par kritisko šķērslaukumu un vēja gāztie, bojātie, sausie stāvošie koki un kritalas netiek izvākti, neattiecināta meža atjaunošanas un jaunaudžu kopšanas prasības, kā arī tajās mežsaimnieciskā darbība nav veicama.

14. Kopšanas cirtē uz cirsmas hektāru saglabā vismaz 15 dzīvotspējīgus vecākos un lielāko izmēru kokus (ekoloģiskos kokus), vispirms saglabājot resnākos (koku caurmērs lielāks par valdošās koku sugas koku vidējo caurmēru) ozolus, liepas, priedes, ošus, gobas, vīksnas, melnalkšņus un kļavas. Ja šādu koku mežaudzē nav, vispirms saglabā apses un bērzus, kā arī kokus ar lieliem un resniem zariem, dobumainus kokus un kokus ar deguma rētām.

15. Ceļu, inženierkomunikāciju un citu inženierbūvju uzturēšana un atjaunošana veicama, nemainot trases platumu un novietojumu

III. Dabas pieminekļi

16. Šīs nodaļas prasības attiecas uz šādiem dabas pieminekļiem:

16.1. aizsargājamiem ģeoloģiskajiem un ģeomorfoloģiskajiem dabas pieminekļiem – dižakmeņiem (laukakmeņi, kuru virszemes tilpums ir 10 un vairāk kubikmetru) – un 10 metru platu joslu ap tiem;

16.2. aizsargājamie koki – vietējo un citzemju sugu dižkoki (koki, kuru apkārtmērs 1,3 metru augstumā virs koka sakņu kakla vai augstums nav mazāks par šo noteikumu 2. pielikumā noteiktajiem izmēriem, tai skaitā sausi koki un koku stubeņi) un teritorija ap kokiem vainagu projekcijas platībā, kā arī 10 metru plata josla no tās (mērot no aizsargājamā koka vainaga projekcijas ārējās malas).

17. Dabas pieminekļu teritorijā aizliegts:

17.1. veikt darbības, kuru dēļ tiek bojāts vai iznīcināts dabas piemineklis vai mazināta tā dabiskā estētiskā, ekoloģiskā un kultūrvēsturiskā vērtība;

17.2. veikt darbības, kuru rezultātā tiek mainīta zemes lietošanas kategorija, izņemot gadījumus, ja dendroloģisko stādījumu izveido par parku vai mežaparku saskaņā ar normatīvajiem aktiem par parkiem un mežaparkiem.

18. Aizsargājamā koka teritorijā aizliegts:

18.1. veikt darbības, kas var negatīvi ietekmēt aizsargājamā koka augšanu un dabisko attīstību. Ja aizsargājamais koks atrodas pilsētā vai apdzīvotā vietā, vai ekspluatācijas un drošības aizsargjoslā, ir pieļaujama infrastruktūras vai inženierkomunikāciju izbūve vai atjaunošana, kā arī ēku rekonstrukcija;

18.2. novietot lietas (piemēram, būvmateriālus vai malku), kas aizsedz skatu uz koku, ierobežo piekļuvi tam vai mazina tā estētisko vērtību;

18.3. mainīt vides apstākļus – ūdens režīmu un koka barošanās režīmu;

18.4. iznīcināt dabisko zemsedzi.

19. Ja aizsargājamo koku nomāc vai apēno jaunāki koki un krūmi, atļauta to izciršana aizsargājamā koka vainaga projekcijā un tai piegulošā zonā, izveidojot no kokiem brīvu 10 metru platu joslu, mērot no aizsargājamā koka vainaga projekcijas līdz apkārtējo koku vainagu projekcijām, saskaņā ar normatīvajiem aktiem, kas regulē koku ciršanu mežā un ārpus tā.

20. Aizsargājamā koka nociršana (novākšana) pieļaujama tikai gadījumos, ja tas kļuvis bīstams un nav citu iespēju novērst bīstamo situāciju (piemēram, apzāgēt zarus, izveidot atbalstus), un saņemta Dabas aizsardzības pārvaldes rakstiska atļauja. Šādā gadījumā Dabas aizsardzības pārvalde rakstisku atļauju izsniedz pēc kokkopja (arborista) pozitīva atzinuma saņemšanas.

21. Ja aizsargājamais koks ir nolūzis vai nozāgēts, koka stubrs un zari, kuru diametrs ir lielāks par 50 centimetriem, meža zemēs ir saglabājami koka augšanas vietā vai tuvākajā apkārtnē.

IV. Noslēguma jautājumi

22. Dabas lieguma teritorijā nav spēkā īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi;

VI IZMANTOTIE INFORMĀCIJAS AVOTI

Anon. EMERALD projekta 30.04.2001. vietas apsekošanas forma

Auniņš A. (red.), 2013. „Eiropas Savienības aizsargājamie biotopi Latvijā. Noteikšanas rokasgrāmata”, 2.precizētais izdevums. Rīga, Latvijas Dabas fonds

Gavrilova G., Šulcs V. 1999. Latvijas vaskulāro augu flora. Taksonu saraksts. Rīga: Latvijas Akad. B-ka. 135 lpp

Kabucis I., 2004. Biotopu rokasgrāmata. Rīga: LDF, 160 lpp.

Kabucis I (red.), 2001. Latvijas biotopi. Klasifikators. Rīga: LDF, 96 lpp.

Valsts zemes dienesta aktuālā kadastra informācija (dati uz 2015.februāri)

Ventspils novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2014.-2030.gadam

Ventspils novada teritorijas plānojuma 2014.-2026. gadam izstrādes materiāli (teritorijas plānojums ir izstrādes stadijā)

Ventspils novada attīstības programma 2011.-2017.gadam

Ventas upju baseinu apgabala apsaimniekošanas plāns 2010.- 2015.gadam

Zlēku pagasta teritorijas plānojums 2006.-2018.gadam

Pastors A. 1995. Hidrogrāfiskais tīkls. Latvijas daba. 2. Enciklopēdija. Latvijas Enciklopēdija, Rīga

Projekta “Latvijas īpaši aizsargājamo teritoriju sistēmas saskaņošana ar EMERALD/NATURA 2000 aizsargājamo teritoriju tīklu” lauka darba anketas, 2001

Zelčs V. 1998. Ugāles līdzenums. – Latvijas Daba. Enciklopēdija. 5. sēj. Rīga, Preses Nams, 250.-252 lpp

N.Priedītis „Latvijas augi”, Rīga: SIA Gandrs, 2014

Interneta adreses:

Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde dati, 2015. Pieejami <http://www.pmlp.gov.lv>

Latvijas Republikas normatīvie akti, pieejami www.likumi.lv

<http://natura2000.eea.europa.eu/>

http://www.daba.gov.lv/public/lat/dati1/zinojumi_eiropas_komisijai/

<http://www.dabasdati.lv> dati